

JABLOŇOVCE

Správa o hodnotení
Územnoplánovacej dokumentácie
(podľa prílohy č. 5 zákona č. 24/2006 z.z.)

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE JABLOŇOVCE
NÁVRH RIEŠENIA
TEXTOVÁ ČASŤ

SPRACOVATEĽ :

HLAVNÝ RIEŠITEĽ :

OBSTARÁVATEĽ :

DÁTUM:

NEUTRA – architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia, Farská
č. 1, 949 01 Nitra
Ing. arch. Peter Mizia
Obec Jablonec nad Hronom
08/2020

Obsah

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

- I. Základné údaje o obstarávateľovi
 - 1. Označenie.
 - 2. Sídlo.
 - 3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie obcami a samosprávnymi krajmi (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie.
- II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii
 - 1. Názov.
 - 2. Územie (kraj, okres, obec, katastrálne územie).
 - 3. Dotknuté obce.
 - 4. Dotknuté orgány.
 - 5. Schvaľujúci orgán.
 - 6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice.

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

- I. Údaje o vstupoch
 - 1. Pôda - záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (ha, poľnohospodárska pôda, lesné pozemky, bonita), z toho dočasný a trvalý záber.
 - 2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie.
 - 3. Suroviny - druh, spôsob získavania.
 - 4. Energetické zdroje - druh, spotreba.
 - 5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru.
- II. Údaje o výstupoch
 - 1. Ovzdušie - hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií.
 - 2. Voda - celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (recipient, verejná kanalizácia, čistiareň odpadových vôd), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania.
 - 3. Odpady - celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi.
 - 4. Hluk a vibrácie (zdroje, intenzita).
 - 5. Žiarenie a iné fyzikálne polia (tepelné, magnetické a iné - zdroj a intenzita).
 - 6. Doplňujúce údaje (napr. významné terénne úpravy a zásahy do krajiny).

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

- I. **Vymedzenie hraníc dotknutého územia**
- II. **Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia - podľa**

stupňa územnoplánovacej dokumentácie.

1. Horninové prostredie - inžiniersko - geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia.
2. Klimatické pomery - zrážky (napr. priemerný ročný úhrn a časový priebeh), teplota (napr. priemerná ročná a časový priebeh), veternosť (napr. smer a sila prevládajúcich vetrov).
3. Ovzdušie - stav znečistenia ovzdušia.
4. Vodné pomery - povrchové vody (napr. vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd.
5. Pôdne pomery - kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd.
6. Fauna, flóra - kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy a biotopy, významné migračné koridory živočíchov.
7. Krajina - štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana.
8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov (napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území - Natura 2000, chránené vodohospodárske oblasti, ÚSES (miestny, regionálny, nadregionálny).
9. Obyvateľstvo - demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, rekreácia a cestovný ruch), infraštruktúra (doprava, produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi).
10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská.
11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie).
12. Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie).
13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov.

III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti (predpokladané vplyvy priame, nepriame, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, dočasné, dlhodobé a trvalé) podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Vplyvy na obyvateľstvo - počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napr. podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí), iné vplyvy.
2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery.
3. Vplyvy na klimatické pomery.
4. Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií).
5. Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby).
6. Vplyvy na pôdu (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia).
7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva atď.).
8. Vplyvy na krajinu - štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny.
9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma (napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území - Natura

2000, národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti, na ÚSES.

10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská.
 11. Vplyvy na archeologické náleziská
 12. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality.
 13. Iné vplyvy.
 14. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti, vzájomných vzťahov a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi.
- IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie**
- V. Porovnanie variantov zohľadňujúcich ciele a geografický rozmer strategického dokumentu vrátane porovnania s nulovým variantom**
1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu.
 2. Porovnanie variantov.
- VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave životného prostredia a zdravia**
- VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení**
- VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie**
- IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)**
- X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie Správy o hodnotení**
- XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa**

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE:

I. Základné údaje o obstarávateľovi

1. Názov: Obec Jabloňovce
Identifikačné číslo: 00 800 317

Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie ÚPD a ÚPP (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie.

Oprávnený zástupca obstarávateľa:

Igor Hindi – starosta obce
Obecný úrad Jabloňovce
Jabloňovce 73
935 06 Jabloňovce
t. č. starosta obce: 0908 743 560
e-mail: obecjablonovce@gmail.com

Odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD a ÚPP:

Ing. arch. Gertrúda Čuboňová, číslo preukazu odbornej spôsobilosti: 036
gertruda.cubonova@unsk.sk

Spracovateľ a zodpovedný projektant ÚPN obce Jabloňovce:

NEUTRA - Architektonický ateliér
Ing. arch. Peter Mizia
Farská 1
Nitra 949 01
t.č.: 037/657 94 61, 0905 277 234

II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii:

1. Názov : Územný plán obce Jabloňovce – Návrh riešenia

2. Územie: Kraj: Nitriansky
Okres: Levice
Obec: Jabloňovce
Katastrálne územie: k.ú. Dolné Jabloňovce, k.ú. Horné Jabloňovce

3. Dotknuté obce: okres Banská Štiavnica - k.ú. Dekýš, k.ú. Počúvadlo, k.ú. Baďan
okres Krupina - k.ú. Ladzany
okres Levice - k.ú. Bátovce, k.ú. Pečenice, k.ú. Devičany, k.ú. Bohunice

4. Dotknuté orgány:

- Ministerstvo životného prostredia SR, odbor štátnej geologickej správy, Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava
- Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Nám. slobody 6, P.O.BOX 100, 810 05 Bratislava 15
- Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja, Rázusova 2A, 949 01 Nitra
- Okresný úrad Nitra:
 - Odbor starostlivosti o životné prostredie, Štefánikova tr. 69, 949 01 Nitra
 - Odbor výstavby a bytovej politiky, J. Vuruma č. 1, 949 01 Nitra
 - Odbor opravných prostriedkov, referát pôdohospodárstva Štefánikova tr. 69, 949 01 Nitra
- Okresný úrad Levice:
 - Odbor krízového riadenia, Ľ. Štúra 53, 934 03 Levice
 - Odbor starostlivosti o životné prostredie, Dopravná 14, 934 03 Levice
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva Levice, Komenského 4, 934 38 Levice
- Krajský pamiatkový úrad, Námestie Jána Pavla II. č. 8, 949 01 Nitra
- Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru Levice, Požiarnicka 7, 934 01 Levice
- Obec Jabloňovce, Jabloňovce 73, 935 06 Jabloňovce
- Obec Bátovce, Bátovce 2, 935 03 Bátovce
- Obec Bohunice, Bohunice 48, 935 05 Bohunice
- Obec Počúvadlo, Počúvadlo 59, 969 01 Banská Štiavnica
- Obec Dekýš, Dekýš 39, 969 01 Banská Štiavnica
- Obec Baďan, Baďan 11, 969 01 Baďan
- Obec Ladzany, Ladzany 113, 962 65 Hontianske Nemce
- Obec Pečenice, Pečenice 64, 935 03 Bátovce
- Obec Devičany, Devičany 75, 935 04 Devičany

Dotknutými subjektmi pri spracovaní, prerokovaní a schvaľovaní územnoplánovacej dokumentácie obce sú orgány podľa §140a zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov.

5. Schvaľujúci orgán: Obecné zastupiteľstvo obce Jabloňovce

6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice:

Návrh riešenia územného plánu obce Jabloňovce rieši katastrálne územie Dolné Jabloňovce a Horné Jabloňovce. Katastrálne územia nemajú vplyv presahujúci štátne hranice a neležia v tesnom kontakte so štátnymi hranicami SR.

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Údaje o vstupoch

1. Pôda - záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (poľnohospodárska, nepoľnohospodárska pôda (m²), bonita).

Pôdny fond obce Jabloňovce je rozdelený do dvoch katastrov, k.ú. Dolné Jabloňovce (č. k.ú. 821730) a k.ú. Horné Jabloňovce (č. k.ú. 821748).

K.Ú. DOLNÉ JABLOŇOVCE

Celková výmera katastrálneho územia je 1 691,7034 ha, z toho:

- poľnohospodársky pôdny fond predstavuje 505,1888 ha - 29,86%
- nepoľnohospodársky fond predstavuje 1 186,5146 ha - 70,14%

Poľnohospodársky pôdny fond (PPF) má nasledovnú štruktúru:

- celkom rozloha PPF	505,1888 ha (29,86%)
z toho : - orná pôda	118,1180 ha (23,38 %)
- vinice	4,6120 ha (0,91 %)
- ovocné sady	0 ha (0,00%)
- trvalé trávnaté porasty	362,2043 ha (71,70 %)
- záhrady	20,2545 ha (4,01 %)
- chmeľnice	0 ha (0,00%)

Nepoľnohospodársky fond predstavuje rozlohu:

- celkom rozloha NPPF	1 186,5146 ha (70,14 %)
z toho : - lesné pozemky	1 125,2188 ha (94,83 %)
- vodné plochy	12,5496 ha (1,06 %)
- zastavané plochy	26,8177 ha (2,26 %)
- ostatné plochy	21,9285 ha (1,85 %)

(zdroj: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky; údaje platné k 07.11.2019)

Z horeuvedeného vyplýva, že v najväčšie percentuálne zastúpenie v katastrálnom území majú lesy.

K.Ú. HORNÉ JABLOŇOVCE

Celková výmera katastrálneho územia je 1 777,7055 ha, z toho:

- poľnohospodársky pôdny fond predstavuje 866,2629 ha - 48,73%
- nepoľnohospodársky fond predstavuje 911,4426 ha - 51,27%

Poľnohospodársky pôdny fond (PPF) má nasledovnú štruktúru:

- celkom rozloha PPF	866,2629 ha (48,73 %)
z toho : - orná pôda	346,2080 ha (39,97 %)
- vinice	12,7918 ha (1,48 %)

- ovocné sady	0 ha (0,00 %)
- trvalé trávnaté porasty	475,6847 ha (54,91 %)
- záhrady	31,5784 ha (3,64 %)
- chmeľnice	0 ha (0,00%)

Nepoľnohospodársky fond predstavuje rozlohu:

- celkom rozloha NPPF	911,4426 ha (51,27 %)
z toho : - lesné pozemky	834,6063 ha (91,69 %)
- vodné plochy	13,7764 ha (1,51 %)
- zastavané plochy	36,5412 ha (4,01 %)
- ostatné plochy	26,5187 ha (2,79 %)

(zdroj: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky;, údaje platné k 18.8.2020)

Z horeuvedeného vyplýva, že v najväčšie percentuálne zastúpenie v katastrálnom území majú lesy.

Podľa prílohy č. 9 k vyhláške č. 508/2004 Z.z. (novelizovaná vyhláškou č. 59/2013) sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. Skupiny a najmenej kvalitné do 9. Skupiny. Ochrana poľnohospodárskej pôdy pri nepoľnohospodárskom využití je zabezpečená ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek.

V riešenom území sú to nasledovné chránené poľnohospodárske pôdy podľa BPEJ:

1. kvalitná skupina - na území sa nenachádza

2. kvalitná skupina - na území sa nenachádza

3. kvalitná skupina - 0211002, 0245002

4. kvalitná skupina - 0250002

Ostatné identifikované BPEJ v k.ú. sú zaradené nasledovne:

5. kvalitná skupina - 0250202, 0252202, 0256002

6. kvalitná skupina - 0256202, 0256402, 0257003, 0257132, 0257202, 0257203, 0257403, 0257432, 0265002, 0265232, 0265432, 0265442, 0271232, 0761242, 0761342

7. kvalitná skupina - 0258672, 0261412, 0261445

8. kvalitná skupina - 0277262, 0277462, 0777262, 0254672

9. kvalitná skupina - 0281682, 0281685, 0281785, 0281882

(viď. výkres č.3)

2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie.

Zásobovanie vodou

Obec Jabloňovce je zásobovaná pitnou vodou z vlastného zdroja/HJ – 1,Q=10L/S , ktorý sa nachádza v záujmovom území obce západne od zastavaného územia obce v k.ú. Horné Jabloňovce. Uvedený vodný zdroj je súčasťou obecného vodárenského systému. Voda z vodného zdroja je výtlačným potrubím dopravovaná do vodojemu nad obcou .Vodojem 2x150m3.Z vodojemu je realizovaná jedna vetva pre rozvodnú vodovodnú sieť obce a druhá vetva pre zásobovanie farmy HD. /bývalé PD /.

Prevádzkovateľom vodovodu obec Jabloňovce.

Katastrálnym územím Horné a Dolné Jabloňovce vedie trasa privádzacieho potrubia DN 150 Skupinového vodovodu Devičany, ktorý prevádzkuje ZsVS, a.s., odštepny závod Levice.

Celková dĺžka vybudovaného verejného vodovodu na území obce je cca 3720 m. V návrhovom období príjde k realizácii ďalších 6280m vodovodu. Sú to prepojovacie vodovody a vodovody v navrhovaných rozvojových územiach.

Jestvujúci vodovod je vo vlastníctve obce.

Vodovodné potrubia sú uložené v komunikáciách, chodníkoch a vo výnimočných prípadoch v zelených pásoch.

Na jednotlivých vetvách sú umiestnené uzávery, hydranty, hydrant – kalník a hydrant – vzdušník. V dôležitých uzloch sú umiestnené podzemné armatúrne šachty, uzavreté poklopom.

Ochranné pásmo vodovodného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách je :

-pre rozvodné potrubie do DN 500 – 1,5m horizontálne na obe strany od okraja potrubia

Výpočet potreby vody

Výpočet potreby vody pre sídelný útvar Jabloňovce je spracovaný v zmysle Vyhlášky MŽP SR č. 684/2006 Z.z. zo dňa 14.11.2006.

Stav - Rok 2020

Počet obyvateľov : 209 obyv.

Priemerná špecifická potreba vody pre bytový fond a občianskú a technickú vybavenosť /Qp/

Bytový fond

209 obyv..... 145 l/ob/d.....30 305 l/d.....0,35 l/s

Vybavenosť

209 obyv..... 25 l/ob/d..... 5225 l/d.....0,06 l/s

$Q_p = 0,35 + 0,06 = 0,41 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba vody Q_m

$Q_m = 0,41 \times 1,6$

$Q_m = 0,656 \text{ l/s}$

Maximálna hodinová potreba vody Q_h

$$Q_h = Q_m \times K_h$$

$$Q_h = 0,656 \times 1,8$$

$$Q_h = 1,1808 \text{ l/s}$$

Návrh :

Pre navrhovaný stav riešený územným plánom sídelného útvaru je nutné rozšíriť jestvujúcu vodovodnú sieť.

Celkovo je potrebné pre zásobovanie obce pitnou vodou rozšíriť jestvujúcu vodovodnú sieť o nasledovné :

-rozvážacie vodovodné potrubie HDPE PE 100 DN 100 dĺ. 6258 m.

Vodovodná sieť v obci je navrhovaná ako okružová sieť v kombinácii s vetvovou sieťou. Na jednotlivých vetvách sú umiestnené uzávery, hydranty, hydrant – kalník a hydrant – vzdušník.

Tlakové pomery vo vodovodnej sieti sa budú pohybovať od 0,25 – 0,6 MPa.

Ochranné pásmo vodovodného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciach je :

-pre potrubie do DN 500 – 1,5m horizontálne na obe strany od okraja potrubia

-pre potrubie nad DN 500 – 2,5 m horizontálne na obe strany od okraja potrubia.

Výpočet potreby vody - návrh

Výpočet potreby vody pre obec Jabloňovce je spracovaný v zmysle Vyhlášky MŽP SR č.684/2006 Z.z zo dňa 14. novembra 2006

Počet obyvateľov – navrhovaný stav : 625 obyv.

Priemerná špecifická potreba vody pre bytový fond a občianskú a technickú vybavenosť / Q_p /

Bytový fond

$$625 \text{ obyv} \dots\dots\dots 145 \text{ l/ob/d} \dots\dots\dots 90 \text{ 625 l/d} \dots\dots\dots 1,048 \text{ l/s}$$

Vybavenosť

$$625 \text{ obyv} \dots\dots\dots 25 \text{ l/ob/d} \dots\dots\dots 15625 \text{ l/d} \dots\dots\dots 0,18 \text{ l/s}$$

$$Q_p = 1,048 + 0,18 = 1,2288 \text{ l/s}$$

Maximálna denná potreba vody Q_m

$$Q_m = Q_p \times k_m$$

$$Q_m = 1,2288 \times 1,6$$

$$Q_m = 1,966 \text{ l/s}$$

Maximálna hodinová potreba vody Q_h

$$Q_h = Q_m \times K_h$$

$$Q_h = 1,966 \times 1,8$$

$$Q_h = 3,539 \text{ l/s}$$

Zásady technického riešenia verejnej vodovodnej siete predpokladajú:

- 1) Technické riešenie verejnej rozvodnej vodovodnej siete zodpovedá ustanoveniam normy STN EN 805:2001 (75 5403) – Vodárenstvo; Požiadavky na systémy a súčasti vodovodov mimo budov; a STN 75 5401:1988 - Navrhovanie vodovodných potrubí.
- 2) Opis technického riešenia tlakového potrubia
 - potrubie bude navrhované ako tlakové pre tlak do 1MPa, s detailmi technického riešenia podľa normy STN 75 5401 - Navrhovanie vodovodných potrubí
 - potrubie je z PVC, profilu DN 100
 - v bežnej trase bude potrubie uložené tak, aby krytie nad potrubím bolo od 1,4 do 1,7m. Na potrubnej trase sú navrhnuté sekčné uzávery, ktoré slúžia pri poruche systému na odstavenie úseku. Zasúvadlá sú ovládané zemnou zasúvadlovou súpravou. Poloha podzemných zasúvadliel je signalizovaná orientačnými tabuľkami podľa OTN 75 5025.Trasa potrubia bude križovať rôzne terajšie podzemné a nadzemné vedenia. Styk sa navrhuje podľa ustanovení STN 73 6005 - Priestorová úprava vedení technického vybavenia.
Pozemné komunikácie štátnych ciest budú križované prevedením tlakového potrubia v otvore pretlačenom pod cestou.

Zásady pripojenia spotrebiteľov na vodovod:

Súčasťou súkromnej vodovodnej prípojky je vždy vodomerná šachta navrhnutá podľa STN 75 5411 – Vodovodné prípojky.

Na vodovodný systém sa môžu napojiť odberné miesta vodovodnými prípojkami podľa STN 75 5411. Odberné miesta, kde sa manipuluje so zdravie škodlivými vodami, musia mať vodovodnú prípojku vybavenú spätnou klapkou so zavzdušnením pri strate tlaku vody vo vodovodnom systéme pitnej vody.

Kombinovanie napojenia vlastných vodných zdrojov na ten istý vnútorný vodovod, alebo na vnútroareálový rozvod vody sú zásadne neprípustné. V prípade záujmu odberateľa vody o kombinovanie odberu z vlastného vodného zdroja a z vodovodu podľa toho projektu, je potrebné tlakové prerušenie medzi verejným vodovodom a súkromným vodovodom.

Je potrebné vykonávať kontrolu kvality pitnej vody v zmysle Nariadenia vlády SR číslo 354/2006 Z.z. Kvalita vody bude meraná v rámci obecného vodovodu na základe odsúhlaseného harmonogramu prevádzkovateľa Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Nitre. Kontrola kvality vody sa vykonáva v budove obecného úradu.

Podrobné grafické riešenie navrhovaných vodárenských zariadení je obsahom výkresu č.10.

„V zmysle Zákona MŽP SR č. 442/2002 Z.z. §22, v znení neskorších predpisov, ak má žiadateľ o pripojenie na verejný vodovod požiadavky, ktoré presahujú možnosti dodávky vody existujúcim verejným vodovodom, vlastník verejného vodovodu môže odmietnuť splnenie týchto požiadaviek.

Ak to technické podmienky umožňujú, so súhlasom vlastníka verejného vodovodu si žiadateľ o pripojenie na verejný vodovod môže splnenie týchto požiadaviek zabezpečiť vlastnými zariadeniami na vlastné náklady.“

Kanalizácia

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

Súčasný stav

Obec Jabloňovce nemá vybudované kanalizačnú sieť. Cieľom územného plánu obce je vytvoriť Územno-Technické predpoklady pre vybudovanie kanalizačnej siete s napojením na navrhovanú ČOV. V súčasnosti je odtok splaškových vôd z domácností riešený napojením na systém žúmp ,alebo domových čističiek. ZsVS, a.s má vypracovanú projektovú dokumentáciu kanalizácie v stupni DUR./spracovateľ spoločnosť BURSA,r.2004/.Agglomerácia Levice –odvedenie a čistenie odpadových vôd Tekovský región I. Sústava č.3 – Bátovce ,Jabloňovce Pečenice, Devičany. V súčasnosti VÚVH Bratislava pre MŽP SR aktualizuje plán rozvoja verejných kanalizácií SR. Uvedený dokument nahradí DUR "Tekovský región I. - Sústava č. 3 - Bátovce, Jabloňovce, Pečenice, Devičany".

Návrh

Kanalizačná sieť v obci je navrhovaná ako delená kanalizácia - splašková kanalizačná sieť. Vzhľadom na konfiguráciu terénu kanalizačná sieť je navrhovaná ako kombinovaná gravitačná sieť kombinovaná s výtlačnými vetvami zaústená na ČOV Jabloňovce . Základnou úlohou v tejto oblasti je vybudovanie splaškovej kanalizácie v plnom rozsahu.

-domové prípojky a kanalizačné odbočky

Kanalizačné prípojky, resp. kanalizačné odbočky slúžia na odkanalizovanie domov ležiacich pozdĺž trasy gravitačných stôk. Pre každú nehnuteľnosť bude vybudovaná samostatná kanalizačná prípojka z potrubia PVC DN 150, resp. DN 200 združená, zaústená do stoky prostredníctvom sedlovej odbočky PVC DN 300/150, resp. PVC DN 300/200 a na ňu nadväzujúce tvarovky – kolena PK 150/30°, PK 150/45°. Domové prípojky budú ukončené revíznou kanalizačnou šachtičkou pred hranicou pozemku majiteľa pripojovanej nehnuteľnosti. V rámci obecnej kanalizácie je potrebné dobudovať aj kanalizačné prípojky a kanalizačné odbočenia.

Ochranné pásmo kanalizačného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciach je :

- pre potrubie do DN 500 – 1,5 m horizontálne na obe strany od okraja potrubia.
- pre potrubie nad DN 500 – 2,5 m horizontálne na obe strany od okraja potrubia.

Množstvo splaškových odpadových vôd : vid'. výpočet potreby vody.

Čistenie splaškových odpadových vôd

Splaškové odpadové vody z obce budú čistené v navrhovanej čistiarni odpadových vôd obce Jabloňovce.

Celkové množstvo odpadových vôd prijímaného do kanalizačnej siete

Kanalizáciou obce budú odvádzané splaškové odpadové vody obce produkované domácnosťami, malými prevádzkami a službami.

Kanalizačná sieť obce je vybudovaná ako splašková kombinovaná gravitačná a tlaková kanalizácia, pričom splaškové odpadové vody sú odvádzané sústavou stôk gravitačnej kanalizácie do čerpacích staníc a následne výtlačným potrubím do navrhovanej ČOV.

Celkové množstvo odpadových vôd prijímaných do kanalizačnej siete a smerované na ČOV je nasledovné:

Výpočet prietokov splaškových odpadových vôd

Základné údaje

- počet obyvateľov v súčasnosti	209 obyv.
- počet obyvateľov v návrhovom období	625 obyv.
- priemerná denná potreba vody (súčasnosť)	$Q_p = 35530 \text{ l/deň}$
	$Q_p \cong 0,41 \text{ l/s}$
- priemerná denná potreba vody (návrhové obdobie)	$Q_{p1,2,3} = 106\,250 \text{ l/deň}$
	$Q_{p1,2,3} \cong 1,2288 \text{ l/s}$
- súčiniteľ max. hodinovej nerovnomernosti	$kh_{max} = 3,0$

Priemerný denný prietok splaškových odpadových vôd.

Súčasnosť

$$Q_{24} = Q_p = 35\,530 \text{ l/deň}$$

$$Q_{24} \cong 0,41 \text{ l/s}$$

Návrhové obdobie

$$Q_{24-1} = Q_{p1,2,3} = 106\,250 \text{ l/deň}$$

$$Q_{24-1} \cong 1,2288 \text{ l/s}$$

Rozdiel – nárast medzi návrhovým obdobím a súčasnosťou je 0,81 l/s

Maximálny hodinový prietok splaškových odpadových vôd.

Súčasnosť

$$Q_{hmax} = 0,41 \times 3,0 \cong 1,23 \text{ l/s}$$

Návrhové obdobie

$$Q_{hmax} = 1,2288 \times 3,0 = 3,686 \text{ l/s}$$

Navrhované ciele a zásady riešenia:

1. Vytvoriť územno-technické predpoklady pre realizáciu vodovodu, kanalizácie v obci, vo všetkých rozvojových lokalitách a zaradiť ich medzi verejnoprospešné stavby.
2. Rešpektovať vodárenské zariadenia a ich ochranné pásma.
3. Vytvorenie územno-technických podmienok pre lokalizáciu stavieb, objektov a opatrení protipovodňovej ochrany obce.
4. Vytvoriť územno-technických podmienky pre lokalizáciu stavieb, objektov a opatrení protipovodňovej ochrany obce. Rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v území ohrozovanom povodňami. Vlastnú výstavbu situovať nad hladinu Q100- ročnej veľkej vody, mimo zistené inundačné územie.
5. Zachovať retenčnú schopnosť územia/ dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe v maximálnej miere zadržať v území.
6. Rozvojové aktivity riešiť v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami.
7. Rešpektovať potrubné vedenia a ochranné pásma v zmysle zákona č. 442/2002 Z.z.
8. Rešpektovať a zachovať ochranné pásma vodohospodársky významného vodného toku- Jablonožka.
V ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí.
Taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity – uvedené je potrebné zapracovať i do textovej i grafickej časti „Ochranné pásmo vodných tokov“, Smernej i Záväznej časti ÚPN. Pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky (§ 49 Zákona o vodách č.364/2004 Z.z). Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary. Pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma.
9. V ÚPD sú rešpektované dostupné vypracované projektové dokumentácie nových zdravotne - vodohospodárskych stavieb (Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.).
10. V rámci rozvoja obce, či už bytového, výrobného, športového alebo rekreačného požadujeme rešpektovať Zákon o vodách č. 364/2004 Z.z a príslušné platné normy STN 73 6822 „Križovanie a súbehy vedení a komunikácií s vodnými tokmi“ a STN 75 2102 „Úpravy riek a potokov“ a pod.
11. V záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so Zákonom č.7/2010 Z.z o ochrane pred povodňami.
12. Zabezpečiť ochranu inundačného územia a vytvárať podmienky pre:
 - pre prirodzené meandrovanie vodných tokov
 - pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia
 - dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe je potrebné v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia), akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať na závlahu pozemkov, respektíve kontrolovane vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky
 - návrh odvádzania a čistenia odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z.z. a NV SR č.269/2010 Z.z, ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd.
 - komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody,

- vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu intravilánov miest a obcí
 - stavby protipovodňovej ochrany zaradiť v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby,
 - v rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a technických diel na nich,
 - navrhované križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť technicky riešené v zmysle s STN 73 6822.
- Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v citlivej oblasti v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma prejednať s príslušným správcom vodného toku.
13. ÚPN rešpektuje polohu a OP skupinového vodovodu:Devičany;
 14. Na vodovodných radoch vybudovať nadzemné hydranty. Podzemné hydranty je možné realizovať len na miestach, ktoré spĺňajú požiadavky podľa vyhlášky MV SR č. 699/2004 Z.z. § 8 ods. 6.
Z hľadiska ochrany pred požiarmi žiadame zabezpečenie prístupových komunikácií k objektom a zdrojom vody na hasenie požiarov v zmysle predpisov o ochrane pre požiarmi.
 15. Zabezpečiť obnovu verejného vodovodu .
 16. Realizácia nových ÍBV je možná až po komplexnom doriešení ich zásobovania vodou cez verejný vodovod a odvedenia odpadových vôd do verejnej kanalizácie.
 17. Snažiť sa udržať vody z povrchového odtoku na miestach, kde padnú a neodvádzať ich do recipientu, resp. kanalizácie.
 18. Doriešiť zabezpečenie vykonania preventívnych opatrení pred povodňami, ako sú opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia do vodných tokov, zvyšovanie retenčnej schopnosti územia, akumuláciu vody v lokalitách na to vhodných a ktoré chránia od zaplavenia územia vodou z povrchového odtoku, ako aj zaplavenia vodou z vodného toku.
 19. Pri umiestňovaní stavieb brať do úvahy inundačné územia, územia ohrozené povodňami (v potenciálnej zóne zaplavenia; lokality, pre ktoré sú vypracované mapy povodňového ohrozenia) a pobrežné pozemky vodných tokov.
 20. Rešpektovať ochranné pásma vodárenských zdrojov.
 21. Pri schvaľovaní nových investičných zámerov brať do úvahy ich budúci možný vplyv na kvalitu povrchových a podzemných vôd, ako aj ich celkový vplyv na životné prostredie.

Zavlažovanie

Zavlažované územia predstavujú vlastne územia poľnohospodárskej pôdy, na ktorých sú vybudované zavlažovacie systémy (závlahy). Ide najmä o oblasti s nižšou intenzitou zrážok, na pôdach málo zadržiujúcich vodu, umožňujú reguláciu využívania vody v poľnohospodárskej krajine za účelom zvyšovania produkcie v poľnohospodárstve. V závislosti od prírodných podmienok - zdrojov vody v krajine (podzemných i povrchových), zvýšený tlak na využívanie vody môže mať aj negatívne dôsledky ako napr. vodnú eróziu, salinizáciu alebo kontamináciu podzemných vôd splavenými minerálmi hnojivami či pesticídami. Na druhej strane dosahovanie lepších výsledkov v poľnohospodárstve vytvára tlak na využívanie prírodných zdrojov, najmä vody. Pri dostatočných zásobách vody a jeho vysokom potenciáli využiteľnosti, sa samotný tlak na využívanie vody môže pohybovať v intenciách trvalej udržateľnosti.

V riešenom území obce sa nenachádzajú hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p.:

Závlahové stavby

Pozostávajú zo záujmového územia závlahy a podzemného závlahového potrubia. Na povrch sú vyvedené hydranty, vzdušníky, kalníky, chránené betónovými skružami. V katastrálnom území Horné Jabloňovce sa nachádzajú hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie š.p.:

- "ZP Jabloňovce" (evid. č. 5205 229), ktorá bola daná do užívania v r. 1985 a celkovou výmerou 170 ha;

- "ZP Devičany" (evid. č. 5205 218), ktorá bola daná do užívania v r. 1983 s celkovou výmerou 131 ha;

- "ZP Bátovce" (evid. č. 5205 148), ktorá bola daná do užívania v r. 1973 s celkovou výmerou 511 ha;

- kanál Vináre (evid. č. 5205 044 001), ktorý bol vybudovaný v r. 1965 o celkovej dĺžke 0,700 km v rámci stavby "OP Jabloňovce".

V rámci závlahovej stavby "ZP Jabloňovce" (evid. č. 5205 229) bola v r. 1985 vybudovaná ČS stavebná časť - Jabloňovce (evid. č. 5205 229 002).

Odvodňovanie

Do k.ú. Horné Jabloňovce zasahuje drenážny systém - odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov v správe Hydromeliorácií, š.p., pod evid. č. 5,205,228, evid. č. 5,205,044 (s odvodňovacím kanálom evid. č. 5205044001) a evid. č. 5,205,178 (s upravovaným tokom evid. č. 5205178001).

Do k.ú. Dolné Jabloňovce zasahuje drenážny systém - odvodnenie pod evid. č. 5,312,132, taktiež v správe Hydromeliorácií, š.p..

Vodné zdroje a ich ochranné pásma

Ochranné pásma všetkých druhov s potrebou uplatnenia v rámci ÚPN obce Jabloňovce

Pásma hygienickej ochrany (PHO) v okolí technických prvkov sa určujú s cieľom ochrany okolia pred ich nepriaznivými účinkami. Možno ich považovať za zóny negatívneho vplyvu daných objektov na okolité prostredie. Okrem pásiem hygienickej ochrany sa v okolí technických prvkov vyčleňujú tiež technické a bezpečnostné pásma, cieľom ktorých je ochrana technických objektov pred negatívnymi vplyvmi okolia.

Spoločnou črtou uvedených pásiem je limitujúci a obmedzujúci vzťah k rozvoju jednotlivých socioekonomických aktivít a z toho vyplývajúci obmedzujúci a limitujúci účinok využitia potenciálu územia.

Západne od zastavaného územia sa nachádza vodný zdroj s pásom hygienickej ochrany.

3. Suroviny - druh a spôsob získavania

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení ďalších zákonov, zákon č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) a vyhlášky MŽP SR č.51/2008 Z.z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a iné právne predpisy.

Chránené ložiskové územie zahŕňa územie, na ktorom by stavby a zariadenia, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska, mohli znemožniť alebo sťažiť dobývanie výhradného ložiska.

Chránené ložiskové územie a jeho zmeny určuje obvodný banský úrad rozhodnutím po vyjadrení príslušného orgánu ochrany prírody a po dohode s príslušným stavebným úradom podľa osobitného predpisu.

Z hľadiska využívania ložísk nerastov ako aj ich ochrany má zásadný význam rozdelenie ložísk na výhradné ložiská, ktoré tvoria nerastné bohatstvo vo vlastníctve štátu a ložiská nevýhradných nerastov, ktoré sú súčasťou pozemku.

V zmysle uvedenej legislatívy je potrebné na území chrániť všetky výhradné ložiská nerastov, ktoré sú chránené určenými dobývacími priestormi a chránenými ložiskovými územiami.

Ochrana prírodných zdrojov, ložísk nerastných surovín

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra :

- evidujú staré banské diela (7);
- evidujú upravené skládky (1);
- evidujú opustené skládky (5);
- evidujú ložiská nevyhradeného nerastu:
- ložisko nevyhradeného nerastu (LNN) "Horné Jabloňovce (4456)", stavebný kameň, Streicher Anton;
- neevidujú svahové deformácie a zosuvy;
- neevidujú výhradné ložiská DP;
- neevidujú výhradné ložiská CHLU;
- neevidujú výhradné ložiská OVL;
- neevidujú navrhované prieskumné územia;
- neevidujú určené prieskumné územia;
- predmetné územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika. Stredné radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia;
- neevidujú prognózu zvýšeného radónového rizika (eU nad 4 ppm);
- evidujú izoplochy a referenčné plochy radónového rizika
 - nízke 36,7% - izoplochy (5), referenčné plochy (3);
 - stredné 63,0% - izoplochy (29), referenčné plochy (6);

Podľa § 20 ods.3 zákona č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov, je územie so stredným radónovým rizikom vymedzené ako územie s rizikom stavebného využitia. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 z podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z prírodného žiarenia.

4. Energetické zdroje - druh spotreba

Elektrifikácia

Obec Jabloňovce a jej okolie je zásobovaná elektrickou energiou z prípojek vzdušného vedenia 22kVA, ktoré sú napojené na linky 22kVA vzdušného vedenia, ktoré vychádzajú z transformovne Levice. Prípojky vedú ku stožiarovým a kioskovým trafostaniciam. Elektrizáciu siete v obci spravuje ZSE, a teda je i prevádzkovateľom väčšiny trafostaníc. Energetický kód obce je 0031.

Sekundárny rozvod v obci je riešený ako vzdušný na betónových stožiaroch. Súčasný napäťový pomery na sekundárnej strane, aj na koncoch odbočiek, sú dobré.

Vzhľadom na predpokladanú výstavbu jednotlivých celkov a ulíc v trase vzdušného 22kV vedenia sa urobí zakabelizovanie napojenia existujúcich, rekonštruovaných (zo stožiarových na kioskové) a nových TS v rámci obce.

- Primárny distribučný rozvod 22kV je realizovaný ako vzdušný na stĺpoch. Časť vedenia je kabelizovaná. Umiestnenie trafostaníc, vzdušných a podzemných vedení vid' výkres č. 9.

Vzhľadom na predpokladanú výstavbu jednotlivých celkov a ulíc v trase vzdušného 22kV vedenia sa urobí zakabelizovanie napojenia existujúcich, rekonštruovaných (zo stožiarových na kioskové) a nových TS v rámci obce. Vzhľadom na rozmiestnenie uzlov odberu a zaťaženia sekundárnej siete je potrebné urobiť nasledujúce opatrenia.

V obci sa nachádzajú nasledovné trafostanice, ktoré sú v správe ZSD.

Prehľad pôvodných trafostaníc	pôvodný Pi	navrhovaný Pi.
TS 2+1/2 stĺp	0031-001 /160kVA/	250 kVA
TS priehradová	0031-002 /50kVA/	50 kVA
TS PTS priehradová	0031-003 /100kVA/	100 kVA
TS štvorstĺp	0031-005 /50kVA/	50 kVA
TS merací bod na 22kVA linke	0031-006	
TS 2+1/2 stĺp	0031-007 /100kVA/	250 kVA
TS BAK KIOSK	0031-008 /100kVA/	250 kVA
TS štvorstĺp	0031-014 /50kVA/	50 kVA
TS H6-KIOSK	0031-020 /100kVA/	100 kVA

Novonavrhované trafostanice v Jablňovciach :	navrhovaný Pi.
-TS-nová-1-kiosková (UPC „Z“)	160 kVA

Navrhované a rekonštruované TS bude treba riešiť ako typové -TBSV s napojením na navrhované káblové vedenie 22kV.

V urbanistickom návrhu výstavby sa uvažuje s rozšírením bytových jednotiek, občianskou vybavenosťou a s podnikateľskými objektmi vrátane priemysel výroba, podnikanie. Sídlny útvar je rozdelený do územno priestorové celky (UPC), v ktorých je navrhnutá vybavenosť vrátane nárastu potreby na energetickú záťaž v celkovej hodnote cca 4 040 kVA. Ktoré bude riešené vybudovaním nových TS a rekonštrukciou existujúcich TS.

Ochranné pásmo el. vedení a transformátora treba dodržať v zmysle zákona o energetike č.656/2004. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti elektroenergetického zariadenia, ktorý je určený na zabezpečenie jeho spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo vonkajšieho elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča

Táto vzdialenosť je 10 m pri napätí 22 kV (v súvislých lesných priesekoch 7 m) a u stožiarovej TS.

V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:

- zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti do 2m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
- uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky
- vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku

- vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti presahujúcej 5m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia.
- vlastník nehnuteľnosti je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a prístup k vedeniu a na ten účel umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného vedenia udržiavať priestor pod vedením a voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia. Táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej od krajného vodiča nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu.
- stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať.

Elektrické vedenia a ich ochranné pásma.

Elektrické nadzemné vedenie VN 22kV a slúžia predovšetkým pre potreby obce časť má tranzitný charakter.

Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia 22 kV (1kV až 35 kV vrátane, pre vodiče bez izolácie) je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti 10 m meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča.

Podľa § 36 zákona č. 656/2004 o energetike a o zmene niektorých zákonov je v ochrannom pásme vonkajšieho elektrického vedenia a pod vedením je zakázané: pestovať porasty s výškou presahujúcou 3 m. Vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia je možné porasty pestovať do takej výšky, aby sa pri páde nemohli dotknúť vodiča elektrického vedenia. Na základe konzultácii s predstaviteľmi Západoslovenských elektrární bolo dohodnuté, že priamo pod vedením bude ponechaný priesek 3 m bez výsadby, z dôvodu prístupnosti k objektu.

ÚPN vytvára územno-technické predpoklady pre zavedenie silových elektroenergetických sietí do všetkých rozvojových lokalít a radí ich medzi verejnoprospešné stavby.

ÚPN obce rešpektuje všetky elektroenergetické siete a zariadenia a ich ochranné pásma.

Spoje, zariadenia spojov

Riešeným územím prechádzajú diaľkové a spojovacie telefónne vedenia. Obec patrí z hľadiska telekomunikačného členenia do primárnej oblasti Levice. V rámci sídla, ktoré je kategorizované ako sídlo miestneho významu je telefonizácia zabezpečená z existujúcej automatickej digitálnej vzdialenej účastníckej jednotky RSÚ príslušnou prístupovou sieťou. Rozvod po obci je riešený káblom vedením uloženým v zemi a z časti vzduchom závesným káblom TCEKES k jednotlivým účastníkom je riešené odbočenie cez vonkajšie spojky vzdušne.

Súčasná kapacita káblového rozvodu a postačuje pokryť terajšie požiadavky na zriadenie telefónnych účastníckych staníc.

Pre plánované rozšírenie je potrebné pri rozšírení zväčšiť kapacitu RSÚ. Z RSÚ v obci je potrebné uložiť telekomunikačné káble v zemi s možnosťou odbočiek pre navrhované rozšírenie liniek.

Rozvodná sieť miestnych telekomunikačných sietí je vedená zemnými káblami prevažne popri komunikáciách. Vo väčšej časti obce sú vzdušné telekomunikačné rozvody, cez ktoré sa prostredníctvom účastníckych rozvádzačov napájajú jednotliví účastníci.

V zmysle zákona č.610/2003 podľa § 67 o elektronických komunikáciách sú vedenia verejnej telekomunikačnej siete (VTS) chránené ochranným pásomom.

Ochranné pásmo VTS je široké 1 m od osi jeho trasy. Hĺbka a výška OP je 2 m od úrovne zeme pri podzemných vedeniach a v okruhu 2 m pri nadzemných vedeniach.

V ochrannom pásme nemožno:

- umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenie,
- vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku telekomunikačných zariadení, alebo poskytovanie verejných telekomunikačných služieb.

Obecný rozhlas

Ústredňa obecného rozhlasu je umiestnená v budove obecného úradu Jabloňovce.

Rozvody sú vedené na betónových stĺpoch sekundárnych elektrických rozvodov na oceľových konzolách s keramickými izolantmi v ochrannom pásme od elektrických vodičov.

Záver

V ochrannom pásme nemožno:

- umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenie,
- vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku telekomunikačných zariadení, alebo poskytovanie verejných telekomunikačných služieb.

ÚPN vytvára územno-technické predpoklady pre napojenie elektrických a telekomunikačných sietí do všetkých rozvojových lokalít, ku všetkým objektom a zaraďuje ich medzi verejnoprospešné stavby.

Plynofikácia

Podľa vyjadrenia spoločnosti SPP - distribúcia, a.s. sa v k.ú. Dolné Jabloňovce a k.ú. Horné Jabloňovce žiadne plynárenské zariadenia, vrátane ich príslušenstva, nenachádzajú. SPP - distribúcia, a.s. zároveň v súčasnosti nerealizuje výstavbu a ani nepripravuje realizáciu výstavby PZ v riešenom území. Plynofikácia obce sa v návrhovom období nepredpokladá.

5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru

Z hľadiska širších dopravných vzťahov najvýznamnejšou dopravnou tepnou je cesta II. triedy II/524, ktorá prepája okresné mestá Levice a Banskú Štiavnicu. Cesta II. triedy prechádza západnou časťou k.ú. Horné Jabloňovce. Cez riešenú obec Jabloňovce prechádza cesta III. triedy III/1587, ktorá začína svoj úsek na križovaní s cestou II. triedy II/524 a končí v obci Prenčov. Zároveň predstavuje spojnicu medzi obcami Jabloňovce, Baďan a Beluj. Podľa posledného platného ÚPN-R NSK nie je v katastrálnom území plánovaný cestný rozvojový zámer.

Cestná doprava

Uvedená cesta II. triedy, II/524 je významnou dopravnou spojnicou okresných miest Levice (NSK) a Banskej Štiavnice (BBSK). Cesta II. triedy II/524 je v správe VÚC NSK. Cesta III. triedy

III/1587 slúži ako obslužná, prístupové a prepojovacia komunikácia a je v správe VÚC NSK. Z ciest III. triedy vychádza niekoľko vjazdov na poľnohospodárske a lesné pozemky, ktoré úzko súvisia s poľnohospodárskou výrobou spravovaním lesa. Po oboch cestách II. triedy a III. triedy je prevádzkovaná autobusová doprava. Organizácia vnútornej dopravy bude založená na vytvorení siete miestnych komunikácií organizovaných podľa dôležitosti, napojených na cestu III. triedy.

Miestne komunikácie

Sú to cesty IV. triedy.

Celková dĺžka miestnych komunikácií je v súčasnosti 2 km. Stav niektorých miestnych komunikácií je vyhovujúci, komunikácie v zlom stavebno-technickom stave sú určené na rekonštrukciu (poškodené krajnice komunikácií a povrch vozoviek). Komunikácie s poškodenými krajinami a poškodeným povrchom sú určené na rekonštrukciu. Sieť miestnych komunikácií je v obci umiestnená paralelne alebo v kolmom smere na cestu III. triedy. Smerové oblúky na miestnych komunikáciách majú malé polomery. Komunikácie sú vybudované v nenormových kategóriách, v šírkach od 3,0m do 5,0m. Dopravná premávka je na všetkých komunikáciách napriek nie vždy vhodným šírkovým usporiadaniam obojsmerná. Odvodnenie ciest je riešené do priľahlej zelene alebo priekop. Vzhľadom na dopravný význam, spoločenskú funkciu a polohu v obci prisudzujeme miestnym komunikáciám funkčnú triedu C3.

Miestne komunikácie sú obslužné komunikácie, miestneho významu, prevažne so spevneným povrchom. Slúžia predovšetkým ako prístupové cesty k rodinným domom a k iným verejným objektom a využívajú sa aj ako prístupové cesty na poľnohospodárske pozemky v rámci zastavaného územia, alebo ako spojovacie komunikácie mimo zastavaného územia.

Účelové komunikácie

Sieť ciest II. a III. triedy a miestnych komunikácií je doplnená účelovými komunikáciami. Ako účelové komunikácie sú vybudované cesty, tvoriace pokračovanie miestnych komunikácií mimo zastavaného územia. Okrem toho, že účelové komunikácie sprístupňujú jednotlivé časti chotára, sú taktiež súčasťou výrobných areálov a areálov poľnohospodárskeho družstva. Povrch účelových komunikácií je z časti spevnený a z časti nespevnený.

Poľné cesty

Prístup do chotára zabezpečuje sieť poľných ciest, nadväzujúca na cesty II. a III. triedy, účelové alebo miestne komunikácie. Majú väčšinou prašný povrch. Sprístupňujú jednotlivé časti chotára s blokmi poľnohospodárskej pôdy, lúk a lesných celkov.

Pešie komunikácie a priestranstvá

Pešie trasy v obci chýbajú. Z hľadiska pešej dopravy je v návrhu ÚPD potrebné uvažovať s výstavbou chodníkov v určených trasách a popri ceste III. triedy. V obci Jabloňovce sa pešie priestranstvá nachádzajú pred miestnym evanjelickým a rímskokatolíckym kostolom. Oddychovú zónu nájdeme i v k.ú. Dolné Jabloňovce, popri vodnom toku Jabloňovka.

Statická doprava

Obec nemá vybudované dostatočné parkovisko pri cintoríne, kostole, obecnej úrade, futbalovom ihrisku a pred miestnymi potravinami. Garážovanie motorových vozidiel je riešené v súkromných garážach na pozemkoch rodinných domov.

Dopravné zariadenia

V obci Jabloňovce sa verejná ČSPHM nenachádza. Najbližšie verejné ČSPHM sa nachádzajú v okresnom meste Levice, rovnako aj významnejšie dopravné zariadenia.

Cestná hromadná doprava

Hromadná preprava osôb je v súčasnosti zabezpečovaná spoločnosťou ARRIVA Nové Zámky a.s., OJ Levice. Do obce zachádza pravidelná linka Levice – Žembovce – Pukanec, po ceste III. triedy.

Dopravné závady:

Bodové závady

- nedostatok parkovacích miest v centre obce, v tesnom dotyku s občianskou vybavenosťou;
- malé polomery na smerových oblúkoch miestnych komunikáciách;
- na MK so slepým zakončením chýba otočka;
- chýbajúce prechody pre chodcov;

Líniové závady

- závady na pozdĺžnom a priečnom profile miestnych komunikácií;

Ochranné pásma cestných dopravných trás

Cesta II. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	25m
Cesty III. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	20m
Vozovky miestnych komunikácií	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	15m

Cyklistická doprava

V súčasnosti vedú cez obec nasledovné cyklotrasy:

1. Cyklomagistrála Dr. Téryho - červená

Je to najdlhšia a najnáročnejšia hontianska trasa, ktorá meria 82km a spája obec Dudince a okolie Štiavnických vrchov. Vedie z Dudiniec cez obec Žembovce, Bohunice do Jablňovíc a z Jablňovíc smerom na Dekýš, popri PR Jablňovský Roháč. Ďalej pokračuje smerom k Richňavskému jazeru, okolo Počúvadlianskeho jazera do obce Počúvadlo, Baďan, Klastava, cez obec Hontianske Tesáre až do obce Dudince.

2. Cyklotrasa Jablňovce - Baďan - žltá

Cyklotrasa je dlhá 5 km a je spojnicou obcí Jablňovce a Baďan. Vedie po ceste III triedy miernym stúpaním.

Letecká doprava

Podľa Dopravného úradu ako príslušného orgánu štátnej správy na úseku civilného letectva v zmysle § 28 ods. 3 zákona č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa riešené územie nachádza mimo ochranných pásiem letísk, heliportov a leteckých pozemných zariadení.

V zmysle § 30 leteckého zákona je nutné s Dopravným úradom prerokovať nasledujúce stavby:

- stavby alebo zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom (§ 30 ods. 1 písmeno a) leteckého zákona),
- stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§ 30 ods. 1 písmeno b) leteckého zákona),
- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielačie stanice (§ 30 ods. 1 písmeno c) leteckého zákona),

- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§ 30 ods. 1 písmeno d) leteckého zákona).

Železničná doprava

Obec Jabloňovce nie je napojená na sieť železničných tratí SR. Región je dostupný prostredníctvom železničnej stanice v okresnom meste Levice, kadiaľ prechádza trať v smere na severozápad do Tlmáč a v smere na východ cez Hontianske Nemce ďalej na mesto Krupina (v súčasnosti len nákladná doprava).

Najdôležitejšie zásady a ciele riešenia zapracované v návrhu:

1. Rešpektovať existujúce trasy ciest : , II. a III. triedy. V obci sa nachádzajú cesty II/524 a cesta III/1587. Z hľadiska koncepcie rozvoja cestnej siete sa požaduje:
 - rešpektovať nadradenú ÚPD Nitrianskeho kraja;
 - mimo zastavaného územia rezervovať koridor pre výhľadové šírkové usporiadanie cesty II. triedy v kategórii C 9,5/80-60 v zmysle STN 73 6101;
2. mimo zastavané územie rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest III. triedy v kategórii C 7,5/70 v zmysle STN 73 6101;
 - v zastavanom území rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest III. triedy v kategórii MZ 8,5/50 a MZ 8,0/50, vo funkčnej triede B3 v zmysle STN 73 6110;
3. V grafickej časti územnoplánovacej dokumentácie sú vyznačené, rešpektované existujúce trasy ciest a navrhnuté ich šírkové usporiadanie v súlade s STN 73 6110;
4. Mimo zastavané územie sú vyznačené a rešpektované ochranné pásma ciest v zmysle zákona č. 135/1961 Zb. a vykonávacej vyhlášky č. 35/1984 Zb. Je navrhnuté umiestnenie zastávok autobusovej dopravy a vyznačená ich pešia dostupnosť;
5. Cyklistické a pešie trasy sú navrhnuté a vyznačené i v širších vzťahoch k príľahlému územiu. Ich šírkové usporiadanie je potrebné navrhnuť v zmysle STN 73 6110;
6. Návrh ÚPN je potrebné odsúhlasiť s príslušným odborom dopravy VÚC Nitrianskeho samosprávneho kraja, ktorý zabezpečuje majetkovú správu a prevádzku ciest II. a III. triedy, rešpektovať Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja, rešpektovať ochranné pásmo cesty II. triedy mimo zastavané územie 25m a ochranné pásmo cesty III. triedy 20m od osi vozovky na obe strany v zmysle zákona č. 135/1961 Zb. a vyhlášky č.35/1984 Zb. Pri realizácii dopravných rozvojových zámerov rešpektovať zákon číslo 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov, v nadväznosti na vyhlášku číslo 35/1984 Zb., ako i príslušné STN (01820);
7. Na všetkých miestnych slepo ukončených komunikáciách sú navrhované otočky;
8. v zmysle STN 73 6110/Z1 - Projektovanie miestnych komunikácií Zmena 1. časť 16.3.17, v súlade s STN 83 7010 Ochrana prírody. Ošetrovanie, udržiavanie a ochrana stromovej vegetácie, povinne realizovať na všetkých navrhovaných parkovacích plochách výsadbu

vysokej zelene v počte minimálne 1 strom na 4 parkovacie miesta v priestore medzi stojiskami.

9. Pri návrhu nových lokalít HBV, IBV, OV v blízkosti ciest II. a III. triedy posúdiť nepriaznivé vplyvy z dopravy a vyznačiť pásma prípustných hladín hluku v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších zmien a predpisov;
10. Dopravné napojenia navrhovaných lokalít sú riešené systémom obslužných komunikácií a ich následným napojením na cesty a miestne komunikácie vyššieho dopravného významu, v súlade s platnými STN a TP.
11. V návrhu sú vyznačené hranice ochranného pásma ciest mimo sídelného útvaru obce označeného dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce v zmysle Zákona č. 135/1961 Zb. v znení jeho neskorších predpisov (účinnosť od 02.01.2015).
12. Za účelom ochrany vodohospodárskych záujmov a v záujme zamedzenia vzniku migračných bariér, škôd a porúch na vodných tokoch, ako i zabezpečenia riadnej údržby vodných tokov (v zmysle § 48 a § 49 zákona č.364/2004 Z.z. o vodách) správca vodných tokov požaduje nové dopravné a technické riešenie územia, miestne komunikácie resp. dopravné vybavenie akéhokoľvek druhu, ktoré budú križovať vodný tok navrhovať:
 - o ako jednotnú zbernú komunikáciu pre ucelenú oblasť (urbanistický obvod, lokalitu a pod.), ktorá v prípade vhodných technických podmienok môže byť v súbehu s vodným tokom, a s následným - iba jedným spoločným križovaním vodného toku, umiestneným vo vhodnom profile vodného toku,
 - o križovanie s vodnými tokmi technicky riešiť v súlade s STN 73 6822 „Križovanie a súbehy vedení a komunikácií s vodnými tokmi“ a v súlade s STN 73 6201 „Projektovanie mostných objektov“,
 - o žiadna časť navrhovaných objektov nesmie zasahovať do prietočného profilu vodného toku,
 - o za účelom optimalizácie a regulácie nových mostných objektov križujúcich vodné toky, návrh situovania (umiestnenia) žiadame ešte pred zahájením spracovania podrobnejšej dokumentácie odsúhlasiť s našou organizáciou a v prípade možností prednostne využívať už vybudované mostné objekty, ak to technické vybavenie záujmového územia umožňuje.

II. Údaje o výstupoch

1. *Ovzdušie hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií*

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii

zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok.

Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším. V záujmovom území sa veľké ani stredné zdroje znečistenia nenachádzajú. Obec nie je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok.

Zdrojmi znečistenia ovzdušia v riešenom území v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste III. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách;
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach;
- výrobné prevádzky v mestách Levice, Tlmače, Nová Baňa, Žarnovica.

Najbližším veľkým zdrojom znečistenia sú prevádzky:

1. Spaľovacie turbíny, SLOVINTEGRA, a.s., Levice
2. Nová výhrevňa, Slovenské energetické strojárne, a.s., Tlmače
3. Kotolňa - Kotlárska 2, Tlmačská energetická, s.r.o., Tlmače
4. Minerálne vlákno 2, Knauf Insulation, s.r.o., Nová Baňa

Tab. 1: Najbližšie veľké zdroje znečistenia k obci Jabloňovce

Zdroj	Prevádzkovateľ	Katastrálne územie	TZL 2018(t)	SOx 2018(t)	NOx 2018(t)	CO 2018(t)
Spaľovacie turbíny	SLOVINTEGRA ENERGY, a.s.	Levice	6,56288	-	64,726	46,247
Nová výhrevňa	Slovenské energetické strojárne a.s.	Tlmače	5,34175	-	-	-

Zdroj: <http://www.air.sk/emissions.php>

2. Voda - celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (verejná kanalizácia, čistiareň odpadových vôd), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania.

Verejný vodovod vid'. kapitola B I. 2.

Kanalizácia vid'. kapitola B I. 2.

3. Odpady - celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi

Všeobecne záväzné nariadenie o odpadoch na základe ustanovenia § 6 zákona NR SR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a v súlade so zákonom č. 409/2006 o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v obci určuje systém zberu, prepravy a zneškodňovania komunálneho odpadu.

Obec Jabloňovce je členom Združenia obcí pre separovaný zber TATIAR, toto združenie zabezpečuje zber a uloženie odpadu. Separovaný zber využiteľných zložiek komunálneho odpadu je v súčasnosti organizovaný v rôznych formách, separované zložky budú využité ako druhotné suroviny. Likvidáciu komunálneho odpadu sa odporúča riešiť v súlade so širšími vzťahmi v kraji, v nadväznosti na zákon o odpadoch.

V predmetnom území sú na základe registra skládok Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra evidovaná jedná skládka upravená/prekrytá a päť opustených skládok bez prekrytia:

1. Miestny názov: Jabloňovce

Registračné číslo: 7804
 Stav: upravená (prekrytie, terénne úpravy a pod.)

2. Miestny názov: Jabloňovce
 Registračné číslo: 7803
 Stav: opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)

3. Miestny názov: Jabloňovce - družstvo
 Registračné číslo: 7805
 Stav: opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)

4. Miestny názov: Jabloňovce
 Registračné číslo: 7806
 Stav: opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)

5. Miestny názov: Jabloňovce
 Registračné číslo: 7807
 Stav: opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)

6. Miestny názov: Jabloňovce
 Registračné číslo: 7808
 Stav: opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)

Tab. 2: Skládka odpadu v obci Jabloňovce (k.ú. Dolné Jabloňovce)

Registračné číslo	7805	7806	7807	7808
Názov katastr. územia	Dolné Jabloňovce	Dolné Jabloňovce	Dolné Jabloňovce	Dolné Jabloňovce
Miestny názov skládky	Jabloňovce	Jabloňovce	Jabloňovce	Jabloňovce
Rok vytvorenia skládky	1985	1985	1985	1980
Rok ukončenia skládkovania	v registri nie je uvedený	v registri nie je uvedený	v registri nie je uvedený	v registri nie je uvedený
Stav skládky	-	opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)	opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)	stará neriadená skládka - zarastená
Vzdialenosť od obydla [m]	80	50	50	100
Plocha [m ²]	200	100	300	200
Objem skládky [m ³]	200	100	300	200
Ochranný systém podložia	nemá	nemá	nemá	nemá

(tesnenie)				
Drenážny systém priesakových vôd	nemá	nemá	nemá	nemá
Prekrytie skládky	nemá	nemá	nemá	nemá
Postrek	nemá	nemá	nemá	nemá
Pozícia materiálu voči okoliu	nadúrovňová	kombinovaná	nadúrovňová	podúrovňová
Kontakt s podzemnými vodami	žiadny	žiadny	žiadny	žiadny
Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu prašnosť	-	-	-	-
Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu zápach	-	zápach	zápach	zápach
Technická bezpečnosť v priestore skládky	nie sú zistené javy ovplyvňujúce technickú bezpečnosť	nie sú zistené javy ovplyvňujúce technickú bezpečnosť	nie sú zistené javy ovplyvňujúce technickú bezpečnosť	nie sú zistené javy ovplyvňujúce technickú bezpečnosť
Vzdialenosť od vodného zdroja [m]	30 m	80 m	230 m	130 m
Návrh na ďalšie využitie skládky	-	-	-	-
Iné vplyvy na životné prostredie	skládka je v blízkosti potoka	skládka je v blízkosti obydla	skládka je v blízkosti obydla	skládka je v blízkosti obydla

Zdroj: <http://mapserver.geology.sk/skladky/>

Tab.3: Skládka odpadu v obci Jabloňovce (k.ú. Horné Jabloňovce)

Registračné číslo	7803	7804
Názov katastr. územia	Horné Jabloňovce	Horné Jabloňovce
Miestny názov skládky	Jabloňovce	Jabloňovce
Rok vytvorenia skládky	1970	1990
Rok ukončenia skládkovania	-	1996
Stav skládky	stará neriadená skládka - nelegálne využívaná	upravená (prekrytie, terénne úpravy a pod.)
Vzdialenosť od obydľia [m]	-	-
Plocha [m2]	-	500
Objem skládky [m3]	4000	1500
Ochranný systém podložia (tesnenie)	nemá	nemá
Drenážny systém priesakových vôd	nemá	nemá
Prekrytie skládky	nemá	nemá
Postrek	nemá	nemá
Pozícia materiálu voči okoliu	podúrovňová	podúrovňová
Kontakt podzemnými vodami	s žiadny	žiadny
Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu zápach	zápach -	zápach

Technická bezpečnosť priestore skládky	v nie sú zistené javy ovplyvňujúce technickú bezpečnosť	nie sú zistené javy ovplyvňujúce technickú bezpečnosť
Vzdialenosť od vodného zdroja [m]	200m	-
Návrh na ďalšie využitie skládky	v registri nie je uvedené	v registri nie je uvedené
Iné vplyvy na životné prostredie	skládka je v blízkosti potoka	nie je podstatný vplyv

Zdroj: <http://mapserver.geology.sk/skladky/>

V rámci miestnej komunálnej výroby zriadiť v určenej lokalite UPC Z zberový dvor so spracovaním odpadu z rastlinnej výroby, činností v záhradách obce a z lesníckej prevádzky. Vyrobené organické hnojivo následne čiastočne využívať na komerčný odpredaj, čiastočne na zveľaďovanie poľnohospodárskej a lesnej pôdy, na skvalitňovanie verejnej zelene v obci

Tento rozvojový návrh je potrebné riešiť veľmi citlivo so zreteľom na zachovanie charakteru krajiny a tiež krajinnu - ekologickú hodnotu širšieho priestoru.

4. Hluk, vibrácie (zdroje, intenzita)

K negatívnym faktorom, ktoré nepriaznivo pôsobia a zhoršujú kvalitu životného prostredia patria hluk a vibrácie. Ochranu obyvateľstva pred nadmerným hlukom a vibráciami rieši Vyhláška MZ SR č.549/2007 Z. z. o ochrane zdravia ľudí. Prístupná hodnota hluku od roku 2006 je 60 dB pre dennú dobu a 50 dB pre nočnú dobu.

Zaťaženie prostredia hlukom

Negatívny vplyv na sídlo má prítomnosť cesty III. triedy, III/1587, ktorá prechádza zastavaným územím obce. Uvedená cesta je zdrojom hluku a vibrácií.

5. Žiarenie a iné fyzikálne polia

Rádioaktivita

Problematika rádioaktívneho ožarovania obyvateľstva je v ostatných rokoch vo svete i v Slovenskej republike predmetom zvýšenej pozornosti. Dôvodom je značná radičná záťaž, podmienená umelými i prírodnými zdrojmi a nové poznatky hodnotenia ionizujúceho žiarenia. Z celkového rádioaktívneho žiarenia, ktoré voľne pôsobí na obyvateľstvo, viac ako dve tretiny tvoria prírodné rádioaktívne zdroje. Z nich radón sa podieľa 47 % na skladbe priemerného ročného efektívneho dávkového ekvivalentu ožarovania obyvateľstva (Vedecký výbor OSN pre otázky ožarovania, New York, 1988).

Najzávažnejším prírodným zdrojom žiarenia je radón-222 a jeho dcérske produkty rozpadu. Je to karcinogén, ktorý sa podieľa na vzniku rakoviny pľúc až desiatimi percentami. Zdrojovým objektom radónu sú väčšinou hlbšie pôdne horizonty a horniny s obsahom rádia-226, ktorého rozpadom Rn-222 vzniká. Z hĺbky sa radón rôznym spôsobom a rôznymi prísunovými cestami (neotektonické netesné zlomy, priepustné horniny, drvené zóny hornín, atď.) dostáva v pôdnom vzduchu, vode alebo v stavebných materiáloch do obytných priestorov.

Podľa mapového portálu ŠGÚ Dionýza Štúra spadá takmer celá časť do územia so stredným radónovým rizikom (63,0%). V k.ú. Horné Jabloňovce, v západnej časti územia, sa čiastočne vyskytujú plochy s nízkym radónovým rizikom (36,7%). /*vid'. výkres č.4/*

6. Doplňujúce údaje (napr. významné terénne úpravy a zásahy do krajiny)

Podľa vyjadrenia Ministerstva životného prostredia SR – Odbor štátnej geologickej správy a Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra nie sú v predmetnom území zaregistrované zosuvy. V predmetnom území sú evidované staré banské diela /iný druh objektu (7)/ v zmysle § 35 ods.1, zákona č. 44/1988, nie sú evidované svahové deformácie.

V území sa nachádza ložisko nevyhradeného nerastu LNN (4456) - Horné jabloňovce - stavebný kameň.

Predmetné územie nie je určené ako prieskumné územie pre vyhradený nerast. V území je potrebné rešpektovať jestvujúce rigoly.

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

Riešeným územím je priestor ohraničený katastrálnou hranicou Horné Jabloňovce a katastrálnou hranicou Dolné Jabloňovce. Územie obce Jabloňovce sa skladá z dvoch katastrálnych území, k.ú. Horné Jabloňovce a k.ú. Dolné Jabloňovce.

Celková výmera katastrálneho územia Dolné Jabloňovce je 1 691,7034 ha a katastrálneho územia Horné Jabloňovce 1 777,7055 ha . Výmera oboch katastrov spolu je 3 469,4089 ha . Stred obce leží v nadmorskej výške 291 m. n. m.. Najvyššie vrchy v okolí obce sú Lipovec (443,4 m. n. m), Krnčíšte (396,3 m. n. m.) a Rakšánová hora (570,7 m. n. m.). Zastavaná plocha obce je 41,2681 ha. Katastrálne územie obce leží v Nitrianskom samosprávnom kraji, v okrese Levice.

Na východe hraničí s Banskobystrickým samosprávnym krajom a s okresmi Banská Štiavnica - s k.ú. Dekýš, k.ú. Počúvadlo a k.ú. Baďan a okresom Krupina - s k.ú. Ladzany. Na juhu susedí obec s k.ú. Bátovce a s k.ú. Pečenice. Na západe a severozápade s k.ú. obce Devičany a s k.ú. obce Bohunice.

Obec leží vo východnej časti Nitrianskeho samosprávneho kraja, vo vzdialenosti 21km od okresného mesta Levice.

Obec Jabloňovce leží v údolí vodohospodársky významného vodného toku Jabloňovka. Vodný tok zároveň rozdeľuje obec zo severu na juh na dve časti - západnú a východnú časť zastavaného územia. Vodný tok Jabloňovka zároveň predstavuje i hranicu medzi k.ú. Dolné Jabloňovce a k.ú. Horné Jabloňovce. Obec leží v malebnom prostredí pod úpäťm pohoria Štiavnických vrchov. Obkolesujú ju lesy a lúky zo všetkých strán, dotvárajúce krajinný obraz územia. Koloritom krajiny sú okrem zmiešaných lesov i vinice a ovocné sady starých krajových odrôd.

Zemepisnú polohu obce charakterizujú súradnice 18°47'21''V východnej zemepisnej dĺžky a 48°19'01''S severnej zemepisnej šírky.

Od okresného mesta Levice je obec vzdialená 21 km, od okresného mesta Banská Štiavnica v Banskobystrickom samosprávnom kraji je obec vzdialená 27 km.

Administratívne je obec zaradená do okresu Levice (NUTS IV), vyššieho územného celku Nitrianskeho kraja (NUTS III) a do NUTS II Západné Slovensko.

Obec je členom regionálneho združenia miest a obcí Tekov.

II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia - podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Horninové prostredie - inžiniersko-geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia

Geomorfologické pomery

Slovensko ako celok zaraďujeme do Alpsko-himalájskej sústavy, kde sa potom člení na menšie jednotky. Najväčšiu jednotku teda predstavuje sústava, ktorá sa člení na podsústavy a postupne sa územie rozčlení až na podcelky a ich oddiely. Zaradenie obce Jablonošce nájdeme v tab. 4.

Tab. 4: Začlenenie obce Jablonošce do Alpsko - himalájskej sústavy

Sústava	Podsústava	Provincia	Subprovincia	Oblasť	Celok	Podcelok
Alpsko-himalájska sústava	Karpaty	Západné Karpaty	Vnútorne západné Karpaty	Slovenské stredohorie	Štiavnické vrchy	Sitnianska vrchovina (oddiel Sitnianske predhorie)

Zdroj: Mazúr, E., Lukniš, M. 1986, *Geomorfologické členenie SSR a ČSSR. Časť Slovensko. Slovenská kartografia, Bratislava*

Podľa morfologicko - morfometrického typu reliéfu a členitosti je územie rozčlenené na:

- *pahorkatina, mierne členitá* - západná časť záujmového územia;
- *pahorkatina, stredne členitá* - stredná a južná časť záujmového územia;
- *vrchovina, stredne členitá* - severná časť záujmového územia;

(Zdroj: *mapka geology*)

Stred obce leží v nadmorskej výške 291 m. n. m.. Najvyššie vrchy v okolí obce sú Lipovec (443,4 m. n. m.), Krnčíšte (396,3 m. n. m.) a Rakšáňová hora (570,7 m. n. m.). Krajina je členitá, vhodná pre poľnohospodárstvo, vinohradníctvo.

Hydrogeologické pomery

Územie spadá do hydrogeologického regiónu (priepustnosť + hydrogeologický región):

- **puklinová (priepustnosť) + neovulkanity severných svahov Štiavnických vrchov a Javoria**

- **medzizrnová (priepustnosť) + neogén Bátovskej pahorkatiny a Čajkovskej zníženiny** (P. Malík a J. Švasta 2002, Hlavné hydrogeologické regióny; Atlas krajiny Slovenskej republiky)

Geodynamické pomery

Medzi významnejšie exogénne geodynamické javy v záujmovom území môžeme zaradiť predovšetkým plošnú eróziu, vertikálnu (výmoľovú) eróziu a presadanie spraší. Plošná a vertikálna erózia sa výraznejšie prejavuje v západnej časti katastrálneho územia. Podľa vybraných geodynamických javov sú v tejto oblasti sedimenty náchylné na presadanie. Zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (§ 5 ochrana poľnohospodárskej pôdy pred eróziou) je v pôsobnosti od roku 2004. Sú v ňom určené protierózne opatrenia. V zhode s týmto zákonom je každý užívateľ poľnohospodárskej pôdy povinný vykonávať trvalú a účinnú protieróznou ochranu poľnohospodárskej pôdy vykonávaním ochranných opatrení podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy (§ 5, odstavec 2). Pôdoochranné opatrenia sú zamerané na zachovanie kvalitatívnych vlastností a funkcií pôdy a na jej ochranu pred poškodením a degradáciou.

V riešenom území sa potencionálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou – žiadna až slabá erózia
- ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou - stredná, silná a extrémna /viď. výkres č.4/
- náchylnosť celého k. ú. na zosúvanie - je slabá (Atlas krajiny SR, 2002, str. 282)
/Zdroj: podnemapy.sk/

Ložiská nerastných surovín

viď. kapitola B I. 3

2. Klimatické pomery

Novšia klimatická regionalizácia Slovenskej republiky bola spracovaná v Atlase krajiny Slovenskej republiky 2002 autormi: Lapin, Faško, Melo, Šťastný, Tomlain. Vychádza z regionalizácie spracovanej vyššie uvedenými autormi v roku 1958, ale je dôslednejšia. Tento fakt vyplýva z vyhodnotenia klimatických prvkov dlhšieho časového radu pozorovaní, ktoré umožnilo spracovať klimatické pomery územia Slovenskej Republiky precíznejšie. Riešené územie obce Jablonožce má klímu charakteristickú pre teplú klimatickú oblasť, mierne suchý okrsok s miernou zimou (Lapin a kol., 2002). Priemerná ročná teplota je 8 - 9 °C, počet letných dní v roku je nad 50. Priemerný ročný úhrn zrážok je 600 - 800 mm. (Atlas krajiny SR, 2002) Prevládajúce prúdenie vzduchu je od severozápadu a zo severu na juh juhovýchod, priemerná rýchlosť vetra sa pohybuje od 3-4 m/s.

Charakteristika klimatických rajónov podľa Atlasu krajiny SR 2002, Tab. 5:

Okrskok	Charakteristika okrsku	Klimatické znaky
T4	Teplý, mierne suchý, s miernou zimou	január nad -3°C, Iz = 0 až -20
T5	Mierne teplý, vlhký, s chladnou až studenou zimou	január do -3°C, Iz = 60 - 120

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky 2002

Ostatné priemerné charakteristiky (SHMÚ):

- priemerná ročná teplota vzduchu: 8-9 °C
- priemerná teplota vzduchu v júli: 16-18 °C
- priemerná ročné úhrny zrážok: 600 - 800 mm
- prevládajúce prúdenie vzduchu: SZ, J, JZ

3. **Ovzdušie - stav znečistenia ovzdušia**

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším. V záujmovom území sa veľké ani stredné zdroje znečistenia nenachádzajú. Obec nie je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok.

V Nitrianskom kraji, v okrese Levice, sa nachádzajú veľké zdroje znečistenia, podrobne uvedené v kapitole B II. 1.

4. ***Vodné pomery - povrchové vody (napr. Vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd)***

Hydrológia – vodohospodárske pomery

Povrchové vody

Vodné toky

Katastrálnym územím obce Horné a Dolné Jabloňovce, priamo cez zastavané územie obce, preteká v úseku cca od rkm 4,80 - 12,80 vodný tok Jabloňovka, číslo toku 134. Západným okrajom katastrálneho územia Jabloňovce preteká v dĺžke cca 2 km vodný tok Sikenica. Predmetné toky sú v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, odštepny závod Banská Bystrica. V zmysle vyhlášky MŽP SR č. 211/2005, ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov sú vodné toky, Jabloňovka a Sikenica, zaradené medzi vodohospodársky významné vodné toky.

Ostatné vodné toky, pretekajúce k.ú. Dolné a Horné Jabloňovce, sú zaradené medzi drobné vodné toky a sú v správe Lesov SR, š.p. Banská Bystrica.

Pre ďalší rozvoj, či už bytový, výrobný, športový alebo rekreačný upozorňuje SVP, š.p. na oprávnenie pri správe vodných tokov, kde v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z. z. podľa § 49 môže správca vodného toku pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení užívať pobrežné pozemky. Pobrežnými pozemkami, v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku, sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary; pri ochrannej hrádzi vodného toku do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze.

Pre obec Jabloňovce bol v roku 2011 vypracovaný a Okresným riaditeľstvom HaZZ v Leviciach schválený Povodňový plán záchranných prác. Pre vodohospodársky významný vodný tok Jabloňovka neboli podľa portálu SVP, š.p. vypracované mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňových rizík pre dané územie.

V prípade, že sa v záplavovom území Jabloňovky bude uvažovať s novou výstavbou, hydrotechnickým výpočtom preveriť kapacitu koryta a vlastnú výstavbu situovať nad hladinu Q100.

- v rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie pridaného odtoku v území tak, aby odtok z daného územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie, infiltrácia dažďových vôd a pod.),
- podporovať inovačné postupy a technológie zabezpečujúce vsakovanie dažďových vôd do územia a obmedziť vypúšťanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku do vodných tokov.

Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma odsúhlasí s príslušným správcom vodných tokov.

Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

Obec Jabloňovce je zásobovaná pitnou vodou z vlastného zdroja/HJ – 1, $Q=10\text{L/S}$, ktorý sa nachádza v záujmovom území obce západne od zastavaného územia obce v k.ú. Horné Jabloňovce. Uvedený vodný zdroj je súčasťou obecného vodárenského systému. Voda z vodného zdroja je výtlačným potrubím dopravovaná do vodojemu nad obcou. Vodojem $2 \times 150\text{m}^3$. Z vodojemu je realizovaná jedna vetva pre rozvodnú vodovodnú sieť obce a druhá vetva pre zásobovanie farmy HD. /bývalé PD /.

Prevádzkovateľom vodovodu obec Jabloňovce.

Katastrálnym územím Horné a Dolné Jabloňovce vedie trasa privádzacieho potrubia DN 150 Skupinového vodovodu Devičany, ktorý prevádzkuje ZsVS, a.s., odštepný závod Levice.

Celková dĺžka vybudovaného verejného vodovodu na území obce je cca 3720 m. V návrhovom období príjde k realizácii ďalších 6280m vodovodu. Sú to prepojovacie vodovody a vodovody v navrhovaných rozvojových územiach.

Jestvujúci vodovod je vo vlastníctve obce.

Vodovodné potrubia sú uložené v komunikáciách, chodníkoch a vo výnimočných prípadoch v zelených pásoch.

Na jednotlivých vetvách sú umiestnené uzávery, hydranty, hydrant – kalník a hydrant – vzdušník. V dôležitých uzloch sú umiestnené podzemné armatúrne šachty, uzavreté poklopom.

Ochranné pásmo vodovodného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách je :

-pre rozvodné potrubie do DN 500 – 1,5m horizontálne na obe strany od okraja potrubia

Znečistenie povrchových vodných tokov

Povrchové vody

Nariadením vlády č. 296/2005 Z. z. sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd.

Povrchové vody sú znečisťované hlavne odpadovými vodami priemyselnými a komunálnymi, ktoré sú vypúšťané priamo do vodného toku. K nepriamemu znečisťovaniu dochádza aj vplyvom dažďovej vody (znečisťujúce látky v ovzduší a v pôde).

Vodné plochy

V k.ú. Horné Jabloňovce a Dolné Jabloňovce sa súvislé vodné plochy nenachádzajú.

Podpovrchové vody

Podpovrchové vody tvorí pôdna a podzemná voda.

V obci sa zachovalo množstvo studní, ktoré sa po vybudovaní využívajú zväčša na polievanie záhrad. Pôdna voda je disponibilným zdrojom pre biosféru. Je obsiahnutá v pôde a nevytvára súvislú hladinu. Pôdna voda je veľmi dôležitá najmä z hľadiska jej využitia v poľnohospodárstve.

Podzemná voda je definovaná ako časť podpovrchovej vody, ktorá vyplňuje dutiny zvodnených hornín a ktorá podľa charakteru vytvára obyčajne súvislú hladinu. Podzemné vody majú vyhradené osobitné miesto v zákone o vodách, prednostne sa majú využívať pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou. Výskyt a pohyb podzemných vôd, ich množstvo i kvalitatívne vlastnosti závisia najmä od petrograficko-litologických vlastností jednotlivých sopečných hornín, hĺbkového zásahu, roztvorenosti a priepustnosti puklín, hĺbky zvetrania, spôsobu uloženia a tektonického porušenia. Územie má zásoby podzemnej vody dopĺňané iba zo zrážok, nižšie položené časti územia majú podzemné vody dopĺňané z okolitých svahov. Maximum výdatnosti, prevažne v marci, je podmienený infiltráciou vody z roztopeného snehu a zo zrážok. Neskorší výskyt maxima výdatnosti prameňov zodpovedá dlhšie trvajúcej snehovej pokrývke a v dlhšie premrznutej pôde. V letných mesiacoch dochádza taktiež k zvýšeniu výdatnosti prameňov, čo je spôsobené zrážkovým maximom. Pokles výdatnosti prameňov a hladiny podzemnej vody je prevažne na jeseň a v letných mesiacoch v období sucha.

zdroj: PHSR obce Jabloňovce 2015-2024

Podzemná voda je nenahraditeľná zložka životného prostredia. V predmetnom území je úroveň znečistenia podzemných vôd nízka (Cd - od 0,1-1,0).

Ochrana vôd a vodných zdrojov

Ochranné pásmo potoka je určené zákonom č. 364/2004 Z.z. Ochrana vodných pomerov a vodárenských zdrojov je osobitne zdôraznená v piatej časti vodného zákona.

V zmysle § 49 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a vykonávacej normy STN 75 2102 je potrebné zachovať ochranné pásmo pozdĺž uvedených vodohospodársky významných vodných tokoch 10m od vonkajšej päty hrádze, resp. od brehovej čiary obojstranne, pri vodných tokoch minimálne 5,0 m od brehovej čiary obojstranne.

Pre účely ochrany výdatnosti kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vodárenských zdrojov, ktoré sa využívajú sa vyhlasujú pásma hygienickej ochrany vôd (§ 32 vodného zákona).

Rozhodnutím o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja sa určia ich hranice a spôsob ochrany, najmä zákazy alebo obmedzenia činností, ktoré poškodzujú alebo ohrozujú množstvo a kvalitu vody alebo zdravotnú bezchybnosť vody vodárenského zdroja, ako aj technické úpravy na ochranu vodárenského zdroja a iné opatrenia, ktoré sa majú v ochrannom pásme vykonať. Práva a povinnosti vyplývajúce z rozhodnutí o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja prechádzajú na ďalšieho nadobúdateľa alebo užívateľa majetku, s ktorým sú tieto práva a povinnosti spojené. (viď. kapitola B I. 2.).

Podľa § 33 vodného zákona citlivé oblasti sú vodné útvary povrchových vôd:

A) v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín [§ 2 písm. A

C)] k nežiaducemu stavu kvality vôd,

B) ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje,

C) ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd.

V zmysle nariadenia Vlády SR č. 617/2004 Z.z. sa za citlivé oblasti 1) považujú vodné útvary povrchových vôd, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky alebo týmto územím pretekajú.

Za zraniteľné oblasti podľa § 34 vodného zákona sa ustanovujú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých koncentrácia dusičnanov je vyššia ako 50 mg.l-1 alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Vymedzené zraniteľné oblasti sa pravidelne prehodnocujú. Obec Jabloňovce je zaradená podľa Prílohy č. 1 k nariadeniu vlády č. 174/2017 Z. z. do zoznamu obcí zraniteľných oblastí pod číselným kódom 502383.

Minerálne a geotermálne vody, pramene

Pramene

V k.ú. Horné Jabloňovce sa nachádza prameň potoka Plesk. V k.ú. Dolné Jabloňovce pramení potok Kosatín.

Geotermálna vody

Geotermálna energia je najstaršou energiou na našej planéte. Je to energia, ktorú získala Zem pri svojom vzniku z materskej hmloviny, následnými zrážkami kozmických telies. V poslednej dobe je energia čiastočne generovaná rádioaktívnym rozpadom niektorých prvkov v zemskom telese. Záujmové územie obce Jabloňovce spadá do dvoch vymedzenej geotermálnej oblasti: *stredoslovenské neovulkanity (JV časť)*. Hlavné kolektory geotermálnych vôd sú triasové karbonáty s tepelným výkonom geotermálnych vôd < 50. Najbližšie geotermálne a termálne kúpaliská sa nachádzajú v Kalinčiakove, v Dudinciach a v Santovke.

Rybárstvo

Právne zásady ochrany rýb na Slovensku zabezpečujú viaceré zákony a vyhlášky:

- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- vyhláška MŽP SR č.24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v zmysle prílohy č. 4 je evidovaných 18 druhov rýb,
- zákon č.139/2002 Z. z. o rybárstve upravuje podmienky ochrany, chovu a lovu rýb a ostatných vodných organizmov tak, aby priamo alebo prostredníctvom ekologických väzieb nedochádzalo k narušeniu vodných ekosystémov a k ohrozeniu genofondu rýb. Zároveň upravuje aj práva a povinnosti fyzických a právnických osôb pri využívaní vôd na ochranu, chov a lov rýb, pôsobnosť štátnej správy na úseku rybárstva ako aj zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona.
- Vyhláška MŽP SR č. 185/2006 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov

V k.ú. Dolné Jabloňovce a Horné Jabloňovce sa nenachádzajú žiadne chovné rybníky.

Riziko povodní

Katastrálnym územím obce Horné a Dolné Jabloňovce, priamo cez zastavané územie obce, preteká v úseku cca od rkm 4,80 - 12,80 vodný tok Jabloňovka, číslo toku 134. Západným okrajom katastrálneho územia Jabloňovce preteká v dĺžke cca 2 km vodný tok Sikenica. Predmetné toky sú v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, odštepny závod Banská

Bystrica. V zmysle vyhlášky MŽP SR č. 211/2005, ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov sú vodné toky, Jabloňovka a Sikenica, zaradené medzi vodohospodársky významné vodné toky.

Ostatné vodné toky, pretekajúce k.ú. Dolné a Horné Jabloňovce, sú zaradené medzi drobné vodné toky a sú v správe Lesov SR, š.p. Banská Bystrica.

Pre ďalší rozvoj, či už bytový, výrobný, športový alebo rekreačný upozorňuje SVP, š.p. na oprávnenie pri správe vodných tokov, kde v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z. z. podľa § 49 môže správca vodného toku pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení užívať pobrežné pozemky. Pobrežnými pozemkami, v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku, sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary; pri ochrannej hrádzi vodného toku do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze.

V potenciálnom záplavovom území Jabloňovky ani v jej blízkosti sa s novou bytovou výstavbou nepočíta. Ohrozené však môžu byť jestvujúce – pôvodné objekty, ktoré sa nachádzajú v kritickej blízkosti toku. Toto sú potenciálne ohrozené objekty a tie je potrebné chrániť.

Pre obec Jabloňovce bol v roku 2011 vypracovaný a Okresným riaditeľstvom HaZZ v Leviciach schválený „Povodňový plán záchranných prác“. Pre vodohospodársky významný vodný tok Jabloňovka neboli podľa portálu SVP, š.p. vypracované mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňových rizík pre dané územie. Výkon preventívnych opatrení, činnosť počas povodne a opatrenia na ochranu územného obvodu riadi obecná povodňová komisia, ktorá je podriadená obvodnej povodňovej komisii.

Plány manažmentu povodňových rizík obsahujú návrhy na realizáciu opatrení, ktorých cieľom je zníženie pravdepodobnosti záplav územia povodňami a na zníženie potenciálnych nepriaznivých následkov povodní. Ide predovšetkým o návrhy preventívnych opatrení v krajine a na vodných tokoch a harmonogram ich realizácie, ktorý bude vypracovaný v závislosti od poradia naliehavosti a jednotlivé opatrenia budú postupne realizované v závislosti od zabezpečenia finančných prostriedkov.

Ochrana pred povodňami zahŕňa:

- a) úpravy tokov,
- b) budovanie ochranných hrádzi
- c) kombináciu opatrení a) + b)

Pri návrhu rozvojových zámerov v tomto území je nevyhnutné rešpektovať zákon o ochrane pred povodňami č.7/2010 Z.z. (§20, ods. 6, 7, 8, 9).

V prípade akýchkoľvek stavebných zámerov v blízkosti vodných tokov s nedostatočnou kapacitou koryta na odvedenie prietoku Q_{100} – ročnej veľkej vody požadujeme rešpektovať ich inundačné územie, zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti v zmysle tohto zákona.

Vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu intravilánu obce.

Stavby protipovodňovej ochrany sú zaradené v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby.

V rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a povrchových technických diel na nich.

Stavby na území s trvalo zvýšenou aktivitou podzemných vôd požadujeme osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov.

Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma požadujeme odsúhlasiť s našou organizáciou.

V prípade situovania rozvojových lokalít v potenciálne zaplavovanom území si musí žiadateľ – investor protipovodňovú ochranu zabezpečiť na vlastné náklady, vrátane príslušnej projektovej dokumentácie. Protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov.

Záver:

1. Zabezpečiť vykonanie preventívnych opatrení pred povodňami, ako sú opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia do vodných tokov, zvyšovať retenčnú schopnosť územia, zabezpečiť akumuláciu vôd v lokalitách na to vhodných, ktoré chránia obec pred zaplavením územia vodou z povrchového odtoku, ako aj zaplavenia vodou z vodného toku.

2. Snažiť sa udržať vody z povrchového odtoku na miestach, kde vzniknú a neodvádzať ich do recipientu.

3. Pri umiestňovaní stavieb brať do úvahy inundačné územia, územia ohrozené povodňami (v potenciálnej zóne zaplavenia) a pobrežné pozemky vodných tokov.

4. Pri schvaľovaní nových investičných zámerov brať do úvahy ich budúci možný vplyv na kvalitu povrchových a podzemných vôd, ako aj ich celkový vplyv na životné prostredie.

5. Pri činnostiach plánovaných na pobrežných pozemkoch vodohospodársky významných vodných tokov (Jabloňovka, Sikenica), kde je ochranné pásmo 10 m od brehovej čiary a na pobrežných pozemkoch drobných vodných tokov, kde je ochranné pásmo 5 m od brehovej čiary, je potrebný súhlas OÚ Levice, OSŽP, ŠVS, podľa § 27 vodného zákona.

6. Podporovať opatrenia na vodných tokoch z hľadiska ochrany pred povodňami, úpravy pred vybrežovaním vôd, stabilizácia koryta na tokoch a realizovať ochranné technické opatrenia na monitorovaných lokalitách v rámci katastrálneho územia obce Jablňovce.

V záujme zabezpečenia ochrany riešeného územia pred povodňami musia byť rozvojové aktivity súlade so Zákom č.7/2010 Z.z o ochrane pred povodňami a v súlade s „Povodňovým plánom záchranných prác“.

5. Pôdne pomery - kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd

Pôdne typy

Orná pôda je sústredená najmä v južnej a západnej časti katastrálnych území k.ú. Opatovce a Kňazice, s výnimkou zastavaného územia, zalesnených plôch a vodných tokov.

Charakteristiku pôd, nachádzajúcich sa v katastri, sú uvádzané cez zastúpené bonitované pôdnoekologické jednotky (v skratke BPEJ). Ich zaradenie je podľa hlavnej pôdnej jednotky. Ako vyplýva z podkladov, najviac sú v území zastúpené hlavne hnedozeme typické i oglejené, vyskytujúce sa hlavne v západnej časti katastrálneho územia, ale tiež fluvizeme typické a oglejené, zastúpené vo väčšej miere v západnej a juhozápadnej časti záujmového územia.

(Poznámka HPJ = hlavná pôdna jednotka).

KÓD HPJ

HPJ (hlavné pôdne jednotky)

11	- fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké) (FMG)
12	- fluvizeme glejové, ťažké (FMG)

- 45 - hnedozeme typické až hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách, stredne ťažké, ľahké (HMm, HMI)
- 50 - hnedozeme pseudoglejové (miestami pseudogleje s hrubším humusovým horizontom) na sprašových a polygénnych hlinách, stredne ťažké (HMg)
- 52 - hnedozeme erodované na polygénnych hlinách a regozeme na neogénnych sedimentoch. V komplexe prevládajú hnedozeme erodované, stredne ťažké (HMe, RM)
- 54 - hnedozeme erodované a regozeme na rôznych substrátoch na výrazných svahoch: 12 - 25°. HM erodované prevládajú, stredne ťažké až ťažké
- 56 - luvizeme pseudoglejové až pseudogleje luvizemné na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké LMg až PGI
- 57 - pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké) PGM
- 58 - luvizeme pseudoglejové
- 61 - kambizeme typické, kambizeme typické kyslé, kambizeme luvizemné na minerálne bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké (lokálne kambizeme andozemné) (KMm, KMma, KMI)
- 65 - kambizeme typické a kambizeme luvizemné na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (KMm, KMI)
- 71 - kambizeme pseudoglejové na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké) (KMg)
- 77 - kambizeme (typ) plytké na vulkanických horninách, stredne ťažké (KM)
- 81 - kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch: 12°- 25°, stredne ťažké až ťažké (KM)

Pôdne typy v riešenom území:

FMG - fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké) a ťažké

- sú pôdnym typom, ktorý sa vyskytuje len v nivách vodných tokov, ktoré sú alebo donedávna boli ovplyvňované záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý humusový horizont. Glejové pôdy s vysokou hladinou podzemnej vody a glejovým horizontom pod humusovým horizontom.
- typologicky produkčná kategória: O4 (produkčné orné pôdy)

HMm - hnedozeme typické, na sprašiach, stredne ťažké

- sú pôdy na sprašiach alebo sprašových hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom a výrazným B horizontom zvetrávania alebo premiestnenia ílu. V prevažnej väčšine prípadov neobsahujú skelet.
- typologicky produkčná kategória: O3 (veľmi produkčné orné pôdy)

HM - hnedozeme na sprašových hlinách, ťažké

- sú pôdy na sprašiach alebo sprašových hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom a výrazným B horizontom zvetrávania alebo premiestnenia ílu. V prevažnej väčšine prípadov neobsahujú skelet.
- typologicky produkčná kategória: O3 (veľmi produkčné orné pôdy)

RM, HMe - regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach. Ornica je u HMe vytvorená zo zvyšku B horizontu, u regozemí je ornica vytvorená zo spraše po úplnom zmytí profilu HM. V komplexe prevládajú regozeme, stredne ťažké

- sú pôdy s veľmi tenkým svetlým humusovým horizontom, ktorý sa vytvoril na viatych pieskoch, na íloch, slieňoch alebo sprašiach. Veľmi často sú tieto pôdy na miestach, kde boli eróziou odstránené pôvodné pôdy. Hnedozeme erodované sú pôdy, u ktorých sa humusový horizont vytvoril z B horizontu.
- typologicky produkčná kategória: O5 (stredne produkčné orné pôdy)

HMI - hnedozeme luvizemné na sprašových a polygénnych hlinách, často s prímiesou skeletu, ťažké

- sú pôdy na sprašových a im podobných hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom, väčšinou aj s eluviálnym (vyluhovaným horizontom, vždy s hlbokým B horizontom nahromadenia ílu).

KMm - kambizeme sú pôdy s rôzne hrubým svetlým humusovým horizontom, pod ktorým je B horizont zvetrávania skeletnatých substrátov s rôznym, väčšinou však vyšším obsahom skeletu.

LMg až PGI - luvizeme sú pôdy na sprašových a im podobných hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom, väčšinou aj s eluviálnym (vyluhovaným horizontom, vždy s hlbokým B horizontom nahromadenia ílu);

- pseudogleje sú pôdy s tenkým svetlým humusovým horizontom, pod ktorým je vyluhovaný eluviálny horizont a hlboký B horizont s výrazným oglejením, ktoré sa vyskytuje aj v eluviálnom horizonte. Celý profil je sezónne výrazne prevlhčený v dôsledku nízkej priepustnosti B horizontu pre vodu.

Pôdne druhy

Z hľadiska zrnitosti pôd sú v katastrálnom území v prevažnej miere zastúpené stredne ťažké pôdy (hlinité) a v menšej miere pôdy ťažké (ílovitohlinité). (Lukniš a kol., 1972)

Pôdne pomery obce sú priaznivé pre rozvoj poľnohospodárstva. Na území sa nachádzajú poľnohospodárske pôdy v zastúpení 3., 4., 5., 6., 7., 8. a 9. kvalitnej skupiny pôd.

Produkčná schopnosť pôdy

V k.ú. Dolné Jabloňovce a k.ú. Horné Jabloňovce sú dominantné veľmi produkčné pôdy O3 a stredne produkčné pôdy O5.

Vodná a veterná erózia

Vodná a veterná erózia predstavujú jeden z najvýznamnejších degradačných faktorov ohrozujúcich úrodnosť pôdy. Závažným degradačným faktorom je tiež zhutnenie pôdy ťažkými mechanizmami, úbytok a zhoršovanie kvality organickej hmoty v pôde.

Erózna ohrozenosť územia závisí hlavne od veľkosti pôdnych častíc a ich vzájomného pomeru. Všeobecne sa erodovateľnosť pôdy zvyšuje so stúpajúcim obsahom jemného prachu a znižuje sa so stúpajúcim podielom piesku, ílu a organickej hmoty v pôde. Najmenej odolnými k vodnej erózii sú nehumózne spraše, sprašové pokryvy a svahoviny. Najmenej náchylné sú piesčité pôdy s veľkou priepustnosťou pre vodu. Ílové pôdy sú odolné vplyvom značného obsahu koloidných častíc i keď sú najmenej priepustné.

Veterná erózia sa prejavuje predovšetkým na ľahkých pôdach, ktoré trpia rýchlym vysychaním pôdneho povrchu. Nie je obmedzená reliéfom terénu, vyskytuje sa ako v rovinách, tak i na svahoch. Zväčšovanie plôch v smere vetra sa zväčšuje i eróznym účinkom vetra (Stredňanský, 2000). Úroveň veternej erózie v záujmovom území je veľmi nízka, odnos je menej ako 0,7 t/ha.

Závažnosť erózie nie je vhodné podceňovať, pretože spočiatku nenápadne vyzerajúce prejavy erózie môžu v krátkom čase viesť k úplnému zničeniu a v extrémnych prípadoch až k úplnému odstráneniu pôdy. Erózne ohrozenie územia súvisiace s eróznou a akumulácnou činnosťou vody sa najčastejšie prejavuje mechanickým narušovaním, odstraňovaním, transportom a následným usadzovaním pôdno-substrátového komplexu vodou tečúcou po povrchu. Dôsledkom erózie a akumulácie je splachovanie pôd, vytváranie výmoľov, podmieňanie brehov vodných tokov a zanášanie úpäť svahov a inundačných území. Erózia takto spôsobuje deštrukciu územia, a to najmä v oblastiach bez stálej vegetačnej pokrývky.

Intenzita odnosu pôdy závisí od viacerých faktorov. Medzi najvýznamnejšie patria: erózna účinnosť zrážok, charakteristiky reliéfu (sklon a dĺžka svahu), krajinná pokrývka daná prvkami súčasnej krajiny štruktúry.

V riešenom území sa potencionálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou – žiadna až slabá erózia

/Zdroj: podnemapy.sk/

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou:

Stredná a západná časť k.ú. Horné Jabľovce je náchylná na vodnú eróziu. Náchylnosť na eróziu je stredná (odnos pôdy je 4 - 10t/ha za rok. Zvyšné časti k.ú. Horné Jabľovce a celé k.ú. Dolné Jabľovce nie sú náchylné na vodnú eróziu, resp. náchylnosť na eróziu je žiadna alebo nízka (odnos pôdy je menej ako 4 t/ha za rok.

/zdroj: podnemapy.sk/

V lokalitách, náchylných na extrémnu vodnú eróziu je nutné aplikovať protierózne opatrenia. Na strmých svahoch od 12° a viac obrábať plochy po vrstevniciach, prípadne upraviť svahy do terás.

/vid'. výkres č.4/

Kontaminácia pôd

Všetky druhy poľnohospodárskych pôd v posledných desaťročiach dlhodobým pôsobením intenzifikačných činiteľov a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite, čiže znížila sa ich prirodzená úrodnosť. Zvyšovanie ich produktivity sa dialo vďaka zväčšujúcemu sa množstvu dodatočnej energie pri pestovaní poľných plodín (nafta, počet operácií, inovácia strojového parku, chemické prostriedky na hnojenie a ochranu). V súčasnosti, kedy prišlo k radikálnemu znižovaniu množstiev aplikovaných ochranných a výživových prostriedkov na jednotku plochy, sa obsahy cudzorodých látok postupne znižujú na limitné hodnoty, respektíve paradoxne sa pomaly začína objavovať ich deficit, čo sa sekundárne prejavuje na kvalite porastov.

Zníženie fyzikálnych a chemických kvalít pôd spočíva v znižovaní podielu humusu obmedzeným prísunom organickej hmoty.

Chemická degradácia pôdy môže byť spôsobená vplyvom rizikových látok anorganickej a organickej povahy z prírodných aj antropických zdrojov, ktoré v určitej koncentrácii pôsobia škodlivo na pôdu, vyvolávajú zmeny jej chemických a biologických vlastností, negatívne ovplyvňujú produkčný potenciál pôd, znižujú hodnotu plodín, negatívne pôsobia na vodu, atmosféru, zdravie ľudí a zvierat.

Z hľadiska kontaminácie sú pôdy riešeného územia zaradené medzi relatívne čisté pôdy. (Atlas krajiny SR, 2002, M 1: 500 000, M 1: 1 000 000, str. 279 - 280)

Osobitne chránené pôdne zdroje

V SR sa uplatňuje systém ochrany poľnohospodárskeho fondu cez zákon č. 220/2004 Z.z. O ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Podľa zákona č. 220/2004 Z.z. Sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. Skupiny a najmenej kvalitné do 9. Skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa §12 zákona o ochrane poľnohospodárskej pôdy a možno ich dočasne alebo trvale použiť na nepoľnohospodárske účely iba v nevyhnutných prípadoch, ak nie je možné alternatívne riešenie.

Do prvej skupiny patria pôdy s najvyšším produkčným potenciálom, čiernice typické, karbonátové, a černozeme čiernicové karbonátové, stredne ťažké, bez skeletu v klimatických regiónoch 00 – 02. Do druhej skupiny sú zaradené čiernice typické a černozeme typické, karbonátové ťažké, fluvizeme typické, karbonátové, stredne ťažké a hnedozeme typické a černozeme typické vyvinuté na sprašiach, stredne ťažké, v klimatických regiónoch 00 – 02.

Do tretej skupiny patria čiernice glejové, stredne ťažké, bez skeletu, prípadne so slabým skeletom, černozeme typické, karbonátové a černozeme hnedozemné na sprašiach, na svahoch do 7°, fluvizeme typické, stredne ťažké až ťažké so stredným obsahom skeletu, fluvizeme glejové, stredne ťažké v klimatických regiónoch 00 – 02. V klimatickom regióne 03 sa vyskytuje černozem čiernicová, prevažne karbonátová, stredne ťažká.

Do štvrtej skupiny sú zaradené čiernice typické, ťažké, stredne hlboké, fluvizeme typické a fluvizeme glejové, stredne skeletovité, stredne ťažké, černozeme a hnedozeme na sprašiach a sprašových hlinách, stredne ťažké na svahoch 7 - 12° a hnedozeme pseudoglejové, stredne ťažké, v klimatických regiónoch 00 – 02. V klimatickom regióne 03 fluvizem typická, karbonátová, stredne ťažká, bez skeletu a v klimatickom regióne 03 – 07 čiernice typické, stredne ťažké.

V piatej skupine nachádzame fluvizeme typické a glejové veľmi ťažké, čiernice glejové ťažké až veľmi ťažké, černozeme hnedozemné, hnedozeme typické a hnedozeme luvizemné, kambizeme typické až luvizemné.

V šiestej skupine nachádzame hnedozeme typické až luvizemné na sprašových hlinách (stredne ťažké pôdy - ľahšie piesočnatohlinité), regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach (stredne ťažké pôdy - hlinité) a fluvizeme glejové až pelické (veľmi ťažké).

V siedmej skupine nachádzame kambizeme typické a kambizeme luvizemné na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké a kambizeme pseudoglejové na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké).

V ôsmej skupine nachádzame kambizeme (typ) plytké na vulkanických horninách, stredne ťažké a gleje, stredne ťažké, ťažké až veľmi ťažké.

V deviatej skupine nachádzame kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch: 12-25°, stredne ťažké až ťažké.

Identifikované BPEJ v riešenom území sú zaradené nasledovne:

Kód BPEJ – 0211002 – 3.skupina
Kód BPEJ – 0245002 – 3.skupina
Kód BPEJ – 0250002 – 4.skupina
Kód BPEJ – 0212003 – 5.skupina
Kód BPEJ – 0250202 – 5.skupina
Kód BPEJ – 0252202 – 5.skupina
Kód BPEJ – 0256002 – 5.skupina
Kód BPEJ – 0256202 – 6.skupina
Kód BPEJ – 0256402 – 6.skupina
Kód BPEJ – 0257003 – 6.skupina
Kód BPEJ – 0257132 – 6.skupina
Kód BPEJ – 0257202 – 6.skupina
Kód BPEJ – 0257203 – 6.skupina
Kód BPEJ – 0257403 – 6.skupina

Kód BPEJ – 0257432 – 6.skupina
 Kód BPEJ – 0265002 – 6.skupina
 Kód BPEJ – 0265232 – 6.skupina
 Kód BPEJ – 0265432 – 6.skupina
 Kód BPEJ – 0265442 – 6.skupina
 Kód BPEJ – 0271232 – 6.skupina
 Kód BPEJ – 0761242 – 6.skupina
 Kód BPEJ – 0761342 – 6.skupina
 Kód BPEJ – 0258672 – 7.skupina
 Kód BPEJ – 0261412 – 7.skupina
 Kód BPEJ – 0261445 – 7.skupina
 Kód BPEJ – 0277262 – 8.skupina
 Kód BPEJ – 0277462 – 8.skupina
 Kód BPEJ – 0777262 – 8.skupina
 Kód BPEJ – 0254672 – 8.skupina
 Kód BPEJ – 0281682 – 9.skupina
 Kód BPEJ – 0281685 – 9.skupina
 Kód BPEJ – 0281785 – 9.skupina
 Kód BPEJ – 0281882 – 9.skupina

Každá BPEJ má svoj kód, ktorý je rozčlenený na jednotlivé charakteristiky pôdy.

Tab. 6: Bonitované pôdnoekologické jednotky (BPEJ) v obci Jablonožce

Kód BPEJ	Klimatický región	Hlavná pôdna jednotka	Svahovitost' a expozícia	Skeletovitosť a hĺbka pôdy	Zrornosť pôdy
0211002	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	FMG - fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké)	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0212003	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový		rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0245002	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMM, HMI - hnedozeme typické až hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách, stredne	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)

		ťažké, ľahké		(60cm a viac)	
0250002	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMg hnedomozeme pseudoglejové, s hrubším humusovým horizontom, na sprašových a polygénnych hlinách, stredne ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0250202	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMg hnedomozeme pseudoglejové, s hrubším humusovým horizontom, na sprašových a polygénnych hlinách, stredne ťažké	mierny svah 3° - 7°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0252202	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMe, RM hnedomozeme erodované na polygénnych hlinách a regozeme na neogénnych sedimentoch. V komplexe prevládajú hnedomozeme erodované, stredne ťažké	mierny svah 3° - 7°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0254672	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMe, RM hnedomozeme erodované a regozeme na rôznych substrátoch na výrazných svahoch: 12 - 25°. HM erodované prevládajú, stredne ťažké až ťažké	zráz nad 25°		stredne ťažké pôdy (hlinité)
0256002	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	LMg až PGI ľuvizeme pseudoglejové	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej	pôda bez skeletu (obsah	stredne ťažké pôdy (hlinité)

		až pseudogleje luvizemné na sprašových a polygenných hlinách, na povrchu stredne ťažké	vodnej erózie 0° - 1°	skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	
0256202	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	LMg až PGI – luvizeme pseudoglejové až pseudogleje luvizemné na sprašových a polygenných hlinách, na povrchu stredne ťažké	mierny svah 3° - 7°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0256402	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	LMg až PGI – luvizeme pseudoglejové až pseudogleje luvizemné na sprašových a polygenných hlinách, na povrchu stredne ťažké	výrazný svah 12° - 17°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0257003	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	PGm – pseudogleje typické na sprašových a polygenných hlinách, na povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0257132	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	PGm – pseudogleje typické na sprašových a polygenných hlinách, na povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	rovina s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 1° - 3°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0257202	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	PGm – pseudogleje typické na sprašových a polygenných hlinách, na	mierny svah 3° - 7°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%),	stredne ťažké pôdy (hlinité)

		povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)		hlboké pôdy (60cm a viac)	
0257203	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	PGm – pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	mierny svah 3° - 7°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0257403	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	PGm – pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	výrazný svah 12° - 17°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0257432	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	PGm – pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	výrazný svah 12° - 17°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0258672	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	LMg, PG – luvizeme pseudoglejové a pseudogleje, erodované na výrazných svahoch: 12 – 25°, stredne ťažké, ťažké	zráz nad 25°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0261412	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMI – kambizeme typické, kyslé, luvizemné na minerálnych bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké (lokálne kambizeme andozemné)	výrazný svah 12° - 17°	slabo skeletovité pôdy(obsah skeletu 5 – 25%), stredne hlboké pôdy (30 – 60 cm)	stredne ťažké pôdy (hlinité)

0261445	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMI – kambizeme typické, kyslé, luvizemné na minerálnych bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké (lokálne kambizeme andozemné)	výrazný svah 12° - 17°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy – ľahšie (piesočnatohlinité)
0265002	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMI – kambizeme typické, luvizemné, na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hlbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0265232	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMI – kambizeme typické, luvizemné, na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké	mierny svah 3° - 7°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0265432	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMI – kambizeme typické, luvizemné, na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké	výrazný svah 12° - 17°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0265442	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMI – kambizeme typické, luvizemné, na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké	výrazný svah 12° - 17°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0271232	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMg – kambizeme pseudoglejové na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	mierny svah 3° - 7°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0277262	dostatočne teplý, suchý,	KM – kambizeme (typ) plytké na	mierny svah 3° - 7°	silne skeletovitá	stredne ťažké pôdy (hlinité)

	pahorkatinový	vulkanických horninách, stredne ťažké		pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	
0277462	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KM – kambizeme (typ) plytké na vulkanických horninách, stredne ťažké	výrazný svah 12° - 17°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0281682	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KM – kambizeme (typ) na vulkanických horninách, výrazných svahoch: 12 – 25°, stredne ťažké až ťažké	zráz nad 25°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0281685	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KM – kambizeme (typ) na vulkanických horninách, výrazných svahoch: 12 – 25°, stredne ťažké až ťažké	zráz nad 25°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy – ľahšie (piesočnatohlinité)
0281785	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KM – kambizeme (typ) na vulkanických horninách, výrazných svahoch: 12 – 25°, stredne ťažké až ťažké	zráz nad 25°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy – ľahšie (piesočnatohlinité)
0281882	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KM – kambizeme (typ) na vulkanických horninách, výrazných svahoch: 12 – 25°, stredne ťažké až ťažké	zráz nad 25°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0761242	mierne teplý, mierne vlhký	KMm, KMI – kambizeme typické, kyslé, luvizemné na minerálnych bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké (lokálne kambizeme	mierny svah 3° - 7°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)

		andozemné)			
0761342	mierne teplý, mierne vlhký	KMm, KMI – kambizeme typické, kyslé, luvizemné na minerálnych bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké (lokálne kambizeme andozemné)	stredný svah 7° - 12°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0777262	mierne teplý, mierne vlhký	KM – kambizeme (typ) plytké na vulkanických horninách, stredne ťažké	mierny svah 3° - 7°	silne skeletovitá pôda(skelet 25 – 50%) plytké pôdy	stredne ťažké pôdy (hlinité)

Zdroj: LINKES, PESTÚN, DŽATKO: Príručka pre používanie máp bonitovaných pôdno - ekologických jednotiek; Bratislava 1996, 104s.

Osobitne chránené pôdne zdroje

Ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy zabezpečuje Nariadenie vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy. V zmysle Prílohy č. 2 k Nariadeniu vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy sa najkvalitnejšie poľnohospodárske pôdy nachádzajú: k. ú. Dolné Jabľonovce a k. ú. Horné Jabľonovce: 0211002 (3. stupeň kvality), 0245002 (3.stupeň kvality), 0250002 (4. stupeň kvality), 0212003 (5. stupeň kvality), 0256002 (5. stupeň kvality), 0250202 (5.stupeň kvality), 0252202 (5.stupeň kvality), 0256202 (6.stupeň kvality), 0257203 (6. stupeň kvality), 0265002 (6. stupeň kvality), 0265232 (6.stupeň kvality).

Intervenčné kroky

- zabezpečiť v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou protieróznú ochranu pôdy uplatnením prvkov územného systému ekologickej stability, a to najmä biokoridorov, zasakovacích pásov (zatravnovaných, či drevinatých);
- odstrániť pôsobenie stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach systému ekologickej stability (problematiku riešiť na úrovni konkrétnych projektov ako územných systémov ekologickej stability;
- zabezpečiť nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného územného systému ekologickej stability, biologickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni regionálnej a lokálnej, znamená venovať pozornosť predovšetkým chráneným územiám v biokoridoroch;

- realizovať výsadbu lesa v nivách riek, na plochách náchylných na eróziu a pri prameniskách, podporovať zvýšenie podielu nelesnej stromovej a krovinej vegetácie;
- aplikovať šetrné hospodárenie s ornou pôdou v podobe zavedených opatrení (oranie po vrstevnici, správne umiestnenie širokoriadkových plodín na svahu, striedanie plodiny pri rovnakej hĺbke orby);
- rešpektovať všetky kategórie chránených území a ich ochranné pásma v zmysle platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny,
- zohľadňovať pri umiestnení činnosti na území ich predpokladané vplyvy na životné prostredie (proces posudzovania EIA) a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov.

6. **Fauna, Flóra - kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy**

CHKO Štiavnické vrchy

Štiavnické vrchy sú najväčšie sopečné pohorie Západných Karpát. Ležia na rozhraní dvoch rozdielnych klimatických typov, čoho odrazom je horizontálne a vertikálne prelínanie teplomilných prvkov flóry a fauny s karpatskými horskými prvkami.

Atraktivnosť územia zvyšujú vodné nádrže - tajchy. Ich budovanie si vynútil rozvoj baníctva v minulých storočiach a slúžili ako zdroj energie i úžitkovej vody. Spolu s napájacími a náhonovými jarkami a ďalšími vodohospodárskymi zariadeniami tvoria unikátny technický systém.

V exploatovaných rudných žilách a odžilkoch bolo popísaných viacero vzácných a jedinečných minerálov Slovenska. V tunajších lesoch sa vyskytuje veľké množstvo cudzokrajných drevín. Súvisí to so založením lesníckej katedry v roku 1807, ktorá sa stala súčasťou Baníckej a lesníckej akadémie z roku 1764. V rámci nej neskôr vznikla botanická záhrada, v ktorej na ploche 3,5 ha boli vysadené dreviny z rozličných častí sveta. Ešte väčší podiel cudzokrajných drevín má lesnícke arborétum Kysihýbel (1 900 taxónov), v ktorom sa na ploche 7, 7 ha dodnes pestujú cudzokrajné dreviny pre lesné hospodárstvo.

Niektoré teplomilné druhy šíriace sa dolinami otvorenými na juh tu dosahujú severnú hranicu rozšírenia - dub cerový (*Quercus cerris*), javor tatársky (*Acer tataricum*). Na teplých výslnných andezitových skalách s plytkou skeletovitou pôdou sa nachádzajú prvky xerothermnej flóry - kavyl' vláskatý (*Stipa capillata*), kukučka vencová (*Lychnis coronaria*), rozchodník prudký (*Sedum acre*) a iné. Na niektorých stanovištiach nájdeme poniklec veľkokvetý (*Pulsatilla grandis*) a šafrán rôznofarebný (*Crocus ssp.*). Severnejšie rastie aj brusnica obyčajná (*Vaccinium vitis-idaea*), brusnica čučoriedková (*Vaccinium myrtillus*) a valdštajnika trojlistá Magicova (*Waldsteinia ternata subsp. magicii*).

Zo živočíšstva sú hojne zastúpené vtáky, ako orol krikl'avý (*Clanga pomarina*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*), sova obyčajná (*Strix aluco*) a mnoho druhov spevavcov. Vyskytujú sa tu i vzácne mäsožravé cicavce – rys ostrovid (*Lynx lynx*) a mačka divá (*Felis sylvestris*). K najnápadnejším druhom hmyzu patria motýle - vidlochvost feniklový (*Papilio machaon*) a ovocný (*Ipheclides podalirius*), žije tu tiež vzácna modlivka zelená (*Mantis religiosa*), roháč obyčajný (*Lucanus cervus*) a fúzač alpský (*Rosalia alpina*). V opustených banských dielach našlo skrýše niekoľko druhov netopierov, napríklad podkovár veľký (*Rhinolophus ferrumequinum*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), večernica malá (*Pipistrellus pipistrellus*) a iné.

(Zdroj: RÚSES Levice, 2020)

Flóra a fauna v k.ú. Dolné a Horné Jablonoce

Flóra

Fytogeografické pomery

Na druhové zloženie rastlínstva vplýva najmä geologické podložie, pôda, reliéf a nadmorská výška. V riešenom území obce Jabložovce nie je reálna vegetácia kultúrnej krajiny výrazne poznačená vplyvom človeka, nakoľko sa nejedná o silne urbanizované a intenzívne využívané územie. Preto sa v záujmovom území zachovalo veľa prírodných vegetačných prvkov. Jedná sa o relatívne stabilné územie, s nízkym vplyvom na zloženie flóry – vyskytujú sa tu prvky xerothermnej kveteny a taxóny panónskej kveteny.

Podľa fytogeograficko-vegetačného členenia, (enviroportal.sk), je územie členené do dvoch kategórií: 1) Podokres - severný 2) Podokres – Štiavnické vrchy

Okres - Ipeľská pahorkatina

Okres - Pohronský Inovec, Štiavnické vr.

Oblasť - pahorkatinná

Oblasť - sopečná

Podzóna - nížinná

Podzóna - horská

Zóna - dubová

Zóna - dubová

V záujmovom území sa nachádzajú lesy o výmere 1959,8251 ha. Lesy v záujmovom území obce Jabložovce spadajú do LHC Bohunice. Lesné porasty sú zaradené do kategórie hospodárskych lesov. Hospodárske lesy sú lesy, ktoré nie sú ochrannými lesmi alebo lesmi osobitného určenia a ktorých účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov. Lokálne sa vyskytujú i ochranné lesy, plošne, ale i v súvislejších lesných celkoch.

Povinnosti pri ochrane lesa ú zakotvené v § 28 zákona o lesoch.

Druhové zloženie lesov: dub cerový, dub zimný, borovica lesná, buk lesný. /Zdroj: lesnícky portál (LGIS)/

V záujmovom území boli zmapované nasledovné mapovacie vegetačné jednotky (Michalko a kol., 1986): Karpatské dubovo - hrabové lesy a Dubové a dubovo- cerové lesy.

Nížinné dubové lesy

Ls2.1 Karpatské dubovo - hrabové lesy

- V prirodzených porastoch nížinných dubín absolútne dominuje dub zimný, najdôležitejšou primiešanou drevinou je dub cerový. Napriek názvom niektorých jednotiek zaradených do tejto skupiny je zastúpenie hraba vo väčšine typov nízke, hojnejší býva len na vlhších stanovištiach. Z ďalších drevín sa prirodzene vyskytujú javor poľný, javor mliečny, javor tatársky, lipa malolistá, brest poľný a brekyňa. Buk sa môže vyskytovať vo vyšších polohách, nikdy však nie vo väčšom zastúpení. Predpokladá sa, že aj v pôvodných porastoch boli hojné kry ako zob vtáčí, bršlen, hloh, trnka ruža šípová, drieň, kalina a p. Dnes je krovitá etáž druhovo chudobnejšia no v slabšie zapojených porastoch býva natoľko kompaktná, že predstavuje hrozbu pre prirodzenú obnovu duba a ďalších stromov.

V bylinnom podraсте dominujú druhy trávovitého vzhľadu mezotrofné xerofytne (*Poa angustifolia*, *Bromus sterilis*, na najsuchších lokalitách aj *Festuca valesiaca*, *F. pseudodalmatica* *F. sulcata*, *F. pseudoovina*) a mezotrofné mezofytne (*Poa nemoralis*, *Brachypodium sylvaticum*, *Melica uniflora*, *Dactylis polygama*), typické sú aj teplomilné dubinové druhy (*Vicia cassubica*, *Melittis melissophyllum*, *Clinopodium vulgare*, *Astragalus glycyphyllos*, *Lathyrus niger*, *Vincetoxicum hirundinaria* a ďalšie). V najsuchších typoch sa ojedinele môžu vyskytnúť aj druhy lesostepné (*Asperula glauca*). Na pôdach bohatších na dusík sú hojné aj druhy nitrofilné a heminitrofilné (*Glechoma hirsuta*, *Stellaria holostea*, *Alliaria petiolata*, *Geranium robertianum*

Stachys sylvatica, *Chelidonium majus*, *Mercurialis perennis*). Na zavlhčených pôdach zas pristupujú vlhkomilné druhy (*Lysimachia nummularia*, *Deschampsia caespitosa*, *Carex brizoides*). V najvyšších polohách bývajú ojedinele primiešané aj bučínové druhy, najmä *Dentaria bulbifera*.

Ls3.4 Dubovo-cerové lesy (*Quercetum petraeae-cerris*)

- sú xerotermofilné lesy na kambizemiach, rendzinách i na hnedozemiach. Vedúcimi druhmi sú dub zimný (*Quercus petraea*) a dub cerový (*Quercus cerris*). Miestami sa vyskytujú aj dub žltkastý (*Quercus dalechampii*) alebo dub sivozelený (*Quercus pedunculifolia*) či dub letný (*Quercus robur*). Iných drevín ich dopĺňa javor poľný (*Acer campestre*), javor tatársky (*Acer tataricum*), Krovinná vrstva je bohatá a tvoria ju najmä vtáčí zob (*Ligustrum vulgare*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), ruža galská (*Rosa gallica*) a rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus catharticus*).

Pozdĺž vodných tokov sa vyskytujú zvyšky jaseňovo-brestovo-dubových a jelšových lužných lesov – tvrdý luh.

Porasty lesov pokrývajú značnú časť záujmového územia, smerom na juh a juhozápad prechádzajú súvislé porasty lesov do voľnej urbanizovanej krajiny s plochami trvalých trávnych porastov, NDV, sprievodnej zelene pozdĺž tokov a ciest, výrazné sú plochy viníc a bloky s ornou pôdou.

Nelesná drevinová vegetácia (NDV) je v záujmovom území zastúpená v hojnom počte, v podobe plošných formácií, ale i vo forme líniových porastov. Druhovú zloženie porastov NDV je zastúpené prevažne dubinami, hrabom, javorom a lieskami.

Fauna

Územie Jablonoiec patrí z hľadiska fauny k hodnotným územiám, najmä zalesnená časť, či zvyšná časť územia TTP, vŕôd a brehov. Zo zoogeografického hľadiska je územie významným spojovacím článkom medzi panónskou a karpatskou faunou, provinciou stepí a provinciou listnatých lesov. Nachádzajú sa tu štyri živočíšne spoločenstvá:

Živočíšne spoločenstvo listnatých lesov

- väčšia časť územia je porastená listnatými lesmi. Medzi charakteristické druhy listnatých lesov patria jašterica zelená (*Lacerta viridis*), užovka stromová (*Elaphe logissima*), holub plúžik (*Columba oenas*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*), či sýkorka veľká (*Parus major*). Pre túto oblasť je typická i vysoká zver ako jeleň lesný (*Cervus elaphus*) a smec lesný (*Capreolus capreolus*). Na pôdu sa viažu populácie bezstavovcov – červov, mäkkýšov, kôrovcov, roztočov, pavúkov, hmyzu či chrobákov. Vyskytujú sa tu tiež drobné zemné cicavce, charakteristický je výskyt mravcov, múch, komárov a kliešťov. Zvlášť ochrana je sústredená na loviská a hniezdiská orla kráľovského.

Živočíšne spoločenstvo polí a lúk

- ovplyvňuje ho striedanie kultúr, druhová stereotypnosť a časté zásahy človeka. Na poliach boli sledované druhy vtákov ako bažant obyčajný (*Phasianus colchicus*), jarabica poľná (*Perdix perdix*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), straka obyčajná (*Pica pica*), vrabec poľný (*Passer montanus*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), penica jarabá (*Sylvia nisoria*) a myšiarka ušatá (*Asio otus*). Medzi typické druhy spoločenstva patria zajace, hraboše, vtáky a chrobáky. Vyskytuje sa v extraviláne obce, hlavne v západnej, severnej a východnej časti od zastavaného územia obce.

Živočíšne spoločenstvo ľudských sídlíšť

- viaže sa na obytnú a hospodársku časť obce. Sú to zvieratá, ktoré hľadajú obživu u človeka a v jeho hospodárstve – hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), drozd čierny (*Turdus merula*), vrabec domový (*Passer domesticus*), myš domová (*Mus musculus*) a potkan obyčajný (*Mus desumanus*). Svoje hniezda si robia v blízkosti hospodárstiev. Ďalšou skupinou sú zvieratá, ktoré si síce v blízkosti ľudských obydlií robia hniezda ale potravu si hľadajú nielen v sídlach ale aj v ich okolí – plamienka driemavá (*Tyto alba*), lastovička obyčajná (*Hirundo rustica*), belorítko obyčajné (*Delichon urbicum*). Poslednou skupinou sú druhy, ktoré sa nachádzajú aj v iných biotopoch, ako napr. ropucha zelená, užovka obyčajná, jašterica zelená, stehlík, jež obyčajný, netopiere, dáždovky, slizniaky, stonožky, ucholaky, vošky, muchy, motýle a kobyľky.

Živočíšne spoločenstvo brehov tokov a vôd

- Patria sem druhy pohybujúce sa medzi vodou a suchou zemou, vo vode si hľadajú potravu alebo skrýšu pred nepriateľmi. Sú to napr. žaby – skokan zelený (*Rana esculenta*), drobné bezstavovce, červy, mäkkýše, pavúky, kosce, mnohonôžky a hmyz. Niektoré druhy lietajú nad vodou a ich larvy žijú vo vode – šidlá, vážky, podenky (*Ephemera*). Na prítomnosti vody sú závislé kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), kunka červenobruchá (*Bombina bombina*). Z pobrežných krovín možno začiatkom jari pozorovať slávika obyčajného (*Luscinia megarhynchos*), vlhu obyčajnú (*Oriolus oriolus*) a kúdelníčku lužnú (*Remiz pendulinus*).

Mnohé živočíšne druhy citlivo reagujú na zmeny v prírodnom prostredí, zmeny s negatívnym vplyvom na živočíchy spôsobujú znižovanie ich početnosti až ústup z danej lokality. Je veľmi dôležité zachovanie čo najrozmanitejších prírodných pomerov a tým zachovanie biodiverzity v danom území.

7. Krajina - štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana

Riešené územie je využívané poľnohospodársky a lesohospodársky. Územie je členité, severná, východná a juhovýchodná časť záujmového územia je tvorená pohorím sopečného pôvodu – Štiavnické vrchy. Územie je bohaté na lesné spoločenstvá, zvyšné časti tvoria lúky, pasienky, vinohrady či väčšie vinice, orná pôda v podobe maloblokov s remízkami a nelesnou drevinnou vegetáciou. V krajinskej štruktúre riešeného územia má veľký význam nielen lesná pôda, ktorá zaberá a poľnohospodárska pôda, ale i nepoľnohospodárske plochy. Súčasná krajinná štruktúra je tvorená prevažne súbormi prvkov, ktoré boli človekom výrazne ovplyvnené a prvkami, ktoré človek ovplyvnil čiastočne, alebo úplne pozmenil. Zastúpenie lesných spoločenstiev v katastrálnych územiach má nenahraditeľný význam a úlohu v ekologickej stabilite územia, prispieva k biodiverzite územia a v neposlednom rade i k samotnej ochrane územia.

Krajinný obraz a scenériu tvoria najmä lesné porasty zväčša s prirodzenou potencionálnou vegetáciou, polia a vinice ako výsledok intenzívnej poľnohospodárskej činnosti v záujmovom území, ale i ucelené bloky celky remízok a enkláv, ktoré vnášajú do územia prvky gradácie. Ku scenérii prispieva sezónna obmena plodín, ktoré sa pestujú na poliach. Koloritom územia je i meniaci sa farebnosť lesa, brehovej zelene popri tokoch, nelesnej stromovej vegetácie, či farebnosť miestnych viníc v závislosti od ročných období. Polia sú vo väčších segmentoch a linkách prerušované remízkami vyššej zelene, občasnými tokmi so sprievodnou zeleňou, či ďalšími líniami v podobe účelových spevnených a nespevnených ciest s kompaktným a miestami prerušovaným porastom. Krajinný obraz dotvára nielen prírodný prvok v podobe výrazných lesných spoločenstiev, ale i obraz sídelnej štruktúry obce, a to línie cestných telies - cesta II. triedy, II/524 a cesta III. triedy, III/1587, línie miestnych a účelových komunikácií, či línie elektrických vedení.

Štruktúra krajinnej pokrývky (%)
viď. kapitola. (B.I.1.)

8. *Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov [napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti], územný systém ekologickej stability (miestny, regionálny, nadregionálny)*

Ochrana krajiny a významné krajinárske ekologické štruktúry

Chránené územia prírody

Ochranu prírody a krajiny upravuje najmä osobitný zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a zákon č. 454/2007, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“)

V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny na území Slovenskej republiky platí prvý stupeň ochrany, ak tento zákon alebo všeobecne záväzný právny predpis vydaný na jeho základe neustanovuje inak. Ďalej tento zákon upravuje druhovú ochranu, ochranu drevín, pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb a zodpovednosť za porušenie povinností na úseku ochrany prírody a krajiny.

Územná ochrana

Podmienky ochrany a povinnosti určené zákonom 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov sa týkajú najmä vlastníkov a užívateľov príslušných pozemkov. Štátnu správu ochrany prírody vykonávajú príslušné orgány (Okresný úrad, Odbor starostlivosti o životné prostredie), v oblasti ochrany drevín je orgánom ochrany prírody obec.

Pre celkové zlepšenie ekologickej kvality a stability posudzovaného územia je dôležité chápať navrhované opatrenia ako integrované opatrenia všeobecnej, územnej a druhovej ochrany prírody a krajiny.

- súvislostiach so všeobecnou ochranou prírody a krajiny sú dôležité najmä nasledovné ustanovenia zákona:
- významný krajinný prvok možno užívať len takým spôsobom, aby nebol narušený jeho stav a nedošlo k ohrozeniu alebo k oslabeniu jeho ekologicko-stabilizačnej funkcie (§ 4, ods. 2).
- vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability je verejným záujmom. Podnikatelia a právnické osoby, ktorí zamýšľajú vykonávať činnosť, ktorou môžu ohroziť alebo narušiť územný systém ekologickej stability, sú povinní zároveň navrhnúť opatrenia, ktoré prispievajú k jeho vytváraniu a udržiavaniu (§ 4, ods. 3).
- podnikatelia a právnické osoby, ktorí svojou činnosťou zasahujú do ekosystémov, ich zložiek alebo prvkov, sú povinní na vlastné náklady vykonávať opatrenia smerujúce k predchádzaniu a obmedzovaniu ich poškodzovania a ničenia (§ 4, ods. 4).
- udržiavanie a dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny sú činnosti vykonávané vo verejnom záujme (§ 5, ods. 4).
- vlastník (správca, nájomca) pozemku s osobitne chránenou časťou prírody a krajiny v navrhovanom území európskeho významu a území medzinárodného významu je povinný pri jeho bežnom obhospodarovaní zabezpečovať priaznivý stav časti krajiny (§ 5, ods. 5).

- ak udržiavanie alebo dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny podľa odseku 5 nemožno zabezpečiť bežným obhospodarovaním, možno vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) dotknutých pozemkov poskytnúť finančný príspevok (§ 5, ods. 6).
- ak vlastník (správca, nájomca) dotknutých pozemkov nezabezpečí ani po predchádzajúcom upozornení priaznivý stav časti krajiny alebo ak je zabezpečenie priaznivého stavu časti krajiny potrebné z dôvodu jej bezprostredného ohrozenia, môže tak urobiť organizácia ochrany prírody a krajiny zriadená podľa § 65 ods. 1 písm. k) na vlastné náklady (§5, ods.7).
- každý, kto zamýšľa zasiahnuť do biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu spôsobom, ktorým možno biotop poškodiť alebo zničiť je povinný vyžiadať si súhlas obvodného úradu životného prostredia. Ak zásahom dôjde k poškodeniu alebo zničeniu biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu je žiadateľ povinný uskutočniť primerané náhradné revitalizačné opatrenia vyplývajúce najmä z dokumentácie ochrany prírody a krajiny; táto povinnosť neplatí, ak ide o bežné obhospodarovanie poľnohospodárskych kultúr alebo lesných kultúr. Ak nemožno uskutočniť náhradné revitalizačné opatrenia, je povinný uhradiť finančnú náhradu do výšky spoločenskej hodnoty zasiahnutého biotopu (§ 95). Finančná náhrada je príjmom Environmentálneho fondu (§ 6, ods. 1).
- vlastník (správca, nájomca) pozemku je povinný odstraňovať invázne druhy zo svojho pozemku spôsobmi podľa odseku 7 a o pozemok sa starať takým spôsobom, aby zamedzil opätovnému šíreniu invázných druhov, a to na náklady pôvodcu ich šírenia, ak je známy, inak na náklady štátu (§ 7, ods. 3).
- obstaráť Dokument starostlivosti o dreviny - DSOD (aj čiastkového) ako odborného podkladu k ÚP a MÚSES, ako dokumentácie ochrany prírody a krajiny - § 54 zákona, ktorá najmä určuje strategické ciele ochrany prírody a krajiny a opatrenia na ich dosiahnutie, vymedzuje chránené územia a ich ochranné pásma vrátane zón a stupňov ich ochrany, biotopy chránené týmto zákonom, chránené druhy a územia medzinárodného významu, stanovuje zásady ich vývoja vo vzťahu k činnostiam jednotlivých odvetví, posudzuje dôsledky zásahov do ekosystémov, ich zložiek a prvkov alebo do biotopov a navrhuje ich optimálne využitie a spôsob ochrany.
- obsahuje návrh asanačných, rekonštrukčných, regulačných alebo iných zásahov do územia a ďalších preventívnych alebo nápravných opatrení v územnej ochrane, druhovej ochrane a ochrane drevín.
- určuje programové zámery a opatrenia na dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja a územného systému ekologickej stability,
- poskytuje súhrn poznatkov o základných prírodných zložkách ekosystémov chránených území, ich ochranných pásiem a zón,
- určuje vzácnosť, zriedkavosť a ohrozenosť chránených druhov vrátane prioritných druhov a prioritných biotopov.

Obstarávanie a schvaľovanie týchto dokumentov je kompetencia obce - § 69 ods. 1 písm. g/ zákona č. 543/2002 Z. z.

Funkčnosť prvkov ÚSES zabezpečiť rešpektovaním ich ochrany pred zástavbou, to znamená nezasahovať do ich plochy bariérovými prvkami, oploteniami, resp. sem neumiestňovať budovy a stavebné zámery.

NATURA 2000

Zo záväzkov SR ako členského štátu Európskeho spoločenstva vyplýva realizácia Programu budovania sústavy osobitne chránených území NATURA 2000. Túto sústavu tvoria dva typy území:

- územia európskeho významu

- do k. ú. Dolné Jabľovce zasahuje územie európskeho významu Tlstý vrch SKUEV0258 (parcela č. 2643, 2644, 2645, 2647/0/1, 2648, 2774, 2806 a 2807) s druhým stupňom ochrany v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny. Rozloha územia je 1216,32ha a spadá pod CHKO Štiavnické vrchy.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

6510	Nížinné a podhorské kosné lúky
8220	Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
9130	Bukové a jedľové kvetnaté lesy
9180*	Lipovo - javorové sutinové lesy
91G0*	Karpatské a panónske dubovo - hrabové lesy
91M0	Panónsko - balkánske cerové lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany:

- plocháč červený *Cucujus cinnaberinus*
- kunka žltobruchá *Bombina variegata*
- vydra riečna *Lutra lutra*
- fúzač alpský *Rosalia alpina*
- roháč obyčajný *Lucanus cervus*
- spriadač kostihojový *Callimorpha quadripunctaria*
- mora schmidtova *Dioszeghyana schmidtii*

- chránené vtáčie územia

Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území schválila Vláda SR dňa 9.júla 2003 uznesením vlády č. 636/2003, národný zoznam obsahuje 38 navrhovaných chránených vtáčích území s celkovou rozlohou cca 1 236 545 ha (25,2% rozlohy SR). Do riešeného územia nezasahuje žiadne navrhované ani vyhlásené chránené vtáčie územie.

Územný systém ekologickej stability

V zmysle § 2 zákona o ochrane prírody a krajiny sa za územný systém ekologickej stability (ÚSES) považuje taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základnými prvkami kostry ÚSESu sú biocentrá a biokoridory provincionálneho, nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu a interakčné prvky. Súčasťou tvorby ÚSES v krajine je aj systém opatrení na ekologicky vhodné a optimálne využívanie krajiny a jej potenciálu.

V Slovenskej republike koncepcia ÚSES bola prijatá uznesením vlády SR č. 394 z roku 1991.

V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny:

- biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev,
- biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky,
- interakčný prvok je určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý

zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

V návrhu ÚPN sú zapracované a rešpektované všetky prvky ÚSES, ktoré do k.ú. zasahujú v zmysle Koncepce územného rozvoja Slovenska (2001), ÚPN regiónu Nitrianskeho kraja, (2012) - časti krajinná štruktúra, R - ÚSESu okresu Levice (2020).

Na miestnej úrovni je ÚSES dopĺňaný o prvky miestneho významu a o interakčné prvky, zároveň ako EVSK /ekologicky významné segmenty krajiny/, čím sa postupne vytvárajú podmienky pre zabezpečenie priestorovej ekologickej stability krajiny a tým zachovanie rôznorodosti podmienok a foriem života.

Minimálne nutné parametre biocentier a biokoridorov na úrovni M - ÚSES:

- biocentrum: pre vegetačný stupeň dubový a lužné lesy: 30 -10 ha, pre vodné spoločenstvá tečúce: viac ako 100 m, pre vody stojaté: 1 ha, pre lúčne spoločenstvá: 3 ha
- biokoridor: pre lesné spoločenstvá: 2000 m, mokrade: 2000 m, lúčne spoločenstvá: 1000 m, minimálne nutná šírka jednoduchého biokoridoru pre lesné spoločenstvá: 15 m, mokrade a lúčne spoločenstvá: 20 m.

Približná minimálna doba na dosiahnutie plnej funkčnej spôsobilosti biocentra a biokoridora miestneho významu je pre:

- vodné spoločenstvá: 10 rokov
- mokrade: 10 rokov
- lúky: 20 rokov
- les s prirodzenou prevahou duba: 400 rokov
- les s prirodzenou prevahou drevín mäkkého luhu – 60 rokov

Z hľadiska rozloženia jednotlivých ťažiskových prvkov územného systému ekologickej stability v riešenom území možno uviesť nasledovné prvky :

a) Chránené územia

Z hľadiska záujmov ochrany prírody a tvorby krajiny sú v katastrálnom území Dolné Jabloňovce a Horné Jabloňovce evidované nasledovné chránené územia:

- do k. ú. Horné a Dolné Jabloňovce zasahuje Chránená krajinná oblasť Štiavnické vrchy, na území ktorej platí druhý stupeň ochrany v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny.

Chránené územie bolo zriadené MK SSR č. 124/1979 Zb. zo dňa 22. septembra 1979 v znení Zákona NR SR č. 287/1994 Z. z.

Pôsobnosť správy: územie CHKO, územie okresov Krupina, Veľký Krtíš, Žarnovica, Žiar nad Hronom.

Štiavnické vrchy sú najväčšie sopečné pohorie Západných Karpát. Ležia na rozhraní dvoch rozdielnych klimatických typov, čoho odrazom je horizontálne a vertikálne prelínanie teplomilných prvkov flóry a fauny s karpatskými horskými prvkami.

Atraktivnosť územia zvyšujú vodné nádrže - tajchy. Ich budovanie si vynútil rozvoj baníctva v minulých storočiach a slúžili ako zdroj energie i úžitkovej vody. Spolu s napájacími a náhonovými jarkami a ďalšími vodohospodárskymi zariadeniami tvoria unikátny technický systém.

V exploatovaných rudných žilách a odžilkoch bolo popísaných viacero vzácnych a jedinečných minerálov Slovenska. V tunajších lesoch sa vyskytuje veľké množstvo cudzokrajných drevín. Súvisí to so založením lesníckej katedry v roku 1807, ktorá sa stala súčasťou Baníckej a lesníckej akadémie z roku 1764. V rámci nej neskôr vznikla botanická záhrada, v ktorej na ploche 3,5 ha boli

vysadené dreviny z rozličných častí sveta. Ešte väčší podiel cudzokrajných drevín má lesnícke arborétum Kysihýbel (1 900 taxónov), v ktorom sa na ploche 7, 7 ha dodnes pestujú cudzokrajné dreviny pre lesné hospodárstvo.

Niektoré teplomilné druhy šíriace sa dolinami otvorenými na juh tu dosahujú severnú hranicu rozšírenia - dub cerový (*Quercus cerris*), javor tatársky (*Acer tataricum*). Na teplých výslnných andezitových skalách s plytkou skeletovitou pôdou sa nachádzajú prvky xerothermnej flóry - kavyľ vláskatý (*Stipa capillata*), kukučka vencová (*Lychnis coronaria*), rozchodník prudký (*Sedum acre*) a iné. Na niektorých stanovištiach nájdeme poniklec veľkokvetý (*Pulsatilla grandis*) a šafrán rôznofarebný (*Crocus* ssp.). Severnejšie rastie aj brusnica obyčajná (*Vaccinium vitis-idaea*), brusnica čučoriedková (*Vaccinium myrtillus*) a valdštajnka trojlístá Magicova (*Waldsteinia ternata* subsp. *magicii*).

Zo živočíšstva sú hojne zastúpené vtáky, ako orol krikľavý (*Clanga pomarina*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*), sova obyčajná (*Strix aluco*) a mnoho druhov spevavcov. Vyskytujú sa tu i vzácne mäsožravé cicavce – rys ostrovid (*Lynx lynx*) a mačka divá (*Felis sylvestris*). K najnápadnejším druhom hmyzu patria motýle - vidlochvost feniklový (*Papilio machaon*) a ovocný (*Iphiclidia podalirius*), žije tu tiež vzácna modlivka zelená (*Mantis religiosa*), roháč obyčajný (*Lucanus cervus*) a fúzač alpský (*Rosalia alpina*). V opustených banských dielach našlo skrýše niekoľko druhov netopierov, napríklad podkovár veľký (*Rhinolophus ferrumequinum*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), večernica malá (*Pipistrellus pipistrellus*) a iné.

(Zdroj: RÚSES Levice, 2020)

- v k. ú. Horné Jabloňovce sa nachádza Prírodná rezervácia Jabloňovský Roháč na pozemkoch parcela č. 2963/1 (časť), 2909/2 (časť), 2962 (časť), (3079/1 (časť), 2966, 2965, 2967, 2968, 3082 (časť) (C KN). Prírodná rezervácia (EČ 56) bola vyhlásená výnosom Ministerstva kultúry SSR č. 1160/1988-32 z 30. 6. 1988, 4. stupeň ochrany - vyhláška KÚŽP v Nitre č. 1/2004 z 10. 5. 2004 - účinnosť od 1. 7. 2004 za účelom ochrany zachovalých spoločenstiev bukových dúbrav a bučín na vulkanitoch Štiavnických vrchov. Nachádza sa v katastrálnom území Horné Jabloňovce, Dekýš, s celkovou výmerou 64,64 ha. Územie je v pôsobnosti pracoviska ŠOP - S-CHKO Štiavnické vrchy so IV. stupňom ochrany v zmysle zákona o ochrane prírody.

a) Prvky ÚSES

Obe katastrálne územia obce Jabloňovce sú bohaté na ekologické prvky. V území dominujú prvky nadregionálneho, regionálneho a miestneho územného systému ekologickej stability.

ÚSES nadregionálneho významu v k. ú. Horné a Dolné Jabloňovce

- biokoridor nadregionálneho významu – terestrický **NBkt1 Štiavnické vrchy**
- biokoridor nadregionálneho významu - terestrický **NBkt2 Börzsöny – Ipeľ – Štiavnické vrchy**

(Zdroj: GNÚSES; RÚSES Levice 2020)

ÚSES regionálneho významu v k. ú. Horné a Dolné Jabloňovce

- biokoridor regionálneho významu – terestrický **RBkt1 Baďan – Počúvadlo - Dekýš**
- biokoridory regionálneho významu - hydrické **RBkh13 – potok Sikenica**
RBkh14 – potok Jabloňovka
RBkh19 – Myšpotok

(Zdroj: RÚSES Levice 2020)

- biocentrum regionálneho významu **RBc1 Sokol; RBc2 - Roháčovo;**

(Zdroj: RÚSES Banská Štiavnica)

ÚSES miestneho významu v k. ú. Horné a Dolné Jabľoňovce

Miestny územný systém ekologickej stability MÚSES tvoria plošné a líniové prvky v krajine s hodnotným ekologickým významom miestneho charakteru.

Interakčné prvky

Súčasťou miestneho územného systému ekologickej stability sú interakčné prvky, ktoré predstavujú skupinu ekosystémov, nadväzujúcich na biocentrá a biokoridory, so schopnosťou zabezpečiť alebo posilniť priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny.

V katastrálnych územiach sa nachádzajú interakčné prvky líniové IPL i plošné IPP.

Navrhované miestne biokoridory:

- navrhovaný biokoridor miestneho významu – hydrický **MBkh1 – potok Plesk**
/prepája NBkt1 Štiavnické vrchy s RBkh13 potok Sikenica/

Navrhované miestne biocentrá:

- navrhované biocentrum miestneho významu **MBc1 - Stráž**
- (územie so zachovanými prvkami historickej krajinej štruktúry)

Navrhované interakčné prvky plošné:

- **nIPP1 Pliešky** (územie so zachovanými prvkami historickej krajinej štruktúry)
- **nIPP2 Negiš** (územie so zachovanými prvkami historickej krajinej štruktúry hviezdovitého charakteru)

Navrhované interakčné prvky líniové:

- **nIPL1 Hrobľa** (územie so zachovanými prvkami historickej krajinej štruktúry)
- **nIPL2 Dolné Bohrovce** (územie s NDV prepájajúce MBc1 s NBkt1)
- **nIPL3 Predky, Vinská** (územie so zachovanými prvkami historickej krajinej štruktúry)

Ekologicky významné segmenty krajiny (EVSK)

Ekologicky významné segmenty krajiny sú časti krajiny, ktoré sú tvorené alebo v nich prevažujú ekosystémy s relatívne vyššou ekologickou stabilitou (ES). Vyznačujú sa trvalosťou bioty a ekologickými podmienkami umožňujúcimi existenciu druhov prirodzeného genofondu krajiny (Low, 1995). Ich súčasťou sú vzácne prirodzené a prírode blízke biotopy z hľadiska ochrany genofondu, ako aj územia, ktoré plnia vyrovnávaciu funkciu (tlmia negatívne dôsledky ľudskej činnosti), ochranu významných zložiek krajiny a ochranu krajinného systému proti negatívnym degradačným a destabilizačným procesom (Ružička, Ružičková, 1992). Medzi EVKS patria také časti krajiny, v ktorých plošne prevládajú ekosystémy s vyššou ekologickou stabilitou a biodiverzitou ako okolité plochy. Vyznačujú sa trvácnosťou biocenóz, heterogenitou a ekologickými podmienkami, podporujúcimi a umožňujúcimi zachovanie druhov prirodzeného genofondu krajiny. V týchto územiach sa nachádzajú prirodzené a prírode blízke biotopy s rozmanitými ekologickými a stanovištnými podmienkami, umožňujúcimi občasný alebo trvalý výskyt ohrozených druhov flóry a fauny, prípadne plnia funkciu refúgia. Takisto tlmia negatívny dopad ľudskej činnosti na okolitú krajinu. (Zdroj: RÚSES Levice, 2020)

Navrhované prvky MÚSES a Interakčné prvky sú súčasťou EVSK. Podľa RÚSES Levice, 2020, spadajú dané územia pod **EVSK 17** a **EVSK 21**.

Číslo a názov EVSK: 17 Jabľoňovce

Výmera: 86,76 ha

Príslušnosť k ZUJ (k.ú.): Jabloňovce

Charakteristika: Rozsiahly komplex mozaiky intenzívne a extenzívne obhospodarovaných lúk a pasienok s rôznym podielom NDV a malými fragmentami listnatých lesov. V centrálnej a severnej časti sú pozostatky bývalých mikroštruktúr záhrad s ovocnými drevinami a miestami zachovanými kamennými medzami. Rozptýlená nelesná drevinová vegetácia v kombinácii s ostatnými prvkami krajinnej štruktúry poskytuje vhodné rozmnožovacie, potravinové a úkrytové podmienky hmyzu, vtákom a poľovnej zveri.

Číslo a názov EVSK: 21 Vinohradnícka krajina Rybník – Pukanec - Pečenice

Výmera: 747,51 ha

Príslušnosť k ZUJ (k.ú.): Rybník, Čajkov, Opatová, Gondovo, Dolné Devičany, Horné Devičany, Pukanec, Bohunice, Horné Jabloňovce, Dolné Jabloňovce, Bátovce, Pečenice

Charakteristika: Južné úpätie Štiavnických vrchov predstavuje krajinu s dominantným využitím zeme na pestovanie a spracovanie hrozna a v menšej miere ovocia. V tejto oblasti prebieha aj pomyselná najsevernejšia hranica možnosti pestovania viniča, ktorá využíva najteplejšie svahy s rôznou úpravou reliéfu. Už od 17. storočia boli v tejto oblasti vytvorené určité krajinné a sídelné štruktúry s technickými objektami. Z krajino-ekologického hľadiska sa tu nachádzajú cenné kolíkové vinice s vinnými pivničkami, predstavujúce historické krajinné štruktúry, ktoré majú obrovský biologický a ekologický význam. Tieto plochy vytvárajú nárazníkovú zónu v prechode medzi veľkoblukovou poľnohospodárskou krajinou a lesným komplexom Štiavnických vrchov. Tým vo veľkej miere tlmi negatívny vplyv poľnohospodárstva na krajinu. Rôznorodosť, členitosť mnohých plošiek a mozaikovitosť krajiny tu vytvára výborné podmienky pre vznik mnohých, často aj prioritných biotopov európskeho významu. V týchto lokalitách je zároveň najvyššia biodiverzita z celého okresu a preto majú tieto lokality obrovskú ekostabilizačnú hodnotu. Pred niekoľkými desaťročiami, nepriaznivé socioekonomické podmienky pre rozvoj vinohradníctva mali za následok:

- opúšťanie ťažko prístupných vínných terás
- zakladanie rozsiahlych vinohradov, čo bolo spojené s veľkými zásahmi do krajiny a narušilo to percepciu, ekologickú stabilitu a biodiverzitu krajiny
- ničenie kamenných valov, medzí a pásov krovín čo malo za následok likvidáciu biotopov

Aj napriek týmto negatívnym vplyvom, uvedené lokality môžeme hodnotiť ako oblasť so zachovalými vinohradníckymi krajinnými štruktúrami, ktorá má významné postavenie v súčasnej kultúrnej krajine ako zdroj obnovy a regenerácie pre okolie, intenzívne využívanú krajinu. V tejto oblasti je veľmi potrebné zabezpečiť a dodržiavať vhodný manažment územia a zásahy do biotopov konzultovať s pracovníkmi ŠOP.

(Zdroj: RÚSES Levice, 2020)

Výsadba nelesnej drevinovej vegetácie (NDV) na poľnohospodárskom pôdnom fonde je súčasťou návrhov hlavne v rámci územného systému ekologickej stability (ÚSES) a pozemkových úprav. Existencia týchto prvkov v krajine spĺňa celý rad funkcií nevyhnutných pre zabezpečenie ekologickej stability územia. Ich návrh vychádza už z vypracovaných regionálnych ÚSES a z doplňujúcich miestnych ÚSES. Návrh týchto prvkov je preto možné lokalizovať nielen na stabilizáciu erózných procesov, ale aj na doplnenie chýbajúcej NDV v poľnohospodárskej krajine, a to na zabezpečenie fungovania a doplnenia genofondovo významných lokalít flóry a fauny, ekologicky významných segmentov krajiny (cenných biotopov), na plnenie biodiverzity a pod. To znamená, že návrh NDV vyplýva jednak z abiotických podkladov (sklonitosť územia, zamokrenie, skeletnosť pôdy a pod.), ale aj z nedostatočného zastúpenia bioty v krajine, čo vyplýva aj doplnenia a prepojenia už existujúcich prvkov ÚSES.

V rámci prvkov ÚSES tvorí NDV, ktorá sa skladá zo stromovej a krovinnej vegetácie, najmä interakčné prvky, resp. aj biokoridory. Biokoridory podľa zákona NR SR č. 287/1994 Z.z. sú priestorovo prepojené súbory ekosystémov, ktoré spájajú biocentrá a umožňujú migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev. Interakčný prvok podľa zákona NR

SR č. 287/1994 Z.z. je určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, prepojený na biocentrá a biokoridory. Návrh týchto prvkov je nevyhnutný pre fungovanie vzťahov v poľnohospodárskej krajine.

Koeficient ekologickej stability (KES) vypočítaný podľa metodiky Reháčková, Pauditšová (2007) dosahuje hodnotu 4,32 - krajina s vysokou ekologickou stabilitou. Dôvodom je vysoká prevaha lesnej krajiny, lesných celkov s druhovým zložením prirodzených druhov duba zimného, cerového, buka lesného, jedle, javora a lipy, ktoré prispievajú k výraznej ekologickej stabilite územia. Podiel poľnohospodársky využívannej pôdy v území je nízky, čo prispieva k výraznej stabilite ekostabilizačných prvkov v území. Z uvedeného vyplýva, že z hľadiska ochrany životného prostredia, za účelom udržania ekologickej stability územia, je odporúčané realizovať vhodné udržiavacie opatrenia na ochranu ekostabilizačných prvkov v území.

Návrh krajinnoekologických opatrení

Účelom navrhovaných opatrení na ekologicky vhodné a optimálne využívanie krajiny je dosiahnutie týchto základných cieľov:

- vytvorenie a zabezpečenie reálne funkčného územného systému ekologickej stability územia, ktorý budú tvoriť navzájom prepojené a funkčné prvky ÚSES nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu.
- zabezpečiť ochranu a starostlivosť o chránené časti prírody a krajinu v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- zabezpečiť ochranu prírodných zdrojov podľa legislatívne platných zákonov a uplatňovať princípy trvalo udržateľného využívania prírodných zdrojov,

Návrh opatrení pre usporiadanie územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a krajiny

V riešenom území síce výrazne prevládajú lesné spoločenstvá a stabilné územia trvalých trávnych porastov, intenzívna je však i rastlinná poľnohospodárska výroba.

Odkrytím pôdnej zložky a jej intenzívne využívanie si žiada používanie umelých hnojív a chemických ochranných prostriedkov na ochranu pestovanej vegetácie ako aj na zvyšovanie objemu poľnohospodárskej výroby.

Vodné toky sú zregulované, povrchová i podzemná voda je ohrozovaná najmä chemickými látkami z poľnohospodárskej činnosti. Prírodné biotopy boli obmedzené na minimum.

V nadväznosti na vyššie uvedené sú navrhované nasledovné opatrenia:

Navrhované opatrenia:

- A. prvky ÚSESu považovať za limity územného rozvoja, zabezpečiť v nich taký režim využívania, aby splňali funkciu biokoridoru, biocentra resp. interakčného prvku, neprerušovať línie biokoridorov a plochu biocentier pri navrhovaní koridorov infraštruktúry a líniových stavieb, navrhované prvky ÚSES schváliť v záväznej časti ÚPD obce,
- B. zachovať súčasnú sieť vodných tokov v riešenom území aj s brehovými porastami za účelom zachovania ich ekologických funkcií pri súčasnom zachovaní úrovne protipovodňovej ochrany,
- C. v rámci revitalizácie vodných tokov ponechať brehy zatrávnené, doplniť brehovú vegetáciu vhodnými pôvodnými drevinami, zabezpečiť dostatočné množstvo vody v tokoch, vybudovať prehrádzky na vybraných úsekoch toku s cieľom zadržiavať vodu v krajine, oddeliť pásmami TTP brehy potokov od plôch ornej pôdy a iné),
- D. zachovať plochy súčasnej NDV a zabezpečiť ich odbornú starostlivosť,
- E. zachovať EVSK a genofondové lokality v území

- F. pri výsadbe drevín v krajine napr. v rámci náhradnej výsadby za realizované výruby drevín v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny alebo pri dopĺňaní prvkov M-ÚSES uprednostniť také druhy, ktoré sú typické pre potencionálnu vegetáciu v riešenom území
- G. vypracovať návrh uličnej a parkovej zelene v obci, v ktorom budú zahrnuté nasledovné úpravy: stanoviť základné prvky starostlivosti o zeleň v obci (napr. kosenie, výsadba drevín), doplniť stromy a kríky na miestach, kde chýbajú, zabezpečiť odbornú starostlivosť o verejnú a vyhradenú zeleň, vyčleniť pozemky na náhradnú výsadbu, odstrániť vzdušné elektrické káblové vedenia v obci,
- H. rozšíriť plochy NDV výsadbou v lokalitách, ktoré sú bez vegetácie a na zanedbaných a nevyužívaných plochách,
- I. zachovať jestvujúce plochy TTP
- J. zachovať jestvujúce plochy ochranných a hospodárskych lesov, dodržiavať lesohospodársky plán
- K. realizovať opatrenia na zamedzenie šírenia invázných druhov rastlín a drevín.

Návrh opatrení na ochranu prírodných zdrojov a na znižovania negatívneho pôsobenia stresových javov

Ochrana prírodných zdrojov je realizovaná vo forme legislatívnych opatrení na ochranu jednotlivých prírodných zdrojov.

Stresové javy v krajine vytvárajú v krajine rôzne environmentálne problémy ohrozujúce prírodné zdroje (vodu, pôdu, ovzdušie, horninové prostredie, vegetáciu), ekologickú stabilitu, biodiverzitu, i zdravie obyvateľstva).

Navrhané opatrenia:

- L. na ochranu poľnohospodárskej pôdy pred eróziou realizovať systém ochranných agrotechnických opatrení (v zmysle § 5 zákona č. 220/2004 Z.z.):
 - a) výsadba účelovej poľnohospodárskej a ochrannej zelene,
 - b) vrstevnicová agrotechnika,
 - c) striedanie plodín s ochranným účinkom,
 - d) mulčovacia medziplodina kombinovaná s bezorbovou agrotechnikou,
 - e) bezorbová agrotechnika,
 - f) oševné postupy so striedaním plodín s ochranným účinkom,
 - g) usporiadanie honov v smere prevládajúcich vetrov,
 - h) iné opatrenia, ktoré určí pôdna služba podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy.
- M. uprednostniť poľnohospodársku výrobu na menších parcelách PPF (o veľkosti cca 50-60 ha), jednotlivé parcely oddeliť medzami (pásmi TTP) resp. vhodnými drevinami, a tak umožniť rozmanitejšiu štruktúru krajiny, ktorá by poskytovala viacej možností pre úkryt, hľadanie potravy a rozmnožovanie živočíchov, čo by podporilo zvýšenie biodiverzity v krajine,
- N. realizovať potrebné protiradónové opatrenia pri výstavbe nových objektoch alebo kde je nutné realizovať sanačné opatrenia už v existujúcom bytovom fonde s cieľom chrániť obyvateľov pred radiačnou záťažou. Na území, na ktorom je potrebné realizovať potrebné protiradónové opatrenia, neplánovať výstavbu rekreačných objektov, liečební, školských a predškolských zariadení a pod.,
- O. realizovať opatrenia na zníženia zaťaženia obyvateľstva hlukom a exhalátmi z automobilovej dopravy,

- P. realizovať v odpadovom hospodárstve minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov,
- Q. monitorovať upravené (prekryté) skládky v zastavanom území obce
- R. na vzdušných elektrických vedeniach vykonať technické opatrenia zabraňujúce usmrčovaniu vtákov,
- S. rešpektovať plán protipovodňových opatrení
- T. realizovať protierózne opatrenia v lokalitách s extrémnou vodnou, resp. výmoľovou eróziou /vrstevnicový spôsob obhospodarovania - terasovanie parciel na výrazných svahoch so sklonom nad 12°/

Jednotlivé opatrenia sú podrobne graficky znázornené vo výkresoch č.3,4.

V súvislosti so zaradením riešeného územia medzi zraniteľné oblasti sa vyžaduje dodržiavanie určených opatrení pri obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy.

Konfliktné uzly

V záujmovom území je možné v rámci stresových javov definovať konfliktný uzol.

Konfliktný uzol KU1 - križovanie hydrického biokoridoru regionálneho významu RBkh13 (potok Sikenica) a navrhované hydrického biokoridoru miestneho významu MBkh1 (potok Plesk) s cestou II. triedy, II/524. (viď. výkres č.4)

Územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na sídelné prostredie obce Jablňovce.

- a) Opatrenia voči častejším a intenzívnejším vlnám horúčav;
 - koncipovať urbanistickú štruktúru obce tak aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu;
 - zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v obci osobitne v zastavanej centrálnej časti - ÚPC A;
 - zabezpečiť a podporovať obmedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napríklad vhodnou orientáciou stavieb k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, tienením transparentných výplní ;
 - vytvárať a podporovať vhodnú mikroklimu pre chodcov a cyklistov v obci- sprievodná a alejová zeleň pozdĺž jestvujúcich aj navrhovaných ulíc;
 - zabezpečiť a prispôbiť výber drevín pre výsadbu v obci meniacim sa klimatickým podmienkam;
 - vytvárať komplexný systém plôch zelene v obci v prepojení do kontaktných hraníc obce a do priľahlej krajiny, Dôsledne realizovať prepojenie sprievodnej zelene ulíc a alejí /UPC A, A1, A2, D, D1, H, H1 a potom do voľnej krajiny/;
- b) Opatrenia voči častejšiemu výskytu silných vetrov a víchríc;
 - zabezpečiť a podporovať výsadbu lesa , alebo spoločenstiev drevín v extraviláne obce- realizovať navrhovanú výsadbu sprievodnej zelene pozdĺž tokov a poľných ciest v súlade s MÚSES;
 - zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu statickej a ekologickej stability stromovej vegetácie- pravidelná údržba a monitoring;
 - zabezpečiť dostatočnú odstupovú vzdialenosť stromovej vegetácie od elektrického vedenia – rešpektovať ochranné pásma elektroenergetických zariadení;
 - zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii / výsadba vetrolamov , živých plotov , aplikácia prenosných zábran /;
- c) Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha;

- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody;
 - zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodovej sieti obce- zaviesť monitoring;
 - realizovať opatrenia na voči riziku lesných požiarov- výstražné infotabule;
 - podporovať a zabezpečovať zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov;
 - v zalesnenej časti katastra a v oblasti Suličín podporovať budovanie malých akumulčných - zádržných hrádzok;
- d) Opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok;
- podporovať a zabezpečiť udržiavanie plôch s vegetáciou lesných spoločenstiev;
 - zabezpečiť a podporovať infiltračnú kapacitu územia diverzifikovaním štruktúry krajiny pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v zastavanom území;
 - zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v obci – navrhovaná sprievodná zeleň pozdĺž tokov a poľných ciest
 - zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí – územia pozdĺž toku Jabložovky;
 - odtokové pomery usmerňovať pomocou drobných hydrotechnických opatrení- zadržiavanie vody v malých lesných zdržiach realizovaných na potoku Kosatín, Plesk a Počuvadliansky potok;
 - podporovať a udržiavať sieť lesných ciest s účinnou protipovodňovou ochranou;
 - dodržiavať plán protipovodňovej ochrany obce;
 - v území s extrémnou vodnou eróziou a so sklonom terénu nad 25° realizovať vrstevnicový spôsob obhospodarovania, resp. terasovanie parciel (ÚPC P, S, O);

NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA

V návrhovej časti územného plánu rešpektovať kompozičnú výstavbu sídla, hlavne polohu kompozičných osí a referenčného uzla. V závislosti na globálnej urbanistickej kompozícii organizovať umiestnenie vyšších funkcií. Uplatniť princíp revitalizácie tradičných urbanisticko-architektonických vzťahov v súlade s potrebami obce. Novú výstavbu odporúčame limitovať jednoposchodovými stavbami s využitím podkrovia s tradičným typom striech, tvaroslovných prvkov a materiálov v záujme eliminovania množstva cudzorodých prvkov. Snažiť sa o zachovanie tradičných hmotovo - priestorových vzťahov, ktoré zvýrazňujú špecifický charakter obce. Pri rozvoji obce rešpektovať pamiatkovo hodnotné objekty.

Územie obce je tvorené dvoma katastrálnymi územiami, a to k.ú.Horné Jabložovce a k.ú. Dolné Jabložovce. Oba urbanistické celky sú kompaktné a dnes tvoria jeden celok, podľa kategorizácie pôdorysných typov sa jedná o skupinový cestný typ. Z hľadiska urbanistickej kompozície možno hlavnú kompozičnú os identifikovať v polohe Hornej ulice a sekundárnu os v polohe Dolnej ulice. Na krížení oboch osí a toku Jabložovka sa nachádza hlavný – primárny referenčný uzol. V návrhu vytvoriť predpoklady vzájomného funkčného a dopravného prepojenia oboch častí obce vytvárať vybavenostný uzol v polohe primárneho referenčného uzla.

Funkčné členenie

V obci sú zložky základnej občianskej vybavenosti. V tesnej blízkosti stredu obce je poddimenzovaná občianska vybavenosť komerčného a nekomerčného charakteru . Prevláda obytná funkcia. V súčasnosti sa v obci nachádzajú všetky bonitné triedy objektov, od objektov nových, až po objekty odporúčené na asanáciu. Zastavaným územím obce prechádza cesta III. triedy III/1587. V oblasti Hornej a Dolnej ulice je dodnes zachovaná pôvodná typická parcelačná stopa po bývalých dvoch pôvodných obciach. Počas Slovenského štátu sa v roku 1942 Horný a

Dolný Almáš zlúčili do jednej obce pod novým názvom Jabloňovce. Horná časť dostala meno Horná ulica a bývalý Dolný Almáš zostal Dolnou ulicou.

Dôležitou súčasťou návrhu je :

- skompaktovanie obce;
- identifikácia ťažiska osídlenia;
- návrh formovania obce prostredníctvom regulačného usmerňovania;
- doplnenie chýbajúcej občianskej vybavenosti a technickej infraštruktúry;
- vytvorenie sprievodnej zelene pozdĺž poľných ciest a vodných tokov (protierózne opatrenia) za hranicou zastavaného územia a v stresových polohách návrh vhodnej ekostabilizačnej zelene;

Návrh urbanistickej koncepcie sa predovšetkým riadi základnou kompozičnou kostrou sídla, ktorú tvoria jednotlivé kompozičné osi a referenčné uzly, ktoré sú tiež kategorizované podľa stupňa dôležitosti. (viď výkres č.6 VOR) Táto kostra je východiskom pre všetky ďalšie predovšetkým investičné rozhodnutia.

Kompozícia sídla potvrdzuje polohu centra obce v teritóriu hlavného referenčného uzla, ktorý sa nachádza na križaní kompozičných osí.

V návrhovej časti územného plánu rešpektovať kompozičnú výstavbu sídla, hlavne polohu kompozičných osí a referenčného uzla. V závislosti na globálnej urbanistickej kompozícii organizovať umiestnenie vyšších funkcií. Uplatniť princíp revitalizácie tradičných urbanisticko-architektonických vzťahov v súlade s potrebami obce. Novú výstavbu odporúčame limitovať dvojpodlažnými stavbami s využitím podkrovia, tradičným typom striech, tvaroslovných prvkov a materiálov v záujme eliminovania množstva cudzorodých prvkov. Snažiť sa o zachovanie tradičných hmotovo - priestorových vzťahov, ktoré zvýraznia špecifický charakter obce. Pri rozvoji obce rešpektovať pamiatkovo hodnotné objekty.

Dominantou obce sú oba kostoly I. Sídlna štruktúra je pomerne kompaktná a vytvára organický celok. V návrhu je potrebné chrániť, pamiatkové objekty, pamätihodnosti, historickú parcelačnú štruktúru obce.

Charakteristika pamiatkových hodnôt

Horné Jabloňovce sú pôvodne cestnou radovou dedinou, usporiadanie zástavby vo vyšnej časti ústiacej v priestranstve pod areálom kostola je rozvoľnené. Zástavbu z uličnej strany pozemku vymedzuje obytný roľnícky dom, zo zadnej strany hospodárske objekty - stodoly (pajty). Obec ako celok je však skupinový cestný typ. Prevažujúcou formou je pravidelná forma zástavby na dlhých, úzkych parcelách, mimo uličného priestoru je zástavba dvora nepravidelná, jej forma vyplýva z lokálnych územných podmienok. Typickým znakom regionálneho staviteľstva je dispozícia domu s otvoreným gánkom.

Os urbanistického celku ústi k záveru, ktorý tvorí areál evanjelického, pôvodne rímsko-katolíckeho kostola, vymedzený kamenným obranným múrom. Nadväznosť zástavby na areál kostola, neporušená zásadnými zmenami je hodnotným príkladom vývoja sídelnej formy, ustálenej na prelome 19. a 20. storočia.

Charakteristika spôsobu zástavby, pôdorysná dispozícia (historický pôdorys), vývoj a súčasný stav parcelácie v navrhovanej pamiatkovej zóne

Jadro zástavby obce tvorí jednostranná radová zástavba, situovaná popri hlavnej ulici. Morfológia terénu umožnila jej pravidelné rozvinutie len z jednej strany ulice, protiľahlú stranu tvorí zráz a údolie toku Jabloňovky, kde vznikli len samostatné solitérne usadlosti (napr. č. 57, 51, 32).

Charakteristická roľnícka usadlosť pozostáva z obojstrannej zástavby na pozemku - obytného domu, previazaného s hospodárskou časťou (maštale, šopa), a samostatnej stavby sýpky (komora). Pozemky usadlostí sú ukončené objektom stodoly (pajta), prístupnej z vonkajšej obvodovej komunikácie. Pozemok voči ulici vymedzovali brány s bráničkou, vytvorené z kameňa a zdobené ornamentikou. Bráničky pre peších mohli viesť priamo do stĺpového podstenia pri dlhej (dvorovej) fasáde domu.

Štruktúra pozemkov radovej zástavby v celom rozsahu alebo s redukováním sa opakuje pri zástavbe v rozvoľnenom usporiadaní.

Parcelácia sa vymedzila v starších obdobiach vývoja obce a ustálila sa vybudovaním obytných a hospodárskych objektov z trvanlivého materiálu (pieskovcový kameň).

Priestorové členenie vlastného domu tvorilo členenie: predná obytná izba (chyža) - pitvor s ohniskom (tu aj vstup do objektu) - zadná izba - komora - šopa, kôlna alebo maštal'.

Jednotlivé objekty významné z hľadiska zachovania pamiatkových hodnôt sú vyznačené v mapovej prílohe ako „objekty autentické, s výraznejšími pamiatkovými hodnotami“; patria k nim domy č. 8, 15, 31,44.

Národná kultúrna pamiatka - Kostol s areálom vymedzuje severnú stranu zastavaného územia (intravilánu) Horných Jablňoviec. Celok areálu je voči obci vyvýšenou polohou, za ktorou nadväzuje voľná krajina Štiavnických vrchov, stúpajúca ku kóte Sebetina (411 m n. m.).

Zástavba nadväzujúca na kostol má odlišné usporiadanie: je rozvoľnená popri rozvetvených trasách miestnych komunikácií. Jednotlivé domy si zachovávajú tradičné hĺbkové usporiadanie. Chýba však uzavretie pozemku stodolou, na prídomovú časť pozemku nadväzujú záhrady.

- Hmotová skladba, urbanistická kompozícia a rozsah zachovania historickej štruktúry
Roľnícke domy sú jednopodlažné, jednotraktové, spravidla podpivničené, zastrešené sedlovou alebo pultovou strechou.

- V území navrhovanej pamiatkovej zóny je urbanistická kompozícia
pravidelná, radová, s opakovaním umiestnenia stavieb a spôsobom zastavania pozemku,
rozvoľnená podľa podmienok usporiadania terénu.

Vrcholný bod zástavby tvorí sakrálny obvod - areál kostola, fary a cintorína. Stav a rozsah zachovania je autentický, bez zásadných zmien. Identifikovateľný je zánik niekoľkých objektov, po jednom z nich ktorého ostalo zachované podpivničenie.

- Dominanty a výškové zónovanie jednotlivých blokov zástavby
Dominantou zástavby je objekt kostola, umiestnený vo vymedzenom areáli, rozšírenom o objekt fary. Ostatná zástavba obytných domov má zjednocujúce znaky, niektoré objekty majú dominantnejšie postavenie z dôvodu solitérneho umiestnenia.

Typické výškové zónovanie je prízemné (jednopodlažné) s podpivničením a bez využitia podkrovia. Pri rekonštrukcii objektov je možné využiť podkrovia.

- Silueta, panoráma územia
Panoráma pamiatkovej zóny je celistvo vnímateľná v diaľkových pohľadoch smerom od východu, od cesty na Baďan (okr. Banská Štiavnica). V tomto pohľade je kompaktné rozvinutá panoráma radovej jednostrannej zástavby, mierne stúpajúcej smerom na sever a gradujúcej areálom evanjelického kostola. Tento urbanistický celok je ďalej previazaný so svojim krajinným okolím. Diaľkový pohľad predstavuje významnú pamiatkovú hodnotu, dokumentuje špecifické usporiadanie vidieckeho sídla bez zásadného narušenia jeho pamiatkových hodnôt.

Významné pohľady sú takisto vnútri vymedzeného územia - jednak ich vytvára urbanistická situácia zástavby. Významné pohľady na areál národnej kultúrnej pamiatky Kostol s areálom sa otvárajú v smere vyústenia hlavnej ulice pod areál kostola. Umožňuje ich rozvoľnené usporiadanie zástavby a umiestnenie pamiatky v dominantnej polohe najvyššieho miesta zástavby.

Vyhodnotenie pamiatkových hodnôt a odôvodnenie ich ochrany

Významný pamiatkový potenciál tvorí:

- typ osídlenia - typ radovej dediny,

- historická parcelácia - úzke pozdĺžne parcely,
- radenie objektov v jednostrannej uličnej zástavbe; vo vyššej časti rozvoľnené usporiadanie, rozvinuté na sieti miestnych komunikácií nadväzujúcich na areál kostola,
- typ zástavby - radová uličná (jednostranná) v kombinácii s rozvoľnenou zástavbou,
- typ dvora v pravidelnej jednostrannej zástavbe, dvor uzatvára hospodárska stavba (stodola) postavená naprieč dvorom,
- forma zástavby dvora - jednotraktový typ usadlosti, t.j. obytný dom spojený s hospodárskou časťou pod spoločnou strechou, situovaný v prednej časti pozemku a orientovaný štítovou stranou kolmo ku komunikácii,
- hmotová skladba-jednopodlažné objekty,
- typ strešnej konštrukcie (strešná krajina) - valbové a sedlové zastrešenie objektov,
- charakteristický uličný parter - vstup do pivnice situovanou pod prednou izbou
- dominantná národná kultúrna pamiatka - Kostol s areálom, ktorý pozostáva z opevneného areálu s obranným múrom, vstupnou bránou a drevenou zvonnicou,
- výnimočná urbanistická situácia, vyplývajúca z daností terénu s dominantným návrším, 1) urbanisticko-priestorové usporiadanie vidieckej zástavby;
- zachované príklady regionálnej ľudovej architektúry (obytné a úžitkové stavby);
- zeleň verejných priestranstiev a cintorína, zeleň priedomí a záhrad;
- bezprostredné a širšie prírodno-krajinné zázemie sídla (poľnohospodárska pôda, lúky, vegetácia).

Horné Jabloňovce sú v regióne Hont hodnotným príkladom typu radovej dediny (ako najrozšírenejší typ v regióne), pričom zástavbu zjednej strany (uličnej) vymedzujú domy a zo zadnej strany hospodárske objekty - stodoly. Lokalizácia stodôl v zadnej časti v rámci hospodárskeho dvora súvisela predovšetkým s urbanistickým vývojom sídla a s terénymi podmienkami — prístupom k obhospodarovateľnému pozemkom. Jednostrannú radovú uličnú zástavbu ukončuje zo severnej strany rozvoľnená zástavba v priestranstve pod areálom kostola (NKP), umiestneného v najvyššej polohe s kamenným obranným múrom.

Nadväznosť radovej zástavby roľníckych dvorov na areál kostola je z urbanistického hľadiska hodnotným príkladom vývoja sídelnej formy a zástavby v tomto regióne. Horné Jabloňovce si v základe zachovali podobu objektivej skladby a jednoduchý dedinský urbanizmus, ustálený v tomto prípade na prelome 19. a 20. storočia. Väčšina objektov si zachovala pôvodné priestorové a objemové členenie dispozície a mnoho objektov má zachovaný aj architektonický výraz s minimálnymi zásahmi.

Významnú hodnotu urbanistickej štruktúry Horných Jabloňoviec tvorí ich krajinárska hodnota, zakomponovanie jednostrannej uličnej zástavby spolu s areálom kostola do prírodnej krajiny, vnímateľnej aj v súčasnosti v nenarušenej primárnej podobe od cesty smerom na Baďan (naproti Horným Jabloňovciam z východnej strany). Krajinný kontext Horných Jabloňoviec z hľadiska atraktivity možno hodnotiť veľmi vysoko. Kotlina s potokom Jabloňovka, okolitá krajina s pahorkami, obklopená listnatými lesmi, poľnohospodárskou vidieckou krajinou s príjemnou hustotou osídlenia.

Z hľadiska siluety a panorámy je umiestnenie zástavby územia veľmi atraktívne a hodnotné. Vďaka konfigurácii terénu sa otvára viacero pohľadov a priehľadov, predovšetkým od cesty smerom na Baďan, odkiaľ je vnímateľná celá zástavba Horných Jabloňoviec s dominantou pahorku, na ktorom je situovaný areál kostola ukončujúci zástavbu.

Účelom je zabezpečiť ochranu územia s historickým sídelným usporiadaním, ktoré má tiež charakter kultúrnej krajiny s pamiatkovými hodnotami (§ 17 ods. 1 zákona o ochrane pamiatkového fondu).

Obec predstavuje urbanistickú štruktúru so zachovaným historickým sídelným usporiadaním, podstatným zachovaním historického stavebného fondu, a nenarušeným previazaním celku zástavby s krajinným okolím. Celok je zachovaný v málo pozmenenej podobe, bez narúšania devastáčnými zásahmi.

Cieľom je zabezpečiť ochranu a usmerňovať činnosti tak, aby chránili, zachovávali, obnovovali a usmernene využívali významné historické, spoločenské, krajinné, urbanistické, architektonické a výtvarné pamiatkové hodnoty v záujme ich pretrvania do budúcnosti.

Návrh zásad ochrany územia - všeobecné podmienky ochrany

Všeobecné podmienky ochrany vo vzťahu k zástavbe

- Činnosti na území obce nesmú narušiť pamiatkové hodnoty.
- Rešpektovať územie s jeho usporiadaním, štruktúrou a objektovou skladbou ako stabilizované, so zameraním na využívanie jestvujúceho potenciálu v jeho typickosti a jedinečnosti.
- Zachovať funkčné využitie územia na bývanie, s doplnkovým využitím občianska vybavenosť, prednostne viazané na jestvujúci stavebný fond v území.
- Zachovať pomer zastavania v území, vytvorený pravidelným a rozvoľneným umiestnením objektov popri uliciach a iných miestnych komunikáciách.
- Prípadná výstavba nových stavieb je prípustná na mieste zaniknutej zástavby, musí vychádzať z princípov historickej parcelácie a výškového usporiadania zástavby v konkrétnom mieste.
- Nové trvalé alebo dočasné úžitkové alebo účelové stavby v dvorových častiach pozemkov musia byť len sekundárne voči hlavnej stavbe na pozemku. Tieto stavby musia vychádzať z jestvujúceho usporiadania parcelácie a radenia objektov.

Zachovanie, údržba a regenerácia objektovej skladby

- Zachovať princíp vytvorenia územného usporiadania časti obce ako pravidelného a rozvoľneného urbanistického celku, gradujúceho k areálu evanjelického kostola.
- Rešpektovať národné kultúrne pamiatky, objekty s pamiatkovou hodnotou a ďalšie historické objekty ako spoluvytvárajúce pamiatkové hodnoty, ktoré sú predmetom ochrany.
- Zachovávať objemovo-priestorové usporiadanie, podlažnosť, tvary zastrešenia, dispozičné riešenie, výraz, typickú farebnosť historických objektov.
- Rešpektovať pôvodné funkčné využitie objektov stodôl (pajty), využívať ich len v pôvodnej poľnohospodárskej alebo príbuznej funkcii, nemeniť objekty na obytné.
- Úpravu objektov, ktorých pamiatkové hodnoty sú zotreté (napr. architektonické členenie, osovosť fasády a pod.) upraviť tak, aby exteriérový výraz objektu rešpektoval okolité prostredie s pamiatkovými hodnotami.
- Objekty a iné nehnuteľnosti, ktoré nemajú individuálne pamiatkové hodnoty, nesmú výrazom a farebnosťou svojho exteriéru narúšať charakter pamiatkového územia.

Zachovanie, údržba a regenerácia výškového a priestorového usporiadania objektov

1. Rešpektovať národné kultúrne pamiatky a zachovaný stavebný fond s pamiatkovými hodnotami ako podstatnú zložku stavebného fondu územia.
2. Zachovať, udržiavať a využívať stavebný fond v území v súlade s pôvodnou funkciou, bez požiadaviek na neadekvátne zmeny funkcií a s negatívnym dôsledkom na stavebnú podstatu a dispozíciu historických objektov.
3. Nenadstavovať objekty o ďalšie samostatné podlažia.
4. Limitovať prípadné využitie podkrovia bez nárokov na vytváranie vikierov alebo iných konštrukcií, výrazne zvyšujúcich objekty.

Zachovanie, údržba a regenerácia prvkov interiéru a uličného parteru

1. Udržiavať verejné priestranstvá a poloverejné priestory v dobrom technickom, prevádzkovom a estetickom stave.
2. Odstrániť alebo eliminovať rušivé a hodnote prostredia neadekvátne zásahy;
3. Riešenie technického vybavenia musí byť v súlade s ochranou pamiatkových hodnôt jednotlivých objektov a prostredia.

Zachovanie, údržba a regenerácia charakteristických pohľadov, siluety a panorámy územia

Zachovať významné a charakteristické diaľkové aj lokálne pohľady na historické sídelné usporiadanie a na areál národnej kultúrnej pamiatky Kostol s areálom.

Opatreniami v oblasti starostlivosti o zeleň zachovávať charakteristické pohľady a panorámy.

Vylúčiť umiestňovanie stavieb, iných objektov, prevádzkových a technických zariadení alebo výsadbu zelene, ktoré narušia ustálené usporiadanie apohľadové kužele k pamiatkovej zóne a národnej kultúrnej pamiatke.

Zachovanie, údržba a regenerácia archeologických nálezísk

Rešpektovať a dodržiavať postup určený zákonom o ochrane pamiatkového fondu pred prípravou a projektovaním zámerov v území.

Zachovanie, údržba a regenerácia ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt

Primerane uplatňovať v spoločenskej, hospodárskej a riadiacej praxi (napr. bežný každodenný život, cestovný ruch, výkon verejnej správy obce) historickú tradíciu a kultúrne dedičstvo obce.

Rešpektovať plochy záhrad a ostatných celkov verejnej a súkromnej zelene ako súčasti stabilizovaného usporiadania územia.

Vykonávať priebežnú údržbu plôch záhrad a ostatnej zelene; vykonávať odbornú starostlivosť o dreviny a ostatné prírodné prvky v území.

Požiadavky na ochranu, obnovu a prezentáciu zelene

Pri všetkých plochách zelene na verejných priestranstvách zabezpečiť pravidelnú údržbu na primeranej odbornej úrovni. Nové výsadby a akékoľvek úpravy zelene nad rámec bežnej údržby (teda všetky také, ktoré zasahujú do plošného a priestorového usporiadania územia), musia byť vykonávané koncepčne, na základe projektovej dokumentácie.

9. Obyvateľstvo - demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, služby, rekreácia a cestovný ruch)

Demografické údaje patria k základným zdrojom informácií v podmienkach a predpokladoch ďalšieho rozvoja územia. Pomáhajú pri spracovávaní územno-plánovacej dokumentácie už v jej prípravných fázach. Ich poznanie pomáha pri spracovaní urbanistickej koncepcie územia. Hlavné stav obyvateľstva a jeho vývoj sú základnými údajmi pre optimálne dimenzovanie veľkosti jednotlivých funkčných zložiek sídla.

Kapitola je spracovaná na základe podkladov Krajskej správy Štatistického úradu Slovenskej republiky v Nitre a PHSR obce Jablonožovce na roky 2015-2024.

Vývoj počtu obyvateľov obce

K základným rozvojovým potenciálom každej obce patrí ľudský potenciál. Demografická situácia v obci je výsledkom dlhodobého populačného a hospodárskeho vývoja. Počet obyvateľov v obci podľa posledného sčítania obyvateľov domov a bytov k 31.12.2013 je 200. Hustota obyvateľov k r.2013 je 5,8 na km², čo je hlboko pod úrovňou celoslovenského priemeru, a to 110 obyvateľov na km².

Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 2003 - 2013 tab.7

Zloženie obyvateľstva											
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ženy	104	101	98	93	96	96	97	102	102	105	106
muži	108	107	112	106	104	101	103	104	97	100	94
Spolu	212	208	210	199	200	197	200	206	199	205	200

Zdroj: PHSR obce Jabložovce na roky 2015-2024

V súčasnosti, k r. 2019, žije v obci 208 obyvateľov. Zdroj: OcÚ Jabložovce

V rámci ukazovateľov bilancie obyvateľstva, vývoj počtu obyvateľov je prezentovaný vnútornými prirodzenými pohybmi – uvedenými v tabuľke č.1. Z hľadiska vývoja počtu obyvateľov možno pozorovať mierny pokles. Pozitívne však je, že migračné saldo obyvateľstva malo za posledné roky i výrazne kladné hodnoty, čo nasvedčuje vyšší záujem obyvateľov o bývanie na vidieku.

Prirodzený prírastok (rozdiel medzi počtom živonarodených detí a zomretých osôb v obci za rok) obyvateľstva má v sledovaných rokoch 2003 až 2013 negatívny (počet úmrtí je vyšší ako počet novonarodených) kolísavý charakter. Napriek stále negatívnemu prirodzenému prírastku je však možno sledovať znižovanie rozdielu medzi živonarodenými a umretými. Negatívny prirodzený prírastok je celoeurópskym javom, populácia starne pretože mortalita dlhodobo presahuje natalitu. Riešením tohto negatívneho vývoja pre obec je omladiť obyvateľstvo. Prirodzený prírastok obyvateľstva 2003 - 2013 tab.8

Prirodzený prírastok											
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
prirodzený prírastok	-5	-2	0	-4	-1	-2	2	-3	-1	-3	-3
hrubá miera pr. prírastku	- 23.26	- 9.48	0	- 19.23	- 4.98	-10	10,2	- 14.63	-5	- 14.85	- 14.81

Zdroj: PHSR obce Jabložovce na roky 2015-2024

Počet živonarodených v rokoch 2003 - 2013 tab.9

Počet živorodených											
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
narodení	2	0	4	0	3	1	4	1	4	0	1
živonarodení	2	0	4	0	3	1	4	1	4	0	1
hrubá miera živorod.	9,30	0,00	18,52	0,00	14,93	5,00	20,41	4,88	20,00	0,00	4,94

Zdroj: PHSR obce Jabložovce na roky 2015-2024

Počet zomretých v rokoch 2003 - 2013 tab.10

Počet zomretých											
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
prirodzený prírastok	7	2	4	4	4	3	2	4	5	3	4
hrubá miera úmrtnosti	32,56	9,48	18,52	19,23	19,9	15	10,2	19,51	25	14,85	19,75

Zdroj: PHSR obce Jabložovce na roky 2015-2024

Migračný prírastok (rozdiel medzi prisťahovanými a odsťahovanými v danom roku) vykazoval v sledovanom období pozitívny i negatívny vývoj. Rozhodujúci podiel na migrácii obyvateľstva v obci pripadá na občanov v produktívnom veku. V sledovanom období vykazoval migračný prírastok negatívny výsledok v roku 2004, 2006, 2008, 2011 a v roku 2013. Najvyššia pozitívna bilancia bola zaznamenaná v rokoch 2010 a 2012, kedy sa do obce prisťahovalo 9 obyvateľov. V súčasnosti však pretrváva záujem o trvalé bývanie na vidieku, čo umožňuje viesť migračný prírastok k pozitívnym číslam. Zároveň by pre obec vyplývalo i viacero povinností a nových úloh v oblasti zabezpečenia vybavenosti a dostupnosti služieb pre všetkých obyvateľov, celkového zatraktívnenia obce skvalitňovaním životného prostredia, zlepšovaním dopravnej dostupnosti, ponukou voľno-časových aktivít a pod.

Migrácia obyvateľstva v rokoch 2003 - 2013 tab.11

Migrácia obyvateľstva											
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
prisťahovaní	5	5	7	5	3	4	3	10	4	12	2
vysťahovaní	3	7	5	12	1	5	2	1	5	3	4

Zdroj: PHSR obce Jabloňovce na roky 2015-2024

Celkový prírastok, resp. úbytok v obci Jabloňovce vykazuje v rokoch 2003, 2004, 2006, 2008, 2011 a 2013 klesajúcu tendenciu, naopak v rokoch 2005, 2007, 2009, 2010 a 2012 boli hodnoty celkového prírastku obyvateľstva v pozitívnych číslach.

Celkový prírastok (úbytok) obyvateľstva v rokoch 2003 - 2013 tab.12

Celkový prírastok (úbytok) obyvateľstva											
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
celkový prírastok	-3	-4	2	-11	1	-3	3	6	-2	6	-5
hrubá miera celk. prírastku	- 13,95	- 18,96	9,26	- 52,88	4,98	-15	15,31	29,27	-10	29,7	- 24,69

Zdroj: PHSR obce Jabloňovce na roky 2015-2024

Veková štruktúra obyvateľov obce

Tab. 13 Veková štruktúra obyvateľov obce v rokoch 2003 - 2013

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Spolu	212	208	210	199	200	197	200	206	199	205	200
0	2	0	4	0	3	0	4	1	4	0	1
1-4	4	6	5	4	3	5	5	9	9	10	9
5-9	10	7	7	8	5	2	2	4	4	7	4
10-14	10	13	12	9	11	10	7	7	7	5	5
15-19	13	11	5	8	7	10	12	12	12	15	13
20-24	22	19	21	18	17	13	11	6	8	9	11
25-29	11	13	15	14	13	17	17	22	15	16	13
30-34	12	13	15	14	13	17	17	22	15	16	13
35-39	12	10	12	12	12	10	11	11	9	9	10

40-44	16	15	15	15	14	13	11	11	13	12	13
45-49	21	24	20	19	18	17	16	17	15	15	14
50-54	10	9	15	19	23	25	26	23	18	19	18
55-59	12	11	15	15	16	12	11	16	22	22	21
60-64	11	13	12	10	7	12	13	15	16	18	15
65-69	10	9	9	9	10	11	12	12	8	7	10
70-74	14	13	10	6	8	8	8	8	9	7	9
75-79	12	12	13	13	12	12	12	9	6	9	6
80-84	8	7	8	10	9	7	6	8	7	7	9
85-89	2	1	1	2	3	4	5	3	2	1	1
90-94	0	2	0	0	1	0	0	0	1	2	1
95-99	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: PHSR obce Jabložovce na roky 2015-2024

Rast indexu starnutia, definujúceho podiel 60 a viac ročných na mladých obyvateľov (0-14), v obci indikuje starnutie obyvateľstva, možno hovoriť o regresívnom type vekovej štruktúry. V súčasnosti sa celkovo prejavuje trend starnutia obyvateľstva. Tomuto problému je potrebné venovať pozornosť, prejavuje sa následne aj v negatívnom prirodzenom prírastku. Z vývojových trendov vyplýva, že index starnutia a celkovú vekovú štruktúru je možné meniť jedine zvýšením prirodzeného prírastku a imigráciou.

Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku, najmenší podiel na obyvateľov v predproduktívnom veku. V skupine v poproduktívnom veku bol zaznamenaný výrazný pokles. Za 11 ročné obdobie klesol počet obyvateľov o cca 21,73%. V skupine v predproduktívnom veku bol zaznamenaný pokles o 26,92%. Počet obyvateľov v produktívnom veku zaznamenal nárast o 3,57%.

Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín tab.14

Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín												
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
predproduktívny vek	26	26	28	21	22	17	18	21	24	22	19	
produktívny vek	140	138	141	138	135	138	139	145	142	150	145	
poproduktívny vek	46	44	41	40	43	42	43	40	33	33	36	

Zdroj: PHSR obce Jabložovce na roky 2015-2024

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľov do roku 2025 tab.15

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľov do roku 2025												
Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
predproduktívny vek	20	20	21	25	22	23	23	22	23	24	24	
produktívny vek	156	159	161	163	163	165	171	172	175	179	182	
poproduktívny vek	36	37	37	38	39	41	42	43	45	46	48	

Zdroj: PHSR obce Jabloňovce na roky 2015-2024

Náboženské vyznanie obyvateľov v obci

V roku 2011 žilo v obci celkovo 196 obyvateľov, pričom žien bolo 98. Najväčšiu skupinu tvorili obyvatelia od 15 do 65 rokov. Nasledujúca tabuľka 16 prezentuje vývoj štruktúry obyvateľstva obce Jabloňovce podľa vierovyznania v porovnaní rokov 1991, 2001 a 2011. Obec je podľa kritéria vierovyznania homogénna s 2 dominantnými vierovyznaniami. Najväčšia časť obyvateľov sa hlási k rímskokatolíckemu vierovyznaniu (55,50%). Menšia časť sa hlási k evanjelickému vierovyznaniu - 29%. Celkovo 0,50% obyvateľov sa hlási ku gréckokatolíckemu vierovyznaniu.

Tab. 16

Náboženské vyznanie obyvateľov v obci Jabloňovce			
Ukazovateľ	SL'DB 1991	SODB 2001	2011
rímskokatolícke %	53,51	58,41	55,50
evanjelické %	32,47	32,30	29,00
gréckokatolícke %	0,37	1,77	0,50
pravoslávne %	0,00	0,00	0,00
reformovaná kresťanská cirkev %	0,00	0,00	2,00
bez vyznania %	1,85	5,31	6,00
ostatné %	0,00	0,88	0,50
nezistené %	11,81	0,88	4,50

Zdroj: PHSR obce Jabloňovce na roky 2015-2024

Pri 4,50% obyvateľov nebolo zistené vierovyznanie. V malom zastúpení sú obyvatelia reformovanej kresťanskej cirkvi (2%). Z hľadiska národnostnej štruktúry sa prevažná časť obyvateľov hlási k slovenskej národnosti - 90,50%, aj keď v posledných rokoch badať určitý pokles. V malej miere je zastúpená maďarská národnosť (3,50%) a česká národnosť (1,50%).

Národnostné zloženie obyvateľstva Tab. 17

Národnostné zloženie obyvateľov v obci Jabloňovce				
ukazovateľ	SL'DB 1991	SODB 2001	2011	rozdiel '11 - '01
slovenská %	98,15	98,67	90,50	-8,17
maďarská %	1,11	0,88	3,50	2,62
rómska%	0,37	0,00	0,00	0,00
rusínska %	0,00	0,00	0,00	0,00
ukrajinská %	0,00	0,00	0,00	0,00
česká %	0,00	0,44	1,50	1,06
moravská %	0,00	0,00	0,00	0,00
sliezská %	0,00	0,00	0,00	0,00
nemecká %	0,00	0,00	0,00	0,00
poľská %	0,00	0,00	0,00	0,00

Zdroj: PHSR obce Jabloňovce na roky 2015-2024

Bývanie – zhodnotenie súčasného stavu a trendy rozvoja

Domový a bytový fond

V obci tvoria prevažnú časť sídelnej štruktúry rodinné domy. Tie sú väčšinou jednopodlažné, novšie domy sú dvojpodlažné s obytným podkrovím. Zdravotný stav objektov je pestrý, zastúpené sú všetky bonitné skupiny. Zóna bývania je tvorená predovšetkým individuálnou bytovou výstavbou (IBV), jedná sa o prevažne vidiecky ráz osídlenia.

Úlohou ÚPN obce bude regulačne usmerniť výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby jestvujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň bývania.

Existencia príležitostí na bývanie, stav domového a bytového fondu sú určujúce faktory, ovplyvňujúce ďalší rozvoj obce a naplňajúce jej obytnú funkciu.

V časti Horné Jabloňovce bolo v roku 2011 evidovaných 44 domov, v časti Dolné Jabloňovce to bolo 43 domov. Najviac bytov v osobnom vlastníctve v rodinných domoch bolo trvalo neobývaných z dôvodu rekreácie (51), iných dôvodov (13) a nespôsobilosti na bývanie - (7 bytov). Z hľadiska vlastníctva boli najpočetnejšou skupinou byty v osobnom vlastníctve v rodinných domoch (66). V bytovom dome sú evidované 2 byty v osobnom vlastníctve.

Obec Jabloňovce počíta s nárastom počtu obyvateľov a tým zabezpečenie stavebných pozemkov pre bytovú výstavbu individuálnu a hromadnú (nájomné byty).

Vybavenosť domov a bytov poukazuje na rôznu životnú úroveň obyvateľov obce. Sleduje sa viacerými ukazovateľmi ako napr. vybavenosťou bytov ústredným kúrením, zásobovaním vodou, podľa celkovej podlahovej plochy bytu, pripojenosťou na internetovú sieť.

Najväčšia časť práceschopného obyvateľstva odchádza za prácou do okresných miest. Podpora IBV a HBV môže priviesť nových obyvateľov a vytvoriť predpoklady pre celkový rozvoj obce. Pri výstavbe IBV a HBV je nutné rešpektovať OP cintorína a OP vodného toku, ako aj stavebnú čiaru.

Základné rozvojové ciele:

Obec má typicky vidiecky charakter, ale pretrváva záujem aj o nízkopodlažnú bytovú výstavbu - HBV.

Pri ďalšom vývoji a rozvoji obce pôjde predovšetkým o vytvorenie územno-priestorových podmienok pre realizáciu individuálnych foriem bývania:

- pre potreby, ktoré treba očakávať v súvislosti s tvorbou nových domácností a mladých rodín, ktoré budú mať ambície na vlastné bývanie,
- pre požiadavky bývajúcich občanov na zmenu kvalitatívneho resp. veľkostného štandardu bytov, ktoré môžu byť riešené tak prestavbou jestvujúceho objektového fondu, ako aj formou novej výstavby,
- ako ponuku pre výstavbu rodinných domov pre obyvateľov zo širšieho územia regiónu, ktorí majú (resp. budú mať ponuku) v obci nové pracovné podmienky, resp. majú ambície bývať vo vidieckom prostredí.

Návrh regulačne usmerňuje výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby jestvujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň bývania. Už v stavebnom konaní eliminovať nežiaduce, prevažne nepôvodné implantované cudzie formy objektov a výstrednú farebnosť fasád.

Podrobná regulácia funkčných plôch bývania je obsahom grafickej prílohy –

/ výkresy č.5 a č.6 / .

Bytový fond - návrh

- je potrebné iniciovať rekonštrukčný proces na hlavnej a sekundárnej kompozičnej osi obce, kde bol monitorovaný najhorší stav objektov rodinných domov.
- dobudovanie novej sústredenej IBV na južnom, západnom, severovýchodnom a východnom obvode obce.

Rozvoj bývania je lokalizovaný v nasledujúcich polohách:

- rekonštrukčný proces na jestvujúcej IBV a realizácia nových objektov na voľných prielukách;
- rozvoj IBV na vnútorných rozvojových lokalitách ÚPC C, D, H;
- rozvoj IBV na vonkajších rozvojových lokalitách ÚPC A1, D1, H1;
- rozvoj HBV na vonkajších rozvojových lokalitách ÚPC A2;

V sumáre možno konštatovať, že nový územný plán pripravil v rámci rozvoja bytovej výstavby predpoklady a dostatočné možnosti realizácie pre HBV, IBV, služby a drobné prevádzky.

Skutočná potreba pozemkov pre výstavbu RD a polyfunkčných obytných domov bude závislá od ekonomických možností a schopností obyvateľstva. ÚPN predkladá celkový návrh potenciálnych možností územia pre zámer bývania s vyznačenou rezervou pre ďalší výhľad.

V prvom rade je potrebné využiť stavebné medzery a vnútornú rezervu sídla, ak je vyčerpaná je možné využiť aj rezervy za súčasnou hranicou zastavaného územia (k1.1.1990).

Výškové zónovanie zástavby je obsahom výkresu organizácie a regulácie územia.

Je potrebné iniciovať rekonštrukčný proces jestvujúcej štruktúry rodinných domov. Nepodporovať umiestňovania mobilných domov a karavánov ako spôsob riešenia bytovej otázky, alebo ako formu rekreácie v zastavanom území obce. Vhodné je zachovávať tradičnú parceláciu, ktorá zabezpečuje kompaktnosť zástavby. ak je uličný priestor ohraničený oplotením, toto nesmie byť vyššie ako 1,8m. Ak sa jedná o plné (betónové, murované alebo iné nepriehľadné oplotenie) jeho výška môže byť najviac 1,6m nad príľahlým terénom. Tento typ plného nepriehľadného oplatenia povoľovať len výnimočne, keď si to vyžaduje situácia.

Podporovať oplatenie priehľadné pletivové, alebo oplatenie živým plotom resp. ich vzájomnú kombináciu. Toto regulačné opatrenie sa vzťahuje na všetky územnopriestorové celky.

Stavby na území s trvalo zvýšenou aktivitou podzemných vôd požadujeme osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov. V potenciálnych územiach s povodňovým rizikom rešpektovať záplavové mapy a stavby povoľovať bez suterénu nad výškovou úrovňou Q50 a Q100.

- spevnené vjazdy do dvorov rodinných domov, nachádzajúce sa na verejnom priestore, nerealizovať širšie ako je vstupná brána do dvora slúžiaca na vjazd tak, aby nedošlo k zastavaniu verejnej a cestnej zelene. Zvyšná plocha musí zostať vzhľadom na retenčnú schopnosť pôd pokrytá vegetáciou.

Rozvoj občianskej vybavenosti

Sociálnu infraštruktúru a občiansku vybavenosť v obci charakterizujú zariadenia v oblasti administratívy, kultúry, športové a sociálne zariadenia. Vybavenosť obce službami je rozmanitá a ich účel závisí od ľudských zdrojov, tradícií, podmienok a špecifických daností okolitého mikropriestoru.

Riešiť optimálnu štruktúru kompletovania základnej občianskej vybavenosti podľa urbanistických štandardov, aby zodpovedala stanovenej funkčnosti sídla, výhľadovému počtu obyvateľov a aj sledovanému rozvoju obce a katastra k návrhovému obdobiu.

Návrhom vybavenosti zabezpečiť podmienky pre komfortný život obyvateľov obce, bez vynútenej potreby dochádzania za potrebnou základnou občianskou vybavenosťou do okolitých sídiel.

Ťažisko občianskej vybavenosti maloobchodnej siete a služieb a centrálnej administratívy umiestniť v navrhovanom centrálnom priestore obce. Občiansku vybavenosť obce riešiť s využitím vhodných objektov, disponibilných priestorov v rámci hlavného referenčného uzla. Tu realizovať objekty na atraktívne zariadenia občianskej vybavenosti obce – malé obchodíky, služby, stravovacie zariadenia, občerstvenie, a pod.

Školstvo a výchova

Predškolské a školské zariadenia

V obci sa nenachádza materská škola ani základná škola.

Kultúra a osвета

Zariadenia kultúry slúžia na pravidelné usporadúvanie už tradičných kultúrnych a spoločenských podujatí, ktoré prispievajú k rozvoju spoločenského a kultúrneho života občanov obce. Pre ďalšie návrhové obdobie bude cieľom vytvárať podmienky pre aktivizáciu spoločenského života občanov rôznych vekových kategórií a záujmových skupín v obci. Vytvárať podmienky pre zachovanie, obnovu a rozvoj ľudových tradícií s ich prezentáciou.

K tomu je potrebné zabezpečiť prevádzkové skvalitnenie existujúcich a tvorbu nových zariadení pre kultúrno-spoločenskú činnosť, podmienok pre rozvoj rôznych aktivít a atraktívnych programov. Kultúrne podujatia obce a jej obyvateľov sa realizujú v miestnom kultúrnom dome. Návštevnosť zariadenia kultúry závisí od viacerých faktorov. Z hľadiska kvality priestoru a prevádzkových podmienok sa predpokladá budúca potreba riešenia ďalšej modernizácie najmä technického vybavenia na kvalitatívne vyššej úrovni. V návrhu riešenia sa počíta s možnosťami zriadenia klubových foriem využitím kultúrneho zariadenia, s možnosťou využitia ako viacúčelového zariadenia pre kultúrne, zábavné účely.

V riešení ÚPN budú určené konkrétne regulatívy na revitalizáciu, zachovanie, obnovu a sprístupnenie ďalších kultúrno-historických objektov v obci.

Šport a telesná výchova

V obci je vybudované futbalové ihrisko, multifunkčné ihrisko a malé detské ihrisko.

- V ÚPN bude potrebné riešiť podmienky pre rozvoj aktivít telovýchovy a športu obyvateľov a rozvíjajúcu sa rekreačnú funkciu obce.

K tomu je potrebné riešiť skvalitnenie prevádzkového vybavenia športového areálu. Ďalší rozvoj športovo-rekreačného vybavenia v obci bude viazaný aj na rast funkcie bývania a program regionálnej turistiky s vhodnými atraktívnymi aktivitami pre dané prostredie

- vybudovanie a údržba horských turistických chodníkov, cykloturistické trasy nadväzujúce na regionálne cyklotrasy.

- vytváranie územných a priestorových podmienok pre realizáciu rozličných športových, rekreačných a oddychových aktivít,

Zdravotníctvo

Obec nemá vybudovanú vlastnú zdravotnícku infraštruktúru, nakoľko spádovo patrí pod mesto Levice, ktoré má polikliniku. Najbližšie zdravotnícke zariadenie sa nachádza v Pukanci.

Sociálna starostlivosť

Pre potreby dôchodcov sa v obci v súčasnosti nenachádza žiadne zariadenie. Dom dôchodcov a Klub dôchodcov sa nachádzajú iba v Leviciach. Riešiť príslušné vývojové služby sociálnej starostlivosti, hlavne pre vekovú skupinu generácie starších seniorov, ktorí sú odkázaní na starostlivosť.

§ Vytvoriť územno-technické predpoklady pre lokalizáciu komplexného seniorského centra s malometrážnym bývaním, spoločenskou časťou so stravovaním, lekárskou a opatrovateľskou starostlivosťou, športovou časťou a regeneráciou, s tým, že tieto služby by boli aj pre ďalších dôchodcov obce - denné stravovanie dôchodcov, donáška stravy do bytov, pranie, regenerácia a pod. V návrhovom období obec plánuje lokalizovať denný stacionár pre seniorov v oblasti hlavného referenčného uzla.

Komerčná vybavenosť

Maloobchodná sieť a služby

V ÚPN je navrhované skvalitnenie súčasného obchodného vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na požadovanú veľkostnú úroveň.

Na rozvoj služieb, ktorý je podmienený najmä dopytom, bude mať vplyv spoločenský tlak obyvateľov a vývoj rastu obyvateľstva a jeho demografickej štruktúry. Výrazným rozvojovým stimulom bude sledovaný koncepčný cieľ vytvoriť v rámci obce ponuku kvalitnej vybavenosti. Maloobchod a služby lokalizovať predovšetkým v oblasti centra.

Verejné stravovanie

Riešiť skvalitnenie súčasného stravovacieho vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na veľkostnú úroveň a plánovaný rozvoj sídla.

V súčasnosti v obci funguje 1 miestne pohostinstvo. Stravovacie zariadenie sa v obci nenachádza. V návrhovom období je vhodné v oblasti hlavného referenčného uzla realizovať stravovacie zariadenia.

Verejná správa a administratíva

Je zastúpená nasledovnými inštitúciami:

Obecný úrad – stav stavebno-technického zariadenia je dobrý.

Rozvoj cestovného ruchu a rekreácie

Obec Jablňovce a príľahlé prírodné prostredie vytvára priaznivé podmienky pre rozvoj rekreačno-športových a turistických aktivít a rozvoj cestovného ruchu

Základné geograficko-geomorfologické danosti dávajú predpoklady pre rozvoj nasledovných foriem rekreácie:

Turistika

Pohorie Štiavnických vrchov je využívané na pešiu turistiku. Cez obec prechádza zelená turistická trasa.

Turistická trasa Bátorce - Tatárska lúka pod Sitnom - zelená

Trasa je dlhá 22 km, začína na námestí v obci Bátorce v nadmorskej výške 222 m n. m. a končí na Tatárskej lúke pod vrcholom Sitno v nadmorskej výške 906 m n. m.. Jedná sa o náročnú trasu, ktorá vedie prevažne nespevnenými lesnými cestami.

Cykloturistika

V obci sú taktiež podmienky na cykloturistiku. Nachádzajú sa tu cyklotrasy v smere:

- Bátovce a Levice;
- Baďan, Počúvadlo, Prenčov;

Väčšina zaujímavostí je sprístupnená značkovými turistickými chodníkmi a je zaznamenaná aj v turistických mapách. Cykloturisti môžu tiež po vyznačenej regionálnej trase navštíviť pamätihodnosti i zaujímavé miesta v regióne s tým, že tieto trasy nadväzujú na cyklistické cesty v susedných regiónoch.

Cyklistické trasy sú vyznačené i v širších súvislostiach k priľahlému územiu. Ich šírkové usporiadanie je potrebné v projektovej dokumentácii navrhnuť podľa STN 73 6110.

Každodenná krátkodobá rekreácia

Predovšetkým v obecnom športovom areáli /ÚPC J/: športovoherné a voľnočasové aktivity, fitness, futbal, kolektívne športy a obecné podujatia.

Záhradkárstvo - ovocinárstvo, vinohradníctvo, včelárstvo

Je tiež forma relaxácie, pre ktorú ÚPN obce vytvoril predpoklady .Revitalizácia viníc a sádov v lokalitách: Vinská, Kováčová, Krnčiste, Dolná Vinská, Vináre.

Cestovný ruch v mikropriestore obce

Cestovný ruch je interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na jeho realizácii sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú poľnohospodárstvo, priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Predstavuje komplex vzťahov a javov, ktoré výrazne prispievajú k tvorbe pracovných miest, navyše investičné náklady na pracovné miesta sú nižšie než v priemysle.

ÚPN obce ako nástroj pre reguláciu územia má za cieľ vytvárať podmienky a rezervovať územia nielen pre výrobnú sféru, ale podporovať a rozvíjať oblasť rekreácie a turizmu, s prihliadnutím na trvalo udržateľný rozvoj územia, ochranu prírody a vyzdvihnutie kultúrno-historických hodnôt v území. Rekrečný a turistický potenciál obce dáva predpoklady na saturáciu ľudských potrieb v území, za účelom oddychu ,rekreačné bývanie, poľovníctvo, turistika, cykloturistika/. Medzi dôležité intervenčné kroky ÚPN obce patrí , podporovať miestne združenia zamerané na chov včiel, podporovať rozvoj ovocinárstva za účelom obnovy a zachovania starých krajových odrôd, ktoré by okrem produktivity mali i edukatívny význam pre širšie okolie. Členstvo a partnerská spolupráca v rámci združenia miest a obcí Tekov ponúka možnosť rozvoja cestovného ruchu a rekreácie hlavne v oblasti pešej turistiky, cykloturistiky, za účelom budovania prepojujúcich cyklotrás medzi členskými obcami v nadväznosti na sieť cyklotrás s vyšším významom.

Rozvoj vybavenia v obci bude viazaný aj na rast funkcie bývania a program regionálnej turistiky s vhodnými atraktívnymi aktivitami pre dané prostredie.

Katastrálne územie má potenciál pre rozvoj predovšetkým pešej turistiky a horskej cykloturistiky.

V okolí obce sú najvýznamnejšími turistickými cieľmi:

- Banská Štiavnica.
- Rekreačný areál -Počúvadlo
- Štiavnické vrchy-Sitno;
- Kúpalisko -Margita –Ilona;
- Sebechleby- pamiatková rezervácia ľudovej architektúry;

Základným predpokladom pre úspešný rozvoj rekreácie a cestovného ruchu sú nasledovné intervenčné kroky:

1. zvýšiť atraktivnosť a plánovite zhodnocovať rekreačný potenciál obce- rozvoj rekreačného bývania ,individuálnej a víkendovej rekreácie ;
2. podpora rekreačno-športových aktivít;
3. podporovať rozvoj vinohradníctva ovocinárstva /lokalita Vináre, Vinská, Kováčová, Krnčíšte/ , poľovníctva a včelárstva;
4. prezentácia a propagácia miestnych kultúrno-historických pamiatok a zvyklostí;
5. tvorba propagačných materiálov o miestnych zaujímavostiach a pamiatkach;
6. zriadenie priestoru pre umiestnenie propagačných materiálov;
7. služby pre návštevníkov obce;
8. vytvorenie informačno-orientačných tabúl;
9. vybudovanie a údržba značených turistických a cykloturistických trás;
10. podporovať rozvoj obecného športového areálu;
11. podporovať rozvoj cyklodopravy v nadväznosti na dochádzkovú trasu v smere:
 - Bátovce a Levice;
 - Baďan, Počúvadlo, Prenčov;

Poľovníctvo ,rybárstvo

Poľovníctvo

Výkon poľovníctva upravujú vyhlášky:

MPH SR č. 407/2002 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy č. 59/1967 Zb., ktorou sa vydávajú vykonávacie predpisy k zákonu o poľovníctve v znení neskorších predpisov, MPH SR č. 230/2001 Z.z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky č. 172/1975 Zb. o ochrane a o čase, spôsobe a podmienkach lovu niektorých druhov zveri v znení vyhlášky č. 231/1997 Z.z.

MPH SR č. 229/2001 Z.z. o spôsobe kontroly ulovenej zveri, MPH SR č. 222/2001 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky a Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 171/1975 Zb., ktorou sa mení výpočet zveri.

V riešenom území sa nachádzajú poľovné revíry:

1. poľovný revír Roháč Jabloňovce
kód revíru: 532
poľovná oblasť: S XIV Pohronie
2. poľovný revír Lesy Granua
kód revíru: 2573
poľovná oblasť: S XIV Pohronie
3. poľovný revír Bohunice
kód revíru: 2516
poľovná oblasť: JXXXI Štiavnicko - krupinská

V revíri sa nachádza zver jelenia, srnčia, diviacia, v malej miere zajac poľný, bažant, jarabica a kačica. Hojný je výskyt tzv. škodlivej zveri - líšky a kuny skalnej.

Rybárstvo

Právne zásady ochrany rýb na Slovensku zabezpečujú viaceré zákony a vyhlášky:

- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- vyhláška MŽP SR č.24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v zmysle prílohy č. 4 je evidovaných 18 druhov rýb,

- zákon č.139/2002 Z. z. o rybárstve upravuje podmienky ochrany, chovu a lovu rýb a ostatných vodných organizmov tak, aby priamo alebo prostredníctvom ekologických väzieb nedochádzalo k narušeniu vodných ekosystémov a k ohrozeniu genofondu rýb. Zároveň upravuje aj práva a povinnosti fyzických a právnických osôb pri využívaní vôd na ochranu, chov a lov rýb, pôsobnosť štátnej správy na úseku rybárstva ako aj zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona.

- Vyhláška MŽP SR č. 185/2006 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov

Riešené územie spadá do rybárskeho revíru Sikenica č.2.

Číslo revíru: 2-2660-1-1

Organizácia: MsO SRZ Levice

Účel: lovný

Charakter vody: kaprový

Do rybárskeho revíru spadá územie: Čiastkové povodie riečky Sikenica od cestného mosta Mýtne Ludany - Hontianska Vrbica po ústie potoka Štampoch a potok Jablonianka od ústia po ústie Počúvalského potoka, Mýšpotok a Drženický potok (Dubovec), Surdok (Kuťuš), Devičianka, Bokroš, Starý potok, Majere-Uhliská, Pukanský potok, Uhliská, Veterník-Majere, Čankovský potok, Šurda, Ulička, Negýš, Bohunický potok od ústia po pramene. Od cestného mosta Kmeťovce - Žemberovce po obec Krškany je Sikenica súčasťou NPR - zákaz vjazdu motorových vozidiel. Sikenica č. 2 - 2-2660-1-1

Priemyselná výroba a skladové hospodárstvo

V rámci návrhovej časti ÚPN obce došlo k územnému vymedzeniu rozvojových plôch pre miestnu remeselnú malovýrobu a sklady bez kolíznych vzťahov životného prostredia k obytnej zástavby obce s predpokladom, že vývojovo do tejto polohy budú premiestnené aj kolízne prevádzky zo súčasnej obytnej zástavby.

ÚPC K treba vývojovo riešiť ako prevádzkovo kombinované zariadenie remeselnopriemyselnej výroby, skladov a podnikania s príslušnými regulatívami formujúcimi urbanistického a architektonickú koncepciu tohto funkčného bloku. Pritom sledovať zachovanie pôvodne ťažiskovej poľnohospodárskej činnosti podľa možnosti s nadväznou potravinárskou finalizáciou výroby.

V rámci miestnej komunálnej výroby zriadiť v určenej lokalite UPC Z zberový dvor so spracovaním odpadu z rastlinnej výroby, činností v záhradách obce a z lesníckej prevádzky. Vyrobené organické hnojivo následne čiastočne využívať na komerčný odpredaj, čiastočne na zveľaďovanie poľnohospodárskej a lesnej pôdy, na skvalitňovanie verejnej zelene v obci

Tento rozvojový návrh je potrebné riešiť veľmi citlivo so zreteľom na zachovanie charakteru krajiny a tiež krajinnu - ekologickej hodnoty širšieho priestoru.

Poľnohospodárska výroba

Pri obhospodarovaní ornej pôdy rešpektovať navrhované a súčasné prvky ÚSES a sústavu krajinnu - ekologických opatrení.

A) na ochranu poľnohospodárskej pôdy pred eróziou realizovať systém ochranných agrotechnických opatrení (v zmysle § 5 zákona č. 220/2004 Z.z.):

- výsadba účelovej poľnohospodárskej a ochrannej zelene,
- vrstevnicová agrotechnika,
- striedanie plodín s ochranným účinkom,
- mulčovací medziplodina kombinovaná s bezorbovou agrotechnikou,
- bezorbová agrotechnika,
- oševné postupy so striedaním plodín s ochranným účinkom,
- usporiadanie honov v smere prevládajúcich vetrov,

- iné opatrenia, ktoré určí pôdna služba podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy;
- na území s funkciou viníc je prípustné umiestniť len vinohradnícke stavby (hajlochy, pivnice) za účelom spracovania úrody a výroby vína, prípadne individuálne rekreačné a hospodárske objekty do 80,0 m² zastavanej plochy pre ubytovanie prechodného charakteru, alebo pre verejné stravovanie menšieho rozsahu;

B) uprednostniť poľnohospodársku výrobu na menších parcelách PPF, jednotlivé parcely oddeliť medzami (pásmi TTP) resp. vhodnými drevinami, a tak umožniť rozmanitejšiu štruktúru krajiny, ktorá by poskytovala viacero možností pre úkryt, hľadanie potravy a rozmnožovanie živočíchov, čo by podporilo zvýšenie biodiverzity v krajine a úživnosť poľovného revíru. Podporovať rozvoj miestnych poľnohospodárskych fariem v rámci prípustných limitov pritom sledovať zachovanie pôvodne ťažiskovej poľnohospodárskej činnosti podľa možnosti s nadväznou potravinárskou finalizáciou výroby.

Lesné hospodárstvo

Pre ochranu a využívanie lesného pôdneho fondu platia opatrenia stanovené v Lesnom hospodárskom pláne SR.

V území je sledované:

- zachovať a posilňovať systém miestnych ekosystémov.

V rámci ÚPN obce územne bližšie konkretizovať koncepčné zámery krajinotvorby s tvorbou ucelených lesíkov.

V zmysle § 5 ods. 2 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch pri využívaní lesných pozemkov na iné účely ako na plnenie funkcií lesov sa chránia lesné pozemky najmä v ochranných lesoch (§ 13) a v lesoch osobitného určenia (§ 14).

Podľa § 10 zákona o lesoch ochranné pásmo lesa tvoria pozemky do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

V zmysle § 12 zákona o lesoch sa rozlišujú nasledovné kategórie lesov:

- ochranné lesy,
- lesy osobitného určenia,
- hospodárske lesy.

Lesy v k.ú. obce spadajú do LHC Bohunice.

Lesné porasty sú zaradené do kategórie hospodárskych lesov. Hospodárske lesy sú lesy, ktoré nie sú ochrannými lesmi alebo lesmi osobitného určenia a ktorých účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov. Lokálne sa vyskytujú i ochranné lesy, plošne, ale i v súvislejších lesných celkoch.

Povinnosti pri ochrane lesa ú zakotvené v § 28 zákona o lesoch.

Navrhované ciele a zásady riešenia:

1. vytvárať pracovné príležitosti ako základný prvok stability sídla;
2. podporovať rozvoj malého a stredného podnikania (ÚPC K,L,M,N);
3. zachovanie vinárskej tradície – rekultivácia areálových viníc a starých viníc;
4. vytvoriť predpoklady pre vznik ovocných sádov s typickými krajovými odrodami, vytvoriť územno-priestorové predpoklady pre chov včiel v súlade so zachovaním ekostabilizačných prvkov v krajine;
5. areál bývalej stolárskej dielne ÚPC K revitalizovať s využitím súčasnej infraštruktúry na moderné prosperujúce výrobné spoločnosti.
6. Podporovať rozvoj miestnych poľnohospodárskych fariem v rámci prípustných limitov.

10. Kultúrne a historické pamiatky, pozoruhodnosti a archeologické náleziská

Objekty pamiatkového fondu

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v obci Jabloňovce eviduje v Ústrednom zozname pamiatkového fondu nehnuteľné národné kultúrne pamiatky:

- Kostol s areálom, evanjelický, č. ÚZPF 1606/1-3, na cintoríne, neskorogotický, p. č. 1 a 4, s objektovou skladbou: 1. kostol, 2. opevnenie kostola, 3. náhrobky empírové.
- Dom ľudový, č. ÚZPF 2499, kamenný, polovica 19. storočia, p. č. 104.
- Dom ľudový, č. ÚZPF 2500, kamenný, koniec 19. storočia, p. č. 101.
- Dvor roľnícky, č. ÚZPF 11 911/1-3, materiál kameň, hlina, koniec 19. storočia, p. č. 55, s objektovou skladbou: 1. dom ľudový, 2. stodola, 3. bránka.

V bezprostrednom okolí nehnuteľnej kultúrnej pamiatky nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky. Bezprostredné okolie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky je priestor v okruhu desiatich metrov od nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, desať metrov sa počíta od obvodového plášťa stavby, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je stavba, alebo od hranice pozemku, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je pozemok (§ 27 ods. 2 pamiatkového zákona).

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky vypracoval podklad na vyhlásenie pamiatkovej zóny Horné Jabloňovce s cieľom chrániť a usmerňovať historické sídelné usporiadanie v katastrálnom území Horné Jabloňovce. Pamiatkový úrad zotrváva na opodstatnenosti zámeru chrániť a usmerňovať historické sídelné usporiadanie v katastrálnom území Horné Jabloňovce, preto bol návrh predložený i Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky ako orgánu príslušnému na konanie podľa § 17 ods. 2 zákona.

V pamiatkovej zóne, v súčasnosti určenej na vyhlásenie, sa okrem nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok nachádza i niekoľko pamätihodností, a to objekty autentické, s výraznejšími architektonicko-pamiatkovými hodnotami (k.ú. Horné Jabloňovce a k. ú. Dolné Jabloňovce), rímskokatolícky kostol Všetkých svätých z druhej polovice 18. storočia, Tolerančná zvonica z roku 1782.

Z hľadiska ochrany archeologických nálezov a situácií je potrebné rešpektovať nasledovné:

1.) Ku všetkým rozhodnutiam iných orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ktorými môžu byť dotknuté záujmy chránené pamiatkovým zákonom, sa vyžaduje záväzné stanovisko krajského pamiatkového úradu. Orgán štátnej správy a orgán územnej samosprávy, ktorý vedie konanie, v ktorom môžu byť dotknuté záujmy ochrany pamiatkového fondu, môže vo veci samej rozhodnúť až po doručení právoplatného rozhodnutia alebo záväzného stanoviska orgánu štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu.

2.) V prípade nevyhnutnosti vykonania archeologického výskumu za účelom záchrany archeologických nálezov alebo nálezových situácií predpokladaných v zemi na území stavby o archeologickom výskume a podmienkach jeho vykonania rozhodne v samostatnom rozhodnutí podľa § 35 ods. 7, § 36 ods. 3 a § 39 ods. 1 pamiatkového zákona krajský pamiatkový úrad.

3.) V prípade zistenia archeologického nálezu mimo povoleného pamiatkového výskumu je nálezca povinný oznámiť to krajskému pamiatkovému úradu priamo alebo prostredníctvom obce. Oznámenie o náleze je nálezca povinný urobiť najneskôr na druhý pracovný deň po nájdení. Nález sa musí ponechať bez zmeny až do obhliadky krajským pamiatkovým úradom alebo ním poverenou odborne spôsobilou osobou, najmenej však tri pracovné dni odo dňa oznámenia nálezu. Do obhliadky krajským pamiatkovým úradom je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchranu nálezu, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu. Archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu. Nález, ktorý je strelivo alebo munícia pochádzajúca pred roku 1946, môže vyzdvihnúť iba pyrotechnik Policajného zboru.

4.) Podľa § 40 ods. 10 pamiatkového zákona v prípade, ak k nálezu nedošlo počas pamiatkového výskumu alebo počas nepovolenej činnosti, má nálezca právo na náhradu výdavkov súvisiacich s ohlásením a ochranou nálezu podľa § 40 ods. 2 a 3 pamiatkového zákona. Podľa § 40 ods. 11 pamiatkového zákona Pamiatkový úrad rozhodne o poskytnutí nálezného a poskytne nálezcovi nálezné v sume až do výšky 100 % hodnoty nálezu. Hodnota nálezu sa určuje znaleckým posudkom.

Tieto podmienky sú súčasťou záväznej časti.

Charakteristika pamiatkových hodnôt

Horné Jablonoce sú pôvodne cestnou radovou dedinou, usporiadanie zástavby vo vyšnej časti ústiacej v priestranstve pod areálom kostola je rozvoľnené. Zástavbu z uličnej strany pozemku vymedzuje obytný roľnícky dom, zo zadnej strany hospodárske objekty - stodoly (pajty). Obec ako celok je však skupinový cestný typ. Prevažujúcou formou je pravidelná forma zástavby na dlhých, úzkych parcelách, mimo uličného priestoru je zástavba dvora nepravidelná, jej forma vyplýva z lokálnych územných podmienok. Typickým znakom regionálneho staviteľstva je dispozícia domu s otvoreným gánkom.

Os urbanistického celku ústi k záveru, ktorý tvorí areál evanjelického, pôvodne rímsko-katolíckeho kostola, vymedzený kamenným obranným múrom. Nadväznosť zástavby na areál kostola, neporušená zásadnými zmenami je hodnotným príkladom vývoja sídelnej formy, ustálenej na prelome 19. a 20. storočia.

Charakteristika spôsobu zástavby, pôdorysná dispozícia (historický pôdorys), vývoj a súčasný stav parcelácie v navrhovanej pamiatkovej zóne

Jadro zástavby obce tvorí jednostranná radová zástavba, situovaná popri hlavnej ulici. Morfológia terénu umožnila jej pravidelné rozvinutie len zjednej strany ulice, protiľahlú stranu tvorí zráz a údolie toku Jablonočky, kde vznikli len samostatné solitérne usadlosti (napr. č. 57, 51, 32).

Charakteristická roľnícka usadlosť pozostáva z obojstrannej zástavby na pozemku - obytného domu, previazaného s hospodárskou časťou (maštale, šopa), a samostatnej stavby sýpky (komora). Pozemky usadlostí sú ukončené objektom stodoly (pajta), prístupnej z vonkajšej obvodovej komunikácie. Pozemok voči ulici vymedzovali brány s bráničkou, vytvorené z kameňa a zdobené ornamentikou. Bráničky pre peších mohli viesť priamo do stĺpového pod- stenia pri dlhej (dvorovej) fasáde domu.

Štruktúra pozemkov radovej zástavby v celom rozsahu alebo s redukovaním sa opakuje pri zástavbe v rozvoľnenom usporiadaní.

Parcelácia sa vymedzila v starších obdobiach vývoja obce a ustálila sa vybudovaním obytných a hospodárskych objektov z trvanlivého materiálu (pieskovcový kameň).

Priestorové členenie vlastného domu tvorilo členenie: predná obytná izba (chyža) - pitvor s ohniskom (tu aj vstup do objektu) - zadná izba - komora - šopa, kôlna alebo maštal'.

Jednotlivé objekty významné z hľadiska zachovania pamiatkových hodnôt sú vyznačené v mapovej prílohe ako „objekty autentické, s výraznejšími pamiatkovými hodnotami“; patria k nim domy č. 8, 15, 31, 44.

Národná kultúrna pamiatka - Kostol s areálom vymedzuje severnú stranu zastavaného územia (intravilánu) Horných Jablňoviec. Celok areálu je voči obci vyvýšenou polohou, za ktorou nadväzuje voľná krajina Štiavnických vrchov, stúpajúca ku kóte Sebetina (411 m n. m.).

Zástavba nadväzujúca na kostol má odlišné usporiadanie: je rozvoľnená popri rozvetvených trasách miestnych komunikácií. Jednotlivé domy si zachovávajú tradičné hĺbkové usporiadanie. Chýba však uzavretie pozemku stodolou, na prídomovú časť pozemku nadväzujú záhrady.

- Hmotová skladba, urbanistická kompozícia a rozsah zachovania historickej štruktúry
Roľnícke domy sú jednopodlažné, jednotraktové, spravidla podpivničené, zastrešené sedlovou alebo pultovou strechou.

V území navrhovanej pamiatkovej zóny je urbanistická kompozícia

- pravidelná, radová, s opakovaním umiestnenia stavieb a spôsobom zastavania pozemku,
- rozvoľnená podľa podmienok usporiadania terénu.

Vrcholný bod zástavby tvorí sakrálny obvod - areál kostola, fary a cintorína. Stav a rozsah zachovania je autentický, bez zásadných zmien. Identifikovateľný je zánik niekoľkých objektov, po jednom z nich ktorého ostalo zachované podpivničenie.

- Dominanty a výškové zónovanie jednotlivých blokov zástavby

Dominantou zástavby je objekt kostola, umiestnený vo vymedzenom areáli, rozšírenom o objekt fary. Ostatná zástavba obytných domov má zjednocujúce znaky, niektoré objekty majú dominantnejšie postavenie z dôvodu solitérneho umiestnenia.

Typické výškové zónovanie je prízemné (jednopodlažné) s podpivničením a bez využitia podkrovia. Pri rekonštrukcii objektov je možné využiť podkrovia.

- Silueta, panoráma územia

Panoráma pamiatkovej zóny je celistvo vnímateľná v diaľkových pohľadoch smerom od východu, od cesty na Baďan (okr. Banská Štiavnica). V tomto pohľade je kompaktné rozvinutá panoráma radovej jednostrannej zástavby, mierne stúpajúcej smerom na sever a gradujúcej areálom evanjelického kostola. Tento urbanistický celok je ďalej previazaný so svojim krajinným okolím. Diaľkový pohľad predstavuje významnú pamiatkovú hodnotu, dokumentuje špecifické usporiadanie vidieckeho sídla bez zásadného narušenia jeho pamiatkových hodnôt.

Významné pohľady sú takisto vnútri vymedzeného územia - jednak ich vytvára urbanistická situácia zástavby. Významné pohľady na areál národnej kultúrnej pamiatky Kostol s areálom sa otvárajú v smere vyústenia hlavnej ulice pod areál kostola. Umožňuje ich rozvoľnené usporiadanie zástavby a umiestnenie pamiatky v dominantnej polohe najvyššieho miesta zástavby.

- Vyhodnotenie pamiatkových hodnôt a odôvodnenie ich ochrany Významný pamiatkový potenciál tvorí:

- typ osídlenia - typ radovej dediny,
- historická parcelácia - úzke pozdĺžne parcely,
- radenie objektov v jednostrannej uličnej zástavbe; vo vyššej časti rozvoľnené usporiadanie, rozvinuté na sieti miestnych komunikácií nadväzujúcich na areál kostola,
- typ zástavby - radová uličná (jednostranná) v kombinácii s rozvoľnenou zástavbou,
- typ dvora v pravidelnej jednostrannej zástavbe, dvor uzatvára hospodárska stavba (stodola) postavená naprieč dvorom,
- forma zástavby dvora - jednotraktový typ usadlosti, t.j. obytný dom spojený s hospodárskou časťou pod spoločnou strechou, situovaný v prednej časti pozemku a orientovaný štítovou stranou kolmo ku komunikácii,
- hmotová skladba-jednopodlažné objekty,
- typ strešnej konštrukcie (strešná krajina) - valbové a sedlové zastrešenie objektov,
- charakteristický uličný parter - vstup do pivnice situovanou pod prednou izbou

- dominantná národná kultúrna pamiatka - Kostol s areálom, ktorý pozostáva z opevneného areálu s obranným múrom, vstupnou bránou a drevenou zvonnicou,
- výnimočná urbanistická situácia, vyplývajúca z daností terénu s dominantným návrším, 1) urbanisticko-priestorové usporiadanie vidieckej zástavby;
- zachované príklady regionálnej ľudovej architektúry (obytné a úžitkové stavby);
- zeleň verejných priestranstiev a cintorína, zeleň priedomí a záhrad;
- bezprostredné a širšie prírodno-krajinné zázemie sídla (poľnohospodárska pôda, lúky, vegetácia).

Horné Jabloňovce sú v regióne Hont hodnotným príkladom typu radovej dediny (ako najrozšírenejší typ v regióne), pričom zástavbu zjednej strany (uličnej) vymedzujú domy a zo zadnej strany hospodárke objekty - stodoly. Lokalizácia stodôl v zadnej časti v rámci hospodárskeho dvora súvisela predovšetkým s urbanistickým vývojom sídla a s terénymi podmienkami — prístupom k obhospodarovateľnému pozemkom. Jednostrannú radovú uličnú zástavbu ukončuje zo severnej strany rozvoľnená zástavba v priestranstve pod areálom kostola (NKP), umiestneného v najvyššej polohe s kamenným obranným múrom.

Nadväznosť radovej zástavby roľníckych dvorov na areál kostola je z urbanistického hľadiska hodnotným príkladom vývoja sídelnej formy a zástavby v tomto regióne. Horné Jabloňovce si v základe zachovali podobu objektivej skladby a jednoduchý dedinský urbanizmus, ustálený v tomto prípade na prelome 19. a 20. storočia. Väčšina objektov si zachovala pôvodné priestorové a objemové členenie dispozície a mnoho objektov má zachovaný aj architektonický výraz s minimálnymi zásahmi.

Významnú hodnotu urbanistickej štruktúry Horných Jabloňoviec tvorí ich krajinárska hodnota, zakomponovanie jednostrannej uličnej zástavby spolu s areálom kostola do prírodnej krajiny, vnímateľnej aj v súčasnosti v nenarušenej primárnej podobe od cesty smerom na Baďan (naproti Horným Jabloňovciam z východnej strany). Krajinný kontext Horných Jabloňoviec z hľadiska atraktivity možno hodnotiť veľmi vysoko. Kotlina s potokom Jabloňovka, okolitá krajina s pahorkami, obklopená listnatými lesmi, poľnohospodárskou vidieckou krajinou s príjemnou hustotou osídlenia.

Z hľadiska siluety a panorámy je umiestnenie zástavby územia veľmi atraktívne a hodnotné. Vďaka konfigurácii terénu sa otvára viacero pohľadov a priehľadov, predovšetkým od cesty smerom na Baďan, odkiaľ je vnímateľná celá zástavba Horných Jabloňoviec s dominantou pahorku, na ktorom je situovaný areál kostola ukončujúci zástavbu.

Účelom je zabezpečiť ochranu územia s historickým sídelným usporiadaním, ktoré má tiež charakter kultúrnej krajiny s pamiatkovými hodnotami (§ 17 ods. 1 zákona o ochrane pamiatkového fondu).

Obec predstavuje urbanistickú štruktúru so zachovaným historickým sídelným usporiadaním, podstatným zachovaním historického stavebného fondu, a nenarušeným previazaním celku zástavby s krajinným okolím. Celok je zachovaný v málo pozmenenej podobe, bez narúšania devastáčnými zásahmi.

Cieľom je zabezpečiť ochranu a usmerňovať činnosti tak, aby chránili, zachovávali, obnovovali a usmernene využívali významné historické, spoločenské, krajinné, urbanistické, architektonické a výtvarné pamiatkové hodnoty v záujme ich pretrvania do budúcnosti.

Návrh zásad ochrany územia - všeobecné podmienky ochrany

Všeobecné podmienky ochrany vo vzťahu k zástavbe

- Činnosti na území obce nesmú narušiť pamiatkové hodnoty.
- Rešpektovať územie s jeho usporiadaním, štruktúrou a objektovou skladbou ako stabilizované, so zameraním na využívanie jestvujúceho potenciálu v jeho typickosti a jedinečnosti.
- Zachovať funkčné využitie územia na bývanie, s doplnkovým využitím občianska vybavenosť, prednostne viazané na jestvujúci stavebný fond v území.

- Zachovať pomer zastavania v území, vytvorený pravidelným a rozvoľneným umiestnením objektov popri uliciach a iných miestnych komunikáciách.
- Prípadná výstavba nových stavieb je prípustná na mieste zaniknutej zástavby, musí vychádzať z princípov historickej parcelácie a výškového usporiadania zástavby v konkrétnom mieste.
- Nové trvalé alebo dočasné úžitkové alebo účelové stavby v dvorových častiach pozemkov musia byť len sekundárne voči hlavnej stavbe na pozemku. Tieto stavby musia vychádzať z jestvujúceho usporiadania parcelácie a radenia objektov.

Zachovanie, údržba a regenerácia objektovej skladby

- Zachovať princíp vytvorenia územného usporiadania časti obce ako pravidelného a rozvoľneného urbanistického celku, gradujúceho k areálu evanjelického kostola.
- Rešpektovať národné kultúrne pamiatky, objekty s pamiatkovou hodnotou a ďalšie historické objekty ako spoluvytvárajúce pamiatkové hodnoty, ktoré sú predmetom ochrany.
- Zachovávať objemovo-priestorové usporiadanie, podlažnosť, tvary zastrešenia, dispozičné riešenie, výraz, typickú farebnosť historických objektov.
- Rešpektovať pôvodné funkčné využitie objektov stodôl (pajty), využívať ich len v pôvodnej poľnohospodárskej alebo príbuznej funkcii, nemeniť objekty na obytné.
- Úpravu objektov, ktorých pamiatkové hodnoty sú zotreté (napr. architektonické členenie, osovosť fasády a pod.) upraviť tak, aby exteriérový výraz objektu rešpektoval okolité prostredie s pamiatkovými hodnotami.
- Objekty a iné nehnuteľnosti, ktoré nemajú individuálne pamiatkové hodnoty, nesmú výrazom a farebnosťou svojho exteriéru narušovať charakter pamiatkového územia.

Zachovanie, údržba a regenerácia výškového a priestorového usporiadania objektov

1. Rešpektovať národné kultúrne pamiatky a zachovaný stavebný fond s pamiatkovými hodnotami ako podstatnú zložku stavebného fondu územia.
2. Zachovať, udržiavať a využívať stavebný fond v území v súlade s pôvodnou funkciou, bez požiadaviek na neadekvátne zmeny funkcií a s negatívnym dôsledkom na stavebnú podstatu a dispozíciu historických objektov.
3. Nenadstavovať objekty o ďalšie samostatné podlažia.
4. Limitovať prípadné využitie podkrovia bez nárokov na vytváranie vikierov alebo iných konštrukcií, výrazne zvyšujúcich objekty.

Zachovanie, údržba a regenerácia prvkov interiéru a uličného parteru

1. Udržiavať verejné priestranstvá a poloverejné priestory v dobrom technickom, prevádzkovom a estetickom stave.
2. Odstrániť alebo eliminovať rušivé a hodnote prostredia neadekvátne zásahy;
3. Riešenie technického vybavenia musí byť v súlade s ochranou pamiatkových hodnôt jednotlivých objektov a prostredia.

Zachovanie, údržba a regenerácia charakteristických pohľadov, siluety a panorámy územia

1. Zachovať významné a charakteristické diaľkové aj lokálne pohľady na historické sídelné usporiadanie a na areál národnej kultúrnej pamiatky Kostol s areálom.
2. Opatreniami v oblasti starostlivosti o zeleň zachovávať charakteristické pohľady a panorámy.
3. Vylúčiť umiestňovanie stavieb, iných objektov, prevádzkových a technických zariadení alebo výsadbu zelene, ktoré narušia ustálené usporiadanie apohľadové kužele k pamiatkovej zóne a národnej kultúrnej pamiatke.

Zachovanie, údržba a regenerácia archeologických nálezísk

Rešpektovať a dodržiavať postup určený zákonom o ochrane pamiatkového fondu pred prípravou a projektovaním zámerov v území.

Zachovanie, údržba a regenerácia ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt

1. Primerane uplatňovať v spoločenskej, hospodárskej a riadiacej praxi (napr. bežný každodenný život, cestovný ruch, výkon verejnej správy obce) historickú tradíciu a kultúrne dedičstvo obce.
2. Rešpektovať plochy záhrad a ostatných celkov verejnej a súkromnej zelene ako súčasti stabilizovaného usporiadania územia.
3. Vykonávať priebežnú údržbu plôch záhrad a ostatnej zelene; vykonávať odbornú starostlivosť o dreviny a ostatné prírodné prvky v území.

Požiadavky na ochranu, obnovu a prezentáciu zelene

Pri všetkých plochách zelene na verejných priestranstvách zabezpečiť pravidelnú údržbu na primeranej odbornej úrovni. Nové výsadby a akékoľvek úpravy zelene nad rámec bežnej údržby (teda všetky také, ktoré zasahujú do plošného a priestorového usporiadania územia), musia byť vykonávané koncepčne, na základe projektovej dokumentácie.

11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie)

V riešenom území obce Jabloňovce sa nenachádzajú významné paleontologické náleziská a ani skalné výtvory, či krasové územia.

12. Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie)

Zaťaženie prostredia hlukom a vibráciami

Negatívny vplyv na sídlo má prítomnosť cesty III. triedy, III/1587, ktorá prechádza zastavaným územím obce. Uvedená cesta je zdrojom hluku a vibrácií.

Ochranu obyvateľstva pred nadmerným hlukom a vibráciami rieši Vyhláška MZ SR č.549/2007 Z. z. o ochrane zdravia ľudí. Prístupná hodnota hluku od roku 2006 je 60 dB pre dennú dobu a 50 dB pre nočnú dobu.

Žiarenie a iné fyzikálne polia

Rádioaktivita

Problematika rádioaktívneho ožarovania obyvateľstva je v ostatných rokoch vo svete i v Slovenskej republike predmetom zvýšenej pozornosti. Dôvodom je značná radiačná záťaž, podmienená umelými i prírodnými zdrojmi a nové poznatky hodnotenia ionizujúceho žiarenia. Z celkového rádioaktívneho žiarenia, ktoré voľne pôsobí na obyvateľstvo, viac ako dve tretiny tvoria prírodné rádioaktívne zdroje. Z nich radón sa podieľa 47 % na skladbe priemerného ročného efektívneho dávkového ekvivalentu ožarovania obyvateľstva (Vedecký výbor OSN pre otázky ožarovania, New York, 1988).

Najzávažnejším prírodným zdrojom žiarenia je radón-222 a jeho dcérske produkty rozpadu. Je to karcinogén, ktorý sa podieľa na vzniku rakoviny pľúc až desiatimi percentami. Zdrojovým objektom radónu sú väčšinou hlbšie pôdne horizonty a horniny s obsahom rádia-226, ktorého rozpadom Rn-222 vzniká. Z hĺbky sa radón rôznym spôsobom a rôznymi prísunovými cestami (neotektonické netesné zlomy, priepustné horniny, drvené zóny hornín, atď.) dostáva v pôdnom vzduchu, vode alebo v stavebných materiáloch do obytných priestorov.

Podľa mapového portálu ŠGÚ Dionýza Štúra spadá takmer celé k.ú. Horné a k.ú. Dolné Jabloňovce do územia so stredným radónovým rizikom (63,0%). (vid'. výkres č.4)

13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov

Z environmentálneho hľadiska možno považovať za stresové:

Erózia pôdy

Medzi významnejšie exogénne geodynamické javy v záujmovom území môžeme zaradiť predovšetkým plošnú eróziu, vertikálnu (výmoľovú) eróziu a presadanie spraší. Plošná a vertikálna erózia sa výraznejšie prejavuje v západnej časti katastrálneho územia. Podľa vybraných geodynamických javov sú v tejto oblasti sedimenty náchylné na presadanie. Zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (§ 5 ochrana poľnohospodárskej pôdy pred eróziou) je v pôsobnosti od roku 2004. Sú v ňom určené protierózne opatrenia. V zhode s týmto zákonom je každý užívateľ poľnohospodárskej pôdy povinný vykonávať trvalú a účinnú protieróznú ochranu poľnohospodárskej pôdy vykonávaním ochranných opatrení podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy (§ 5, odstavec 2). Pôdoochranné opatrenia sú zamerané na zachovanie kvalitatívnych vlastností a funkcií pôdy a na jej ochranu pred poškodením a degradáciou.

V riešenom území sa potencionálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- *ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou* – žiadna až slabá erózia
- *ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou* - stredná, silná a extrémna /vid'. výkres č.4/
- *náchylnosť celého k. ú. na zosúvanie* - je slabá (Atlas krajiny SR, 2002, str. 282) /Zdroj: podnemapy.sk/

Podľa vyjadrenia Ministerstva životného prostredia SR – Odbor štátnej geologickej správy a Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra nie sú v predmetnom území zaregistrované zosuvy. V predmetnom území sú evidované staré banské diela /iný druh objektu (7)/ v zmysle § 35 ods.1, zákona č. 44/1988, nie sú evidované svahové deformácie.

V území sa nachádza ložisko nevyhradeného nerastu LNN (4456) - Horné jabloňovce - stavebný kameň. Predmetné územie nie je určené ako prieskumné územie pre vyhradený nerast. V území je potrebné rešpektovať jestvujúce rigoly.

Kvalita ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok.

V obci Jabloňovce sa veľké zdroje znečistenia ovzdušia nenachádzajú.

Obec nie je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok. Kvalita ovzdušia v obci nebola meraná.

Poškodenie bioty

Biota zahŕňa všetky živé organizmy vo vymedzenom priestore. K poškodzovaniu bioty dochádza vplyvom aj prírodných činiteľov. V tejto časti sú uvedené najmä tie, ktoré súvisia s činnosťou

človeka v krajine a ktoré poškodzujú najmä pôvodné druhy rastlín a živočíchov, z ktorých mnohé sú predmetom ochrany prírody.

Medzi dôsledky hospodárskej činnosti človeka patrí aj napr. znižovanie plochy pôvodných a prirodzených biotopov, ich fragmentácia resp. ich zničenie. Zároveň tieto plochy pôvodných biotopov boli resp. sú nahradzované umelými človekom vytvorenými biotopmi, ktoré boli obsadené nepôvodnými druhmi organizmov, či už zámerne (napr. cieľavedomé pestovanie poľnohospodárskych kultúr) alebo sekundárne prenikaním agresívnejších druhov, ktoré vytlačili resp. vytláčajú pôvodné druhy organizmov. Dôsledkom tohto procesu je postupné znižovanie biodiverzity v krajine až po vymiznutie niektorých druhov.

K poškodzovaniu bioty v súčasnosti dochádza aj sekundárnymi stresovými zdrojmi, ktoré sú spojené so zavádzaním intenzívnej poľnohospodárskej výroby, zakladaním nových urbanizovaných plôch (najmä výstavbou objektov bývania, dopravy a priemyselnej výroby) a to znečisťovaním ovzdušia, pôdy a vody ako základných zložiek životného prostredia živých organizmov.

V riešenom území k najrozsiahlejšiemu poškodzovaniu bioty došlo vplyvom zavádzania intenzívnej poľnohospodárskej výroby. Súčasťou tohto procesu bolo odvodnenie, melioračné a regulačné úpravy územia, následkom ktorých došlo k zmene aj vodných pomerov v krajine.

Postupné rozširovanie plôch poľnohospodárskej pôdy sa uskutočňovalo najmä na úkor prirodzených lúčnych a lesných spoločenstiev.

Biota v riešenom území je ohrozovaná a poškodzovaná aj existujúcimi barierovými objektmi, ktoré ohrozujú najmä živočíchy. Sú to predovšetkým nadzemné elektrovedy a dopravné koridory.

Nadzemné elektrovedy spôsobujú zranenie resp. uhynutie vtákov v dôsledku nárazu počas letu alebo zásahu elektrickým prúdom. Pri novobudovaných elektrovedoch resp. pri rekonštrukcii existujúcich je potrebné vykonať technické opatrenia na zabránenie úhynu vtákov.

Cestná doprava spôsobuje zranenie resp. úhyn ďalších druhov živočíchov (najmä obojživelníkov, plazov a cicavcov) v dôsledku nárazu. Kosenie okrajov ciest výrazne znižuje toto riziko.

Pôvodná biota je poškodzovaná aj využívaním niektorých foriem hospodárenia napr. v lesnom hospodárstve je to holorubný spôsob obnovy, celoplošná príprava pôdy a pestovanie nepôvodných druhov drevín akými sú napr. agát biely a topoľ šľachtený.

Biota je poškodzovaná aj vplyvom používania rôznych chemických látok v poľnohospodárskej i lesohospodárskej činnosti, znečisťovaním pôdy a vody odpadovými vodami, nelegálnymi skládkami.

III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Vplyvy na obyvateľstvo - počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napr. podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí), iné vplyvy

Negatívne vplyvy predkladanej dokumentácie, ktorou je návrh ÚPN obce Jabložovce na obyvateľstvo, na jeho zdravotný stav, na sociálne a ekonomické dôsledky, na možné zdravotné riziká, na prípadné narušenie kvality života a vplyvy na susedné obce nepredpokladáme.

Úlohou dokumentu je zosúladiť záujmy obyvateľov obce, ktorými sú predovšetkým záujmy orientované do nových plôch určených na výstavbu s ochranou prírody a krajiny. Okrem ochrany prírody je potrebné mať na zreteli ochranu poľnohospodárskej pôdy, elimináciu negatívnych javov sprevádzajúcich dopravnú väzbu v území, chýbajúcu skládku biologického odpadu (kompostáreň) so zberovým dvorom druhotných surovín.

Hlavným cieľom je vytvorenie územnoplánovacej dokumentácie, ktorá bude komplexne riešiť územný rozvoj obce a bude po schválení záväzným dokumentom pre obec, obyvateľov obce a ostatných účastníkov procesu povoľovania a realizácie plánovaných zámerov územného rozvoja obce.

2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery

Návrh riešenia ÚPN obce Jabložovce nemá vplyv na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery. V predmetnom území sú evidované staré banské diela /iný druh objektu (7)/ v zmysle § 35 ods.1, zákona č. 44/1988, nie sú evidované svahové deformácie. V území sa nachádza ložisko nevyhradeného nerastu LNN (4456) - Horné jabložovce - stavebný kameň.

V návrhu ÚPN obce nie je plánovaný taký rozvojový zámer, ktorý by mal priamy vplyv na geodynamické a geomorfologické procesy.

3. Vplyv na klimatické pomery

Realizáciou rozvoja podľa navrhovanej ÚPD sa predpokladá skvalitnenie životného prostredia v obci. Pri realizácii navrhovaných opatrení sa očakávajú zlepšenia mikroklimatických pomerov v riešenom území. Návrh v zmysle zákona č.148/2014 vytvára predpoklady na zmiernenie dopadu klimatických zmien na riešené územie.

Územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na sídelné prostredie obce Jabložovce.

Opatrenia voči častejším a intenzívnejším vlnám horúčav:

- koncipovať urbanistickú štruktúru obce tak, aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu; zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v obci osobitne v zastavanej centrálnej časti;
- zabezpečiť a podporovať obmedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napríklad vhodnou orientáciou stavieb k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, tienením transparentných výplní ;
- podporovať a využívať vegetáciu, svetlé a odrazové povrchy na budovách a v dopravnej infraštruktúre;
- zabezpečiť a podporovať aby boli dopravné a energetické technológie, materiály a infraštruktúra prispôbené meniacim sa klimatickým podmienkam;
- vytvárať a podporovať vhodnú mikroklimu pre chodcov a cyklistov v obci- realizácia lipovej aleje ako dopravnovo-vegetačnej spojnice medzi oboma časťami obce;
- zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov v obci;
- zabezpečiť a prispôsobiť výber drevín pre výsadbu v obci meniaci sa klimatickým podmienkam;

- vytvárať komplexný systém plôch zelene v obci v prepojení do kontaktných hraníc obce a do príľahlej krajiny.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu silných vetrov a víchríc:

- zabezpečiť a podporovať výsadbu lesa, alebo spoločenstiev drevín v extraviláne obce;
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu statickej a ekologickej stability stromovej vegetácie;
- zabezpečiť dostatočnú odstupovú vzdialenosť stromovej vegetácie od elektrického vedenia;
- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii /výsadba vetrolamov, živých plotov, aplikácia prenosných zábran /.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha:

- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody;
- zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodovej sieti obce;
- realizovať opatrenia na voči riziku lesných požiarov;
- podporovať a zabezpečovať zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok:

- podporovať a zabezpečiť udržiavanie a rozširovanie plôch s vegetáciou lesných spoločenstiev;
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľaduplne k životnému prostrediu;
- zabezpečiť a podporovať infiltračnú kapacitu územia diverzifikovaním štruktúry krajinej pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v zastavanom území;
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v obci;
- zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí;
- odtokové pomery usmerňovať pomocou drobných hydrotechnických opatrení;
- podporovať a udržiavať sieť lesných ciest s účinnou protipovodňovou ochranou.

Nepredpokladáme, že by realizáciou zámerov v návrhu ÚPN obce Jabložovce došlo k negatívnym vplyvom na klimatické pomery v území. Nie sú ani navrhované také aktivity, ktorých realizáciou by došlo napr. k výrubu lesných pozemkov. Navrhujeme zachovať lesný porast, zrealizovať dosadbu absentujúcej líniovej zelene popri spevnených a nespevnených komunikáciách, doplniť ochrannú a izolačnú zeleň, ktorá môže klimatické pomery zlepšiť. V konečnom dôsledku nezasahujeme do prírodného prostredia, ktoré charakterizuje typický krajinný ráz obce.

4. Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií)

Na kvalitu ovzdušia v súčasnosti najviac vplyva doprava v území obce, ktorú reprezentuje cesta III. triedy, III/1587 a zvyšné miestne a účelové komunikácie, sprístupňujúce objekty, plochy a veľkobloky poľnohospodárskej pôdy v riešenom území.

Obec nie je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok. Vo vykurovacom období je ovzdušie znečisťované splodinami fosílnych palív z objektov.

V riešenom území obce Jabložovce sa veľké zdroje znečistenia **nenachádzajú**.

Návrh ÚPN obce Jabložovce nemá vplyv na množstvo a koncentráciu emisií a imisií v ovzduší. Predmetom riešenia ÚPN nie sú funkcie, ktoré by priamo vplývali na množstvo a koncentráciu emisií a imisií v ovzduší.

5. Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby)

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na vodné pomery, ale vytvára predpoklady pre ochranu inundačného územia vodných tokov a vytvára podmienky pre:

- prirodzené meandrovanie vodných tokov;
- spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia;
- dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe je potrebné v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia), akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať na závlahu pozemkov, respektíve kontrolovane vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky.

Návrh ÚPN obce nebude mať negatívny vplyv na vodné pomery v zmysle jej kvality, režimov, odtokových pomerov a zásob, prípadne aj iných charakteristík pre podzemné a povrchové vody.

Opatrenia:

- zabezpečiť bezproblémové napojenie navrhovaných lokalít kvalitnou pitnou vodou zo skupinového vodovodu;
- pre požiarne účely využívať korytá vodných tokov a riešiť protipožiarne zabezpečenie obce za stavu, keď verejný vodovod je zásobovaný vodou len prírodnými potrubiami z vodných zdrojov;
- v miestach, kde je to nutné, zrekonštruovať zásobovaciu a rozvodnú vodovodnú sieť v obci;
- pri rozširovaní územia o nové rozvojové lokality rešpektovať všetky privádzacie a rozvádzacie vodovodné trasy s vodárenskými zariadeniami po celej obci s dodržaním ich ochranného pásma a ustanovení Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) a príslušné platné normy STN 736822 "Križovanie a súbehy vedení a komunikácií s vodnými tokmi", STN 752102 "Úprava riek a potokov";
- v súvislosti s navrhovanou výstavbou vyplynú podstatne zvýšené požiadavky na množstvo odberu vody pre obec oproti súčasnosti, preto je nutné počítať s navýšením odberu pitnej vody skupinovým vodovodom a odtoku splaškových vôd do skupinovej kanalizácie obce;
- pri riešení nových rozvojových lokalít je potrebné venovať pozornosť tlakovým pomerom vodovodnej siete, taktiež vybudovať prečerpávaciu stanicu splaškovej kanalizácie, ktorá zabezpečí potrebný tlak v rozvádzacom - výtlačnom potrubí (v podrobnejšej dokumentácii pre územné rozhodnutie a stavebné povolenie prehodnotiť tlakové pomery vo vodovodnej sieti a až na základe výsledkov rozhodnúť o umiestnení čerpacích staní);
- likvidáciu splaškových vôd riešiť prostredníctvom verejnej splaškovej kanalizácie a zároveň samostatne riešiť odvedenie dažďových vôd, teda nie zaústením do potrubí splaškovej kanalizácie;
- jestvujúci systém odvádzania dažďových vôd z povrchového odtoku rigolmi (otvorenými, prekrytými) zachovať v najväčšej miere, doplniť nové rigoly v línii ulíc, kde rigoly chýbajú;
- dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe v maximálnej miere zadržať v území s cieľom zachovať retenčnú schopnosť územia akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať, resp. kontrolovane vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky;
- zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity;
- rešpektovať ochranné pásma verejného vodovodu a verejnej kanalizácie v zmysle zákona 442/2002 Z.z. z 19.6.2002, a ustanovenia Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), prípadne križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené v súlade s STN 736822, ďalej dodržiavať ochranné pásma pozdĺž vodohospodársky významného vodného

toku v šírke min. 10m od brehovej čiary, resp. päty hrádze obojstranne, pri drobných vodných tokoch do 5m. Na území pobrežných pozemkov a v inundačnom území nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí;

- všetky rozvojové aktivity, následne po schválení ÚPN obce riešené, v podrobnejšej projektovej dokumentácii, musia byť v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami
- protipovodňové opatrenia, úpravy vodných tokov ako i výsadbu porastov v dotyku s vodnými tokmi, vždy odsúhlasí so správcom vodných tokov.

6. Vplyvy na pôdu- (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia)

Orná pôda je v území zväčša využívaná na poľnohospodárske účely cieľom každoročného dopestovania poľnohospodárskych plodín. V rámci návrhu ÚPN obce Jabložovce dôjde k vyňatiu poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely v ôsmich lokalitách mimo zastavaného územia, a v štyroch lokalitách v zastavanom území. (vid'. výkres č.11)

Návrh riešenia ÚPN vytvára predpoklady na ochranu pôdy pred eróziou:

- realizovaním protierózných opatrení na postihnutých plochách ornej pôdy výmoľovou eróziou pomocou terasovania parciel a obrábania parciel po vrstevnici ;
- rešpektovaním jestvujúcich výmoľov a rigolov, ktoré súvisia s lesnými výmoľmi v zalesnenej časti a budovaním navrhovaných rigolov v kritických ohrozených lokalitách;
- vytvorenie legislatívneho sankčného nástroj na postihovanie občana – podnikateľa, ktorý kontaminuje pôdu v okolí svojho bydliska (divoké skládky a pod.);
- vyhodnocovanie dôsledkov stavebných zámerov na poľnohospodárskej pôde v rámci návrhu riešenia územného plánu obce Jabložovce riešiť v zmysle §13 zákona č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Povrch územia - terén je mierne členitý až čelnitý, smerom k lesnému celku veľmi členitý. Pri návrhu a realizácii výstavby v rozvojových lokalitách treba dbať na ochranu poľnohospodárskej pôdy, s potrebou naviazania na prirodzenú vývojovú kontinuitu, funkčné a kompozičné predpoklady obce, dané a nemenné ekologické podmienky s ochranou životného prostredia.

Kontaminácia pôdy patrí z hľadiska kvality poľnohospodárskej pôdy k stresovým faktorom. Z hľadiska kontaminácie pôd sa v západnej a južnej časti záujmového územia obce vyskytujú pôdy relatívne čisté. (Atlas krajiny SR, 2002)

Z hľadiska náchylnosti pôd na acidifikáciu sú v riešenom území zastúpené pôdy stredne náchylné na acidifikáciu s vyššou pufrácnou schopnosťou (J a Z časť záujmového územia), v strednej časti k.ú. sú zastúpené pôdy na minerálne bohatších substrátoch náchylné na acidifikáciu a v severnej časti k.ú. pôdy na minerálne chudobných substrátoch taktiež náchylné na acidifikáciu. (Atlas krajiny SR, 2002)

K preventívnym opatreniam patrí hlavne obmedzenie nekontrolovateľný výrubu lesného porastu, zamedziť plošný výrub lesa, pri regenerácii porastu voliť prebierkový plán. Dodržiavať lesohospodársky plán so zreteľom na obnovu, ale i zachovanie lesných porastov v území.

7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva atď.)

Chránené a vzácne spoločenstvá fauny a flóry sa viažu prevažne na prvky územného systému ekologickej stability, chránené územia a lesné ekosystémy. Podrobnejší rozpis fauny a flóry vyskytujúcej sa v území je v kapitole C, bod II. 6.

Návrh riešenia Územného plánu obce vytvára predpoklady na realizáciu navrhnutých ekostabilizačných opatrení a prispeje k stabilizácii prírodného prostredia, čím sa zlepšia aj podmienky pre faunu a flóru riešeného územia.

8. Vplyvy na krajinu - štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny

V návrhu riešenia je zachovaná súčasná krajinná štruktúra a využívanie krajiny a z tohto hľadiska nebude mať návrh riešenia na krajinu negatívny vplyv. Návrh rozvoja obce nebude mať dopad na časti krajiny, ktoré sú z krajinno - estetického hľadiska považované za najhodnotnejšie. Realizáciou navrhovaných opatrení a prvkov MÚSES sa vytvoria predpoklady pre ochranu súčasnej krajiny v riešenom území a zvýraznenie hodnotných typických článkov štruktúry krajiny. Medzi najvýznamnejšie krajinárske opatrenia patrí realizovanie prvkov MÚSES (podpora výsadby a dosadby vegetácie v zastavanom území obce a mimo neho).

Zastavané územie obce je rozširované v ôsmich lokalitách citlivo s ohľadom na historický vývoj, prirodzený rast a arondáciu. Tu dôjde k záberu poľnohospodárskej pôdy. V tomto ponímaní nastane zmena vo funkčnom a priestorovom charaktere terajšieho využitia územia. Po realizácii týchto zámerov sa zmení krajinný obraz, vytvoria sa nové urbánne zastavané plochy. Navrhovaná zástavba bude kompozične podobná existujúcej vidieckej zástavbe, takže nevzniknú extrémne vizuálne prvky, pohľady narúšajúce prirodzený ráz vnímania krajiny. Budú dodržané záväzné regulatívy ako je max. výška zástavby, percento zastavanosti, podiel zelene, prípustné, podmienené vhodné a neprípustné funkčné využitie priestoru. Návrh nezasahuje do lesných celkov. Predpokladáme, že v celom svojom kontexte nebudú mať rozvojové zábery negatívny vplyv na scenériu, využívanie a štruktúru krajiny. Významným a pozitívnym faktorom v tejto súvislosti bude vegetačné prepojenie obce s okolitou krajinou.

9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma (napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti), na územný systém ekologickej stability.

Návrh ochrany a tvorby krajiny, vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení, rešpektuje vyhlášku MŽP SR 492/2006 Z.z. (táto vyhláška mení a dopĺňa vyhlášku MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov).

Ochranu najvzácnejších biotopov a ohrozených druhov v európskom meradle - NATURA 2000 legislatívne zabezpečujú právne normy EÚ: smernica RES č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov a smernica RES č. 92/43/EHS o ochrane biotopov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín.

Návrh ÚPN obce Jablonožovce rešpektuje všetky chránené územia, ochranné pásma, prvky územného systému ekologickej stability. Podrobnejší rozpis a charakteristika v kapitole C. bod II.8.

Navrhované plochy nemajú negatívny vplyv na územia európskeho významu, Natura 2000 a ani na prvky R-ÚSES, či chránené vodohospodárske oblasti.

Aj po realizácii navrhovaných zámerov ostanú vymedzené chránené územia súčasťou priestoru prírodnej krajiny ekologicky hodnotnej a zvyšná časť ostane ako priestor zmiešanej krajiny, so saturáciou ľudských potrieb obyvateľov obce a rešpektovaním ochranných pásiem dopravnej a technickej infraštruktúry, vodných tokov, kultúrnych pamiatok a pod.

Návrh rieši zlepšenie druhového zloženia existujúcich interakčných prvkov, resp. navrhuje založiť úplne nové koridory (alebo ich časti) výsadbou drevín a zároveň založiť infiltračné pásy vhodným druhovým zložením na eliminovanie vodnej erózie.

10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na kultúrne a historické pamiatky. Územnoplánovacia dokumentácia obce vytvára predpoklady pre ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva a rešpektuje stanoviská Krajského pamiatkového úradu v Nitre. Rozpis kultúrnych a historických pamiatok v obci je uvedený v kapitole C. II. 10.

11. Vplyvy na archeologické náleziská

Návrh riešenia ÚPN obce Jabloňovce neovplyvní výskyt archeologických lokalít, ale stanovuje spôsob ako postupovať v prípade nálezov. Územnoplánovacia dokumentácia obce vytvára predpoklady pre ochranu a zachovanie archeologických lokalít nálezísk a rešpektuje stanoviská Krajského pamiatkového úradu v Nitre. V obci je značný výskyt archeologických lokalít (viď. kapitola C II.10.).

12. Vplyvy na významné paleontologické a geologické lokality

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na významné geologické a paleontologické lokality.

Z hľadiska zachovania a ochrany chránených ložiskových území sa podľa Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra spomínané územia v k.ú. Dolné Jabloňovce a k.ú. Horné Jabloňovce nenachádzajú. Návrh ÚPN obce ani nepočíta s lokalizáciou a vyznačením ďalších potencionálnych nálezísk a prieskumných území, chránených ložiskových území, dobývacích priestorov a pod.

13. Iné vplyvy

Nepredpokladáme, že by navrhované lokality, obsiahnuté v návrhu ÚPN obce Jabloňovce, vyvolávali iné vplyvy.

14. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi

Navrhované plochy, riešené v návrhu ÚPN obce Jabloňovce, rešpektujú ustanovenia platných zákonov, príslušných vyhlášok, metodických usmernení, VZN a ostatných záväzných predpisov, vzťahujúcich sa na jednotlivé oblasti, popísané v textovej a grafickej časti, ktoré sú pri komplexnom riešení priestorového a funkčného využívania celého katastrálneho územia zosúladené. Životné prostredie a ekologická stabilita tvorí súčasť celého komplexu otázok a odpovedí, ktorých výsledky sú zohľadnené v záväzných regulatívoch, rešpektujúcich stanoviská orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických, právnických osôb a občanov obce.

Vzhľadom na súčasný tvar zastavaného územia obce a jeho vnútorných rezerv, sa ponúka možnosť vytvorenia vnútorných lokalít so zástavbou IBV a vo väčších vnútroblokoch alebo prelukách obce Jabloňovce. Okrem toho sa ponúka možnosť zväčšenia hraníc zastavaného územia obce o nové rozvojové lokality, realizáciou IBV a HBV, zohľadňujúce požiadavky obyvateľov obce a požiadavky vyplývajúce zo schváleného zadania umiestňované tak, ako sú zakreslené vo výkresoch grafickej časti a dotýkajú sa hraníc jestvujúceho zastavaného územia obce, bez negatívneho zásahu do jeho štruktúry. Nové dopravné a technické napojenie bude napojené na existujúce, s dodržaním všetkých ochranných pásiem, v zmysle platných právnych predpisov.

Z výsledkov prerokovania Správy o hodnotení podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov a prerokovania návrhu ÚPN obce v zmysle § 22 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku

bude vypracovaný čistopis ÚPN obce. Po schválení jeho záväznej časti nasledovné podrobnejšie dokumentácie pre územné rozhodnutie a stavebné povolenie rešpektovať jeho záväzné regulatívy, ktoré zohľadňujú trvalo udržateľný rozvoj obce, v zmysle platných právnych predpisov.

Za očakávané vplyvy v poradí z hľadiska ich významnosti v území možno považovať:

1. eliminácia ohrozovania územia povodňami, prívalovými vodami a pôdnou eróziou (+)
2. zvýšenie kvality a pohody života obyvateľov realizovaním regulatívov územného rozvoja (+)
3. skvalitnenie obytného prostredia obce a zvýšenie jej atraktivity realizovaním zásad urbanistickej kompozície (+)
4. skvalitnenie životného prostredia - eliminácia ohrozovania spodných vôd nekontrolovateľne odvádzanými odpadovými vodami, skvalitnenie nakladania s odpadom (+)
5. skvalitnenie prírodného prostredia riešeného územia rešpektovaním prvkov ÚSES (+)
6. zábery poľnohospodárskeho pôdneho fondu (-)

Z komplexného posúdenia riešenia Návrhu Územného plánu obce Jabložovce vyplýva, že nemá žiadne negatívne vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľov obce, ale naopak, navrhovanými opatreniami, limitmi a regulatívmi, obmedzeniami a odporúčaniami sa stanovujú podmienky pre zlepšenie s pozitívnym vplyvom. V územnom pláne sa určuje využitie potenciálu územia na zabezpečenie rozvoja vo všetkých jeho funkčných požiadavkách, s ohľadom na vytvorenie predpokladov pre rozvoj bývania, občianskej vybavenosti, technickej vybavenosti, rekreácie, športu, zelene a v menšej miere výroby.

Územný plán rieši environmentálne problémy návrhom kompletizácie splaškovej kanalizácie (rozvojové lokality), vybudovanie ČOV Jabložovce, zberového dvora druhotných surovín s triedením, separovaním komunálneho odpadu a kompostárňou. Rieši zásobovanie energiami, odstránenie dopravných závad a dopravné sprístupnenie hlavne novo - navrhovaných lokalít. Realizáciou navrhovaných opatrení a prvkov MÚSES sa vytvoria predpoklady pre stabilizáciu prírodných hodnôt, atraktívnu prírodnú scenériu, úpravu štruktúry krajiny a zvýšenie ekologickej stability riešeného územia.

Pri spracovaní návrhu územnoplánovacej dokumentácie boli rešpektované všetky relevantné právne predpisy, uplatňujúce sa v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia.

IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

K navrhovaným opatreniam na prevenciu, na eliminovanie možných negatívnych vplyvov na životné prostredie a zdravie zároveň, na ich minimalizovanie a kompenzáciu ÚPN obce Jabložovce odporúča nasledovné:

- v rámci daných možností zaviesť územnopriestorovú segregáciu jednotlivých funkcií /bývanie, výroba, rekreácia, vybavenosť...../;
- rešpektovať platné ochranné a bezpečnostné pásma;
- neurbanizovať potenciálne záplavové územia.

V oblasti environmentálnej a dopravnej infraštruktúry:

- vybudovanie ČOV Jabložovce a kompletnej splaškovej kanalizácie v obci a v nových rozvojových lokalitách a iniciovať proces pripojenia všetkých domácností a firiem na obecnú kanalizáciu;

- zlepšovanie vodohospodárskych pomerov na vodohospodársky významnom vodnom toku, vodnom toku a v ich povodí zásahmi smerujúcimi k stabilizácii pomerov za extrémnych situácií ako povodňových, tak aj v období sucha;
- zlepšenie dopravného systému obce - odstránenie dopravných závad na nadradenej cestnej sieti aj na miestnych komunikáciách, dobudovanie siete peších komunikácií a plôch;
- realizovať také dopravné riešenia, ktoré budú ekologické, ohľaduplné voči zdraviu obyvateľstva a zároveň ekonomické.

V oblasti odpadového hospodárstva:

- vybudovať zberný dvor druhotných surovín ÚPC Z
- uprednostniť minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov s využitím ekonomických a legislatívnych nástrojov;
- rozšíriť separovaný zber úžitkových zložiek z komunálneho odpadu, vrátane separácie problémových látok.

V oblasti ekostabilizačných opatrení:

- zvýšenie ekologickej stability riešeného územia;
- zabezpečenie v miestach s veternou a vodnou eróziou protieróznou ochranu pôdy uplatnením prvkov ÚSES a to najmä biokoridorov, odstránenie pôsobenia stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach prvkov ÚSES;
- skoordinovalie všetkých rozvojových zámerov s princípom trvalo udržateľného rozvoja obce;
- zabezpečenie nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného ÚSES, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na národnej, regionálnej a lokálnej, čo na území znamená venovať pozornosť predovšetkým:
 - zabezpečiť, aby podmäčané územia s ornou pôdou boli upravené na trvalé trávne porasty, resp. zarastené vlhkomilnou vegetáciou
 - rešpektovať všetky kategórie chránených území a ich ochranné pásma v zmysle platnej legislatívy.

V. Porovnanie variantov (vrátane porovnania s nulovým variantom)

1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu

Cieľom hodnotenia predpokladaného strategického dokumentu, ktorým je návrh ÚPN obce Jablonoce, bude výber najoptimálnejšieho riešenia v jednotlivých zložkách životného prostredia. Spoločným menovateľom je dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja, ktorý definuje rovnováhu medzi spoločensko - hospodárskym rozvojom a ochranou prírody a tvorby krajiny, kultúrohistorickými danosťami spolu so životným prostredím. Záväzným výstupom z procesu tvorby územného plánu obce je teda súbor regulatívov územného rozvoja s presne formulovanými zásadami funkčného a priestorového usporiadania územia, ktoré môžeme podľa charakteru rozdeliť do 3 oblastí:

- krajinná - ekologické kritériá (regulatívy ochrany a využívania prírodných zdrojov, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability územia a starostlivosti o životné prostredie a pod.);

- socio - ekonomické kritériá (regulatívy pre plochy bývania, občianskeho vybavenia, športu a rekreácie, výroby, dopravy a pod.);

- technicko - ekonomické kritériá (regulatívy pre technické vybavenie územia - pre vodovod, kanalizáciu, elektrickú energiu, telekomunikácie a pod.).

Spektrom vyššie popísaných kritérií je zabezpečiť trvale udržateľný rozvoj obce, ktorý bude umožňovať zdravý rozvoj ľudskej populácie a zamedzovať riziká pre zdravie obyvateľov. Uzavrieť problematiku hodnotenia optimálneho riešenia návrhu ÚPN obce bude možné až na záver jeho prerokovania a vyhodnotenia všetkých stanovísk orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických a právnických osôb.

2. Porovnanie variantov

Porovnanie variantov vychádza z metodického usmernenia MŽP a MDVRR SR k problematike posudzovania ÚPD ako strategického dokumentu podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V tomto dokumente je uvedené, že návrh ÚPN obce sa posudzuje v jednom variante s uvedením odôvodnenia výberu optimálneho variantu v tejto správe o hodnotení, ktorý sa porovnáva s nulovým variantom, t.j. nerozvojovým návrhom ÚPN obce. Táto skutočnosť bola podpísaná v rozsahu hodnotenia podľa § 8 zákona č. 24/2006 Z.z. (list č. OU-LV-OSZP-2019/015522-sea/RSoH/Gö, zo dňa 10.10.2019), ktorý bol adresovaný obci z OÚ TO, odbor starostlivosti o životné prostredie, úsek štátnej správy ochrany prírody a krajiny a posudzovania vplyvov na ŽP, po vyhodnotení stanovísk k Oznámeniu o strategickom dokumente.

Nulový variant predstavuje terajší stav využívania riešeného územia obce v každej oblasti. Predkladaný návrh ÚPN obce Jablonoŕovce ako ďalší variant a jeho vplyvy na jednotlivé oblasti životného prostredia, využívanie potenciálu územia bol popísaný v predchádzajúcich kapitolách správy o hodnotení tohto strategického dokumentu. Zároveň boli vymedzené aj oblasti problematiky územného plánovania ako bola najmä potreba doplnenia technickej infraštruktúry - odkanalizovanie obce a prívod vody do lokalít s chýbajúcou technickou infraštruktúrou a do novo navrhovaných lokalít, ďalej potreba vymedzenia územia na rozvoj obytnej funkcie s potrebnou občianskou vybavenosťou a potreba rešpektovania vyhlásených území ochrany prírody a tvorby krajiny, s prvkami miestneho územného systému ekologickej stability.

Oba varianty riešia čiastkovú problematiku v území a stanovujú limity využitia plôch. V optimálnom, - návrhovom variante - sa využila možnosť upraviť negatívne dôsledky predošlých úprav v území. Rozdiel vplyvu na životné prostredie je u oboch variantoch nepostrehnuteľný, nakoľko je rozvoj obce i naďalej sústredený v kompaktnej forme do súčasných hraníc zastavaného územia a v tesnom kontakte so súčasnými hranicami druhý variant - návrhový-rozšírený o zastavané územie vo V, J a Z časti katastrálneho územia obce. Kompletný návrh ÚPN obce Jablonoŕovce po textovej i grafickej stránke bude prerokovaný a na základe vyhodnotenia pripomienok bude variant riešenia prípadne upravený a tým možné pozitívne a negatívne prvky v maximálnej miere či už rešpektované alebo odstránené. Z predloženého návrhu ÚPN obce Jablonoŕovce nevyplývajú žiadne závažné vplyvy na všetky zložky životného prostredia, ktoré by predstavovali jeho bezprostredné ohrozenie. Z hľadiska splnenia požiadaviek zadania urbanistickej koncepcie, posúdenia socioekonomických a environmentálnych vplyvov predstavuje predložený návrh optimálne riešenie z pohľadu dlhodobej perspektívy rozvoja obce Jablonoŕovce.

VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie

Územnoplánovacia dokumentácia územný plán obce Jablonoŕovce - návrh riešenia vychádza z prieskumov a rozborov, ktoré analyzovali stav životného prostredia a problematiku ochrany prírody

a tvorby krajiny. V procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie sa použili tieto hlavné východiskové materiály a zdroje informácií :

- Zmeny a doplnky 1 - Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja (r.2015);
- Prieskumy a rozborov ÚPN obce Jabloňovce 08 /2019;
- Zadanie ÚPN obce Jabloňovce, schválené uznesením č. 1/2020 na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa 17.02.2020 v Jabloňovciach;
- Návrh ÚPN obce Jabloňovce 08/2020;
- Atlas krajiny SR, 2002
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Levice
- Detailná charakteristika pôdných typov Slovenska

Samotný návrh územného plánu obce nemá priamy vplyv na životné prostredie, ale prostredníctvom regulatívov, limitov obmedzení a usmernení, vytvára predpoklady na cieľavedomý, primeraný a proporčný rozvoj tohto špecifického priestoru, ktorý je založený na princípe udržania a skvalitňovania životného prostredia. Riešenie vychádza z prieskumov a rozborov a krajinno-ekologického plánu pre riešenie územnoplánovacej dokumentácie, ktorý analyzuje stav životného prostredia, problematiku ochrany prírody a tvorby krajiny a dopĺňa ÚSES. Na základe týchto informácií sa koncipovali jednotlivé oblasti záujmu, vstupy a výstupy, vyplývajúce z požiadaviek, charakteristika životného prostredia a zhodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie.

V procese hodnotenia územnoplánovacej dokumentácie boli použité všeobecne známe informácie o území publikované napr. na internetových portáloch (kataster portál, pôdny portál, enviroportál, SHMÚ, Atlas krajiny SR 2002) ako aj všeobecne záväzné právne predpisy. Údaje o súčasnom stave životného prostredia a zdravia boli získané v rámci prieskumov a rozborov ÚPN obce Jabloňovce.

Na základe týchto údajov boli skoncipované údaje o vstupoch a výstupoch, charakteristika súčasného stavu životného prostredia a zhodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie.

Zo záverov správy je možné konštatovať, že realizáciou návrhu riešenia územného plánu obce a stanovením navrhnutých regulatívov dôjde k stabilizácii prvkov ÚSES v rámci katastrálneho územia obce a k zlepšeniu celkového stavu životného prostredia a kvality života obyvateľov obce.

VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení

Pri vypracovaní správy o vplyve ÚPN obce na životné prostredie sa vychádzalo z faktu, že územnoplánovacia dokumentácia vychádza z princípov trvalo udržateľného rozvoja obce a na základe špecifickej analýzy, ktorá bola vypracovaná v stupni: Prieskumy a rozborov a v časti: Zadanie, pred samotným riešením návrhu územného plánu obce. Neurčitosti v poznatkoch pri vypracúvaní správy môžu vyplývať z faktu, že posudzovanie vplyvu na životné prostredie je predprojektovou etapou, v ktorej sa overujú limity územia z hľadiska rôznych záujmov a návrhy aktivít definovaných v územnoplánovacej dokumentácii nie sú určené bližšími kvantitatívnymi ukazovateľmi. Uvedené neurčitosti a nedostatky nie sú zásadného charakteru a všetky podstatné okolnosti pre posúdenie návrhu územného plánu obce Jabloňovce boli v správe o hodnotení vplyvu na životné prostredie zohľadňované. Táto etapa spracovania je vhodným materiálom pre zaujatie stanovísk orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických a právnických osôb k predkladanej dokumentácii, na ktorého konci bude predkladaný návrh, upravený o vyhodnotenie pripomienkového konania do formy čistopisu ÚPN obce Jabloňovce. Jeho záväzná časť bude obsahovať zásadné limity a regulatívy, ktoré budú usmerňovať ďalšiu činnosť v riešenom území obce a obec si ich schváli všeobecne záväzným nariadením.

VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie

Územný plán obce Jabloňovce - návrh sa vypracoval podľa ustanovení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 55/2001 Ministerstva životného prostredia SR o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii. Pri vypracovaní návrhu ÚPN obce Jabloňovce bola rešpektovaná záväzná časť Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja v jeho plnom znení, vrátane Zmien a Doplnkov ÚPN R-NSK č.1. Územný plán regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja bol schválený uznesením č. 113/2012 na 23. riadnom zasadnutí Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja, konaného dňa 14. mája 2012 a záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením č.2/2012 zo dňa 14. mája 2012. Dokument nadobudol účinnosť dňom 29.mája 2012. Zastupiteľstvo Nitrianskeho samosprávneho kraja na 16. riadnom zasadnutí, konanom dňa 20. júla 2015, uznesením č. 111/2015 schválilo „Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja – Zmeny a doplnky č. 1“.

Spracovávaný územný plán obce Jabloňovce bude predstavovať komplexný, ucelený rozvojový dokument obce, ktorý v dlhodobom horizonte umožní primeraný rozvoj bývania, občianskej a technickej vybavenosti, aktivít v oblasti športu a rekreácie, výroby a podnikania, ako aj rozvoj zamestnanosti pri rešpektovaní všetkých limitujúcich faktorov ako sú ochranné pásma, ochrana prírody, archeologické lokality, kultúrne a historické danosti a prvky ÚSES. Upozorňuje na škodlivé vplyvy v oblasti životného prostredia, poškodzujúce prírodu a krajinu. Prináša riešenie a vytvára územné predpoklady pre skvalitnenie jednotlivých zložiek životného prostredia a revitalizáciu prírodného prostredia.

Spôsob plnenia špecifických požiadaviek

- Strategický dokument riešiť v súlade s Územným plánom veľkého územného celku Nitrianskeho kraja v znení jeho neskorších zmien a doplnkov, v rámci ktorých je potrebné rešpektovať najmä ustanovenia záväznej časti.

Akceptované - vid'. textová časť Návrh ÚPN obce Jabloňovce, kapitola B2.

- Zabezpečiť ochranu pamiatkového fondu archeologických nálezov a situácií archeologických nálezísk v obci, na základe poskytnutých podkladov k spracovávanej územnoplánovacej dokumentácii ako neoddeliteľnej súčasti ochrany kultúrnych hodnôt obce.

Akceptované - vid'. kapitola C II. 10; vid'. výkres č.2, č.5.

- Rešpektovať pripomienky Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra, doručené listom 231 – 1729/2914/19, zo dňa 16.9.2019;

- Dostatočne zohľadniť územia, na ktorých sa nachádzajú environmentálne záťažové - sanované, rekultivované lokality;

- Rešpektovať, že predmetné územie spadá do stredného radónového rizika, čo môže negatívne ovplyvniť ďalšie možnosti využitia územia. Ministerstvo podľa § 20 ods. 3 geologického zákona, výskyt stredného radónového rizika vymedzuje ako riziko stavebného využitia územia. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č.355/2007 Z.z. a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 Z.z..

Akceptované - vid'. kapitola B I. 3 a B II. 3,4,5; vid'. výkres č.4.

- V celom rozsahu rešpektovať požiadavky SSC, doručené listom č. SSC/6644/2017/2320/21108, zo dňa 26.06.2017.

- V celom rozsahu rešpektovať požiadavky OÚ Nitra - Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, doručené listom č. OU-NR-OCDPK-2020/008370-003 zo dňa 08.01.2020.

Akceptované - vid'. kapitola B I. 5; vid'. výkres č.2, č.8.

- V celom rozsahu rešpektovať požiadavky Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p., doručené listom CS SVP OZ BB 178/2019/173-39220 zo dňa 11.10.2019

- rešpektovať ochranné pásma vodohospodársky významného toku a drobného vodného toku

- rešpektovať Zákon o vodách č. 364/2004 Z.z. a príslušné platné normy STN 73 6822, STN 75 2102

- v záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové lokality v súlade so Zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami

Akceptované - vid'. kapitola C II. 4; vid'. výkres č.2.

IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)

Ing. arch. Peter Mizia – autorizovaný architekt, SKA, reg. č. 0550AA

.....

X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení

- Prieskumy a rozbor ÚPN obce Jabloňovce, 08 /2019
- Zadanie ÚPN obce Jabloňovce, 02/2020
- Návrh ÚPN obce Jabloňovce, 08/2020
- Oznámenie o strategickom dokumente
- ZaD č.1 k ÚPN Regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja 06/2015
- Atlas krajiny SR (MŽP SR 2002), Aktuálne ÚHDP (Úrad geodézie, kart. a katastra SR)

XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa

Starosta obce Jabloňovce: Igor Hindi

.....

Jabloňovce 08/2020